

การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

คุณัณญา ปริญจิตร เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2567

**THAI RUBBER INDUSTRY DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF NAKHON
SI THAMMARAT PROVINCE**

BY

KUNANYA PARINJIT

**A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY IN LEADERSHIP
IN SOCIETY, BUSINESS AND POLITICS
COLLEGE OF LEADERSHIP AND SOCIAL INNOVATION**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2024

คุษฎีนิพนธ์เรื่อง

การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดย

คุณัญญา ปริญจิตร

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2567

รศ.ดร.วินันท์กานต์ รุจิภักดิ์
ประธานกรรมการสอบ

ผศ.ดร.สุริยะใส กตะศิลา
กรรมการ

ผศ.ดร.บุษิตา สังข์แก้ว
กรรมการ

ดร.สุนทร คุณชัยมั่ง
กรรมการ

รศ.ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ศ. ดร.เสีจิตต์ เพ็ชรประสาน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

10 มกราคม 2568

Dissertation entitled

**THAI RUBBER INDUSTRY DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF NAKHON SI
THAMMARAT PROVINCE**

by

KUNANYA PARINJIT

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Philosophy in Leadership in Society, Business and Politics

Rangsit University
Academic Year 2024

Assoc. Prof. Veenunkarn Rujiprak, Ph.D.
Examination Committee Chairperson

Asst.Prof.Suriyasai Katasila, Ph.D.
Member

Asst.Prof.Buchita Sungkaew, Ph.D.
Member

Soontorn Koonchaimang, Ph.D.
Member

Assoc. Prof. Rattaphong Sonsuphap, Ph.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Prof.Suejit Pechprasarn, Ph.D.)

Dean of Graduate School

January 10, 2025

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนการศึกษาจากกการยางแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณผู้บริหารที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ในความหลากหลายของคำว่า “นวัตกรรม” ที่มีหลายแง่มุมซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศ ขอบคุณเจ้าหน้าที่ของการยางแห่งประเทศไทยทุกท่านที่มีส่วนในการให้ข้อมูลการศึกษา ตลอดจนข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้คำแนะนำ รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์

คุณัญญา ปรินจิตร
ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

6407114 : คุณัญญา ปริญจิตร
 ชื่อคุณัญญา : การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษา จังหวัด
 นครศรีธรรมราช
 หลักสูตร : ปรัชญาคุณศึกษบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย ผ่านการศึกษาระบบห่วงโซ่ (Eco-system) ของอุตสาหกรรมยางพารา รวมถึงการวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มมูลค่าและศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมยางพารา จากกรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) รวมทั้งวิเคราะห์ SWOT analysis TOWS Matrix

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการเพิ่มมูลค่าและศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมยางพาราจะดีขึ้นนั้น รัฐบาลจะต้องกำหนดพื้นที่เป้าหมายพัฒนาโดยเน้นรวมกลุ่มคลัสเตอร์ โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาช่วยขับเคลื่อนในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราจากต้นน้ำสู่ปลายน้ำ โดยเริ่มจาก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์สนับสนุนการแปรรูปส้อย่าง กลุ่มผลิตภัณฑ์จากน้ำยางข้น และกลุ่มผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น พื้นรองเท้า เป็นต้น ทั้งนี้จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อพัฒนาเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (SEZ) การรวมกลุ่มคลัสเตอร์ดังกล่าว ก่อให้เกิดการลงทุน 8.8 หมื่นล้านบาท และการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางมีมูลค่า 2 แสนล้านบาท ส่งผลต่อความต้องการใช้ยางในประเทศเพิ่มขึ้น 1.1 ล้านตัน สามารถสร้างงานในพื้นที่ 45,000 คน เกษตรกรชาวสวนยางจะมีรายได้เพิ่มขึ้น 22,000 บาทต่อไร่

ข้อเสนอแนะ ภาครัฐดำเนินดังนี้ 1. แก้ไขโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา 2. มาตรการรวมกลุ่มการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา 3. มาตรการการสร้างผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4. มาตรการตรวจสอบย้อนกลับ

(คุณัญญามีจำนวนทั้งสิ้น 105 หน้า)

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมยางพารา; ความสามารถทางการแข่งขัน; จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลายมือชื่อนักศึกษา ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

6407114 : Kunanya Parinjit
 Dissertation Title : Thai Rubber Industry Development: A Case Study of Nakhon Si
 Thammarat Province
 Program : Doctor of Philosophy in Leadership in Society, Business and Politics
 Dissertation Advisor : Assoc. Prof. Rattaphong Sonsuphap, Ph.D.

Abstract

This study aimed to examine government policies for promoting Thailand's rubber industry through an eco-system approach by analyzing and enhancing the value and competitiveness of the rubber sector, with a focus on Nakhon Si Thammarat Province. The research employed qualitative methods, including document analysis, in-depth interviews, SWOT analysis, and the TOWS matrix. The findings indicate that the government should adopt several key measures: (1) modifying the production structure of the rubber industry, (2) integrating production within the rubber sector, (3) developing environmentally friendly value-added products, and (4) improving traceability and promoting domestic rubber utilization.

Nakhon Si Thammarat has been identified as a strategic target area within the Southern Economic Corridor (SEC), serving to support the development of the Eastern Economic Corridor (EEC) and the Special Economic Development Zone (SEZ). These initiatives should emphasize sustainable production and environmentally oriented innovation. The study highlights three pilot industries: tire manufacturing, concentrated latex products, and other rubber-based products such as shoe soles and rubber sticks. If successfully implemented, these measures are projected to generate an investment value of 88 billion baht, stimulate the internal economy through infrastructure investments of 680 billion baht, and contribute to 200 billion baht in rubber product exports. Additionally, the increased domestic demand for rubber, estimated at 1.1 million tons, is expected to create 45,000 jobs in the region. Rubber farmers could see an income increase of 22,000 baht per rai, thereby improving their quality of life.

(Total 105 pages)

Keywords: Rubber industry; Competitiveness; Special economic zones

Student's Signature ..... Dissertation Advisor's Signature .....

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ซ
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
1.3 คำถามการวิจัย	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	8
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
1.7 โครงสร้างงานวิจัย	10
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	12
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
2.3 กรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัย	25
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย	26
3.1 วิธีการวิจัย	26
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	27
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
3.4 การสร้างเครื่องมืองานวิจัย	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การรวบรวมข้อมูล	32
3.6 จริยธรรมการวิจัย	32
บทที่ 4	
การพัฒนาอุตสาหกรรมยางของโลกและของประเทศไทย	33
4.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของโลก	33
4.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของไทย	39
4.3 กรณีศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราในลักษณะคล้ายคลึงกัน กับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย	55
4.4 สรุปการศึกษานโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพารา ของประเทศ	58
บทที่ 5	
กรณีศึกษาอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัด นครศรีธรรมราช	63
5.1 ที่มาและเป้าหมายการพัฒนา	63
5.2 นโยบายและแนวทางการพัฒนา	70
5.3 ปัญหาและอุปสรรค	71
5.4 สรุปผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มศักยภาพการ แข่งขันของอุตสาหกรรมยาง จากกรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช	71
5.5 การคัดกรองกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ	76
5.6 สรุปภาพรวมข้อมูล แต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและผลิตภัณฑ์ที่ คัดเลือก	77
5.7 ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview)	78
บทที่ 6	
สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
6.1 สรุปผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา	84
6.2 อภิปรายผล	89
6.3 ข้อเสนอแนะ	91

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์	91
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์เชิงลึก	96
ภาคผนวก ข ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน	100
ประวัติผู้วิจัย	105

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ปริมาณการส่งออกยางพาราของประเทศไทย ปี 2565	2
1.2	ตลาดส่งออกสินค้ายางพาราที่สำคัญ	2
2.1	กรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัย	25
4.1	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย	42
4.2	การวิเคราะห์นโยบายของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย	59

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1.1	ห่วงโซ่อุปทานยางพาราของไทย	4
1.2	โครงสร้างงานวิจัย	10
3.1	PESTEL Analysis	29
3.2	SWOT ANALYSIS	30
3.3	TOWS Matrix	31
4.1	ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง	41
5.1	Industry Landscape: อุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ	77
5.2	กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือก	77

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิต และส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญอันดับต้นของโลก สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ ยางแท่ง ยางแผ่นรมควัน น้ำยางข้น กุ้งมือยาง กุ้งยางอนามัย ยางรถยนต์ เป็นต้น การส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางพาราสามารถนำรายได้เข้าประเทศปีละประมาณ 4,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นำไปสู่การจ้างงานทั้งภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมจำนวนมากกว่า 1.44 ล้านครัวเรือน และมีพื้นที่ปลูกยางทั่วประเทศรวม 28 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา ส่งผลให้มีโอกาสพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นผลิตภัณฑ์ยางพาราที่หลากหลายได้ เนื่องจากมีสภาพพื้นที่และภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา มีเทคโนโลยีการผลิตยางที่ก้าวหน้า สามารถเพิ่มผลผลิตโดยการเพิ่มพื้นที่ปลูกและเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ได้ มีความหลากหลายของการแปรรูปยางดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง มีกฎหมายและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการปลูกยาง การวิจัยพัฒนายาง โดยเฉพาะ

สถานการณ์ยางของประเทศไทยในปี 2562 ที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีปริมาณผลผลิตยางรวมทั้งสิ้น 4.907 ล้านตัน เป็นผู้ผลิตยางพาราอันดับ 1 ของโลก รองลงมา คือ อินโดนีเซีย 2.400 ล้านตัน และมาเลเซีย 0.514 ล้านตัน ซึ่งทั้งโลกมีผลผลิตยางพารารวมอยู่ที่ 14.3 ล้านตัน (International Rubber Study Group [IRSG], 2022) มูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทยปี 2565 มีปริมาณ 3.280 ล้านตัน มูลค่า 178,035 ล้านบาท โดยมีสัดส่วนการส่งออกยางแต่ละชนิดดังนี้

ตารางที่ 1.1 ปริมาณการส่งออกยางพาราของประเทศไทย ปี 2565

ประเภทยางพารา	ปริมาณการส่งออก (ล้านบาท)
ยางแท่ง	1.661
น้ำยางข้น	1.104
ยางแผ่น	0.457
ยางอื่นๆ	0.056
รวม	3.280

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2566

จากปริมาณการผลิตและการส่งออกยางพาราของประเทศไทยจะพบว่า ในปี 2565 ปริมาณการส่งออกยางพาราของประเทศไทยมากกว่า ร้อยละ 75 ถูกส่งออกไปเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพารา โดยปริมาณการส่งออกยางพาราไปยังประเทศผู้ใช้อย่างอันดับ 1 คือ จีน มูลค่า 54,749 ล้านบาท รองลงมา คือ มาเลเซีย มูลค่า 22,535 ล้านบาท และสหรัฐอเมริกา มูลค่า 16,161 ล้านบาท โดยตลาดส่งออกสินค้ายางพาราที่สำคัญ มีดังนี้

ตารางที่ 1.2 ตลาดส่งออกสินค้ายางพาราที่สำคัญ

ประเทศ	มูลค่า : ล้านบาท			อัตรายายตัว (%)		
	2563	2564	2565	2563	2564	2565
1. จีน	39,609.31	62,130.05	54,749.14	-20.98	56.86	-11.88
2. มาเลเซีย	20,379.86	25,414.30	22,535.40	12.07	24.70	-11.33
3. สหรัฐอเมริกา	8,010.01	14,623.95	16,161.20	-21.91	82.57	10.51
4. ญี่ปุ่น	8,221.25	13,436.43	14,749.44	-19.03	63.44	9.77
5. เกาหลีใต้	4,084.77	7,078.87	13,120.57	-15.54	73.30	85.35
6. อินเดีย	2,267.30	6,123.31	6,332.75	-29.11	170.07	3.42
7. ตุรกี	3,159.01	5,632.86	6,060.53	-0.57	78.31	7.59
8. บราซิล	2,740.12	5,888.99	5,376.97	-18.05	114.92	-8.69
9. สเปน	1,691.62	3,054.70	3,967.42	-17.55	80.58	29.88
10. ฝรั่งเศส	1,115.44	3,374.82	3,698.03	-50.32	202.55	9.58

ตารางที่ 1.2 ตลาดส่งออกสินค้ายางพาราที่สำคัญ (ต่อ)

ประเทศ	มูลค่า : ล้านบาท			อัตรายายตัว (%)		
	2563	2564	2565	2563	2564	2565
11. สโลวีเนีย	376.87	1,470.32	2,645.51	-4.74	290.14	79.93
12. แคนาดา	1,116.85	2,276.92	2,549.53	-45.53	103.87	11.97
13. เวียดนาม	1,749.81	2,269.36	2,523.96	27.42	29.69	11.22
14. อิตาลี	1,549.30	2,484.74	2,302.11	-21.12	60.38	-7.35
15. เยอรมนี	1,872.83	2,548.07	2,117.96	-32.17	36.05	-16.88
รวม 15 รายการ	97,944.35	157,807.69	158,890.52	-15.65	61.12	0.69
อื่น ๆ	10,955.85	18,194.88	19,145.25	-11.42	66.07	5.22
รวมทั้งสิ้น	108,900.20	176,002.57	178,035.78	-15.25	61.62	1.16

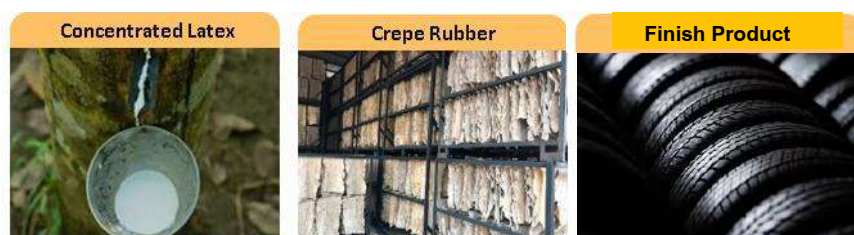
ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2566

โดยห่วงโซ่อุปทานยางพาราของไทย ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

1) อุตสาหกรรมขั้นต้น (Upstream Rubber Industry) หมายถึง เกษตรกรสวนยาง ซึ่งเป็นผู้ปลูกยางพารา (Natural Rubber) กรีดน้ำยางสด และบางรายมีการแปรรูปยางเบื้องต้นในรูปของยางแท่ง (อาทิ ยางก้อนถ้วย เศษยาง ยางแผ่นดิบ ยางเครพ) ซึ่งผลผลิตยางขั้นต้นเกือบทั้งหมดของไทยใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมยางพาราขั้นกลางในประเทศ

2) อุตสาหกรรมขั้นกลาง หรืออุตสาหกรรมยางพาราแปรรูป (Intermediate Rubber Industry) เป็นการนำผลผลิตยางขั้นต้นจากเกษตรกร มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางขั้นกลาง อาทิ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น ยางผสม ยางสกิม ที่มีลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ยางขั้นปลาย

3) อุตสาหกรรมขั้นปลาย หรืออุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง (Downstream Rubber Industry) อาทิ ยางรถยนต์ ถังมือยาง ถังยางอนามัย ยางยืด เป็นต้น โดยในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางขั้นปลายบางประเภทอาจใช้ยางสังเคราะห์ (Synthetic Rubber: SR) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี เป็นวัตถุดิบร่วมเพื่อให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ยางขั้นปลายแต่ละประเภท

รูปที่ 1.1 ห่วงโซ่อุปทานยางพาราของไทย
ที่มา: ผู้วิจัย, 2567

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมยางพาราไทยยังประสบปัญหาหลายประการที่ต้องเร่งแก้ไข ตั้งแต่ในระดับต้นน้ำที่เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย การผลิตยังเป็นแบบครอบครัว ในระดับชั้นกลางผู้ประกอบการยังมีความเข้มแข็งน้อยรายเนื่องจากสินค้าในกระบวนการผลิตเป็นลักษณะ Mass Product การเข้ามาแข่งขันในอุตสาหกรรมจึงทำได้ง่าย อีกทั้งการขาดแคลนเงินทุนจึงทำให้ผู้ประกอบการชาวต่างชาติ อย่างจีน เข้ามาทำการ Take Over กิจการผลิตยางชั้นกลางน้ำของผู้ประกอบการไทยไปเป็นจำนวนมาก อีกทั้งในส่วนของระดับปลายน้ำ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางของไทยส่วนใหญ่ยังเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ยางขั้นต้น และเป็นกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ยังมีข้อจำกัดด้านเงินทุนและเทคโนโลยีการผลิต ไม่มีการใช้นวัตกรรมในการผลิตมากนักจึงยังขาดการแข่งขันในระดับของอุตสาหกรรมยางปลายน้ำ ดังนั้น การพัฒนายางพาราทั้งระบบยังมีอุปสรรคในการสร้างมูลค่าเพิ่มและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย นอกจากนี้ยางพารายังเป็นพืชที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วน ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ภาคแรงงาน ส่งผลให้การเชื่อมโยงทั้งระบบยังไม่คล่องตัว บุคลากรที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับยางพารายังมีน้อย ประกอบกับมีความผันผวนของราคายางธรรมชาติที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยางพาราทั้งระบบ และต้นทุนการผลิตยางแปรรูปยางพาราของไทยที่ยังสูงกว่าประเทศอื่นๆ เนื่องจากค่าแรงงานและต้นทุนการผลิต ซึ่งในปัจจุบันเองวัตถุดิบหลักในการบำรุงรักษาสวนยางพาราอย่าง ปุ๋ย มีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นจากสงครามรัสเซียและยูเครน จึงส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตโดยตรง ภาครัฐในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงต้องมากำหนดนโยบาย ตลอดจนวิธีการแก้ไขแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขัน ตลอดจนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยางพาราในอนาคต

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่แพร่กระจายเป็นวงกว้าง ได้สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจโลกเป็นวงกว้างกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ประเมินว่าเศรษฐกิจโลกปี 2563 จะหดตัวที่ร้อยละ 3 โดยจะต่ำสุดในไตรมาสที่ 2 และเลวร้ายที่สุดนับแต่ Great Depression ในคริสต์ทศวรรษ 1930 และถือเป็นครั้งแรกที่ทั้งประเทศ

เศรษฐกิจหลักและประเทศกำลังพัฒนาเข้าสู่ภาวะถดถอยพร้อมกัน โดยประเมินมูลค่าความเสียหายต่อเศรษฐกิจโลกในปี 2563 และ 2564 ไว้สูงถึงกว่า 9 ล้านล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งใหญ่กว่าเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างญี่ปุ่นและเยอรมนีรวมกัน ในขณะที่องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ประเมินความเสียหายของปริมาณการค้าโลกที่จะหายไปจากระบบเศรษฐกิจถึง 1 ใน 3 เท่าเมื่อเทียบกับปีก่อน นักเศรษฐศาสตร์ทั่วโลกออกมาวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกว่าจะมีผลกระทบผ่านห่วงโซ่อุปทานโลกจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานและวัตถุดิบ ทำให้เกิดการชะลอการผลิตในภาคอุตสาหกรรมทั่วโลกที่อยู่ภายใต้ระบบห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chain) อันส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่มูลค่าโลกจากการค้าและการลงทุนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เนื่องจากจีนซึ่งเป็นโรงงานผลิตและส่งออกสินค้าชั้นกลางรายใหญ่ของโลก จำเป็นต้องหยุดการผลิตตามที่ทางการจีนมีมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวด รายงานของ UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development [UNCTAD], 2020) ชี้ว่าดัชนีภาคการผลิต (PMI) ของจีนเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ลดลงต่ำสุดตั้งแต่ปี 2547 และประเมินว่าจะสร้างความเสียหายต่อการส่งออกในห่วงโซ่อุปทาน 50,000 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. โดยมีผลกระทบมากสุดใน EU (15,600 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.) รองลงมาคือ สหรัฐฯ (5,800 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.) ญี่ปุ่น (5,200 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.) เกาหลี (3,800 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.) เวียดนาม (2,300 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.) ขณะที่ไทยติดอยู่ที่อันดับ 11 ด้วยมูลค่าความเสียหาย 700 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. โดยอุตสาหกรรมผลิตยางและพลาสติก เครื่องมือเครื่องจักร เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์สื่อสารและยานยนต์ ในไทยเป็นสาขาที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดตามลำดับ โดยในกลุ่มอุตสาหกรรมยางพาราเกิด Double Shock ขึ้นทั้งในฝั่งของอุปสงค์ (กำลังซื้อหาย โดยเฉพาะจีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป) และในฝั่งของอุปทาน (หยุดการผลิต โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมรถยนต์และปัญหาแรงงาน) โดยในอุตสาหกรรมยางพาราสามารถสรุปผลกระทบได้ ดังนี้

1) ผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมการผลิต ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตได้ประสบปัญหาการชะงักงันในการผลิต โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมที่จะต้องพึ่งพาการนำเข้าจากประเทศจีน รวมถึงอุตสาหกรรมที่ต้องส่งออกไปจีนเป็นหลัก ซึ่งในอุตสาหกรรมยางพาราจีนได้รับฉายาว่าเป็นโรงงานการผลิตของโลก (The World's Factory) เนื่องจากเป็นผู้บริโภคหลักมากกว่า 40% ของผลผลิตยางโลก ซึ่งเมื่อภาคอุตสาหกรรมในประเทศจีนจำเป็นต้องหยุดการผลิตในโรงงานแล้วย่อมกระทบกับขบวนการผลิตและการส่งออกจากภาคอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย ที่ระบบเศรษฐกิจพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

2) จากมติ ครม.เมื่อวันที่ 29 ธ.ค. 63 ได้ผ่อนปรนเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย ส่วนแรงงานต่างด้าวที่เคยทำงานในประเทศไทยแต่ได้เดินทางกลับประเทศไป ไม่สามารถกลับ

เข้ามาได้หลังเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเฉพาะแรงงานที่อยู่ในกลุ่มแรงงานเอ็ม โอยูต่างด้าว สปป. ลาว และกัมพูชา ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานหลักในการกรีดยางและแปรรูปยาง ซึ่งโรงงานยางรมคำนวณว่ามีการขาดแคลนแรงงานมากกว่า 10,000 คน ขณะที่สวนยางขนาดใหญ่ 20 ไร่ขึ้นไปไม่สามารถเปิดหน้ากรีดยางได้เพราะขาดแคลนแรงงาน

3) การส่งออกสินค้าทางพารา 100% ถูกขนส่งทางทะเลผ่านสายการบินเรือ (Shipping Line) ซึ่งในปัจจุบันการขนส่งเป็นการขนส่งด้วยตู้คอนเทนเนอร์ จากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่เข้มงวดทั่วโลกในช่วงไตรมาสที่ 2 ปี 2563 ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ หยุดชะงัก การค้าระหว่างประเทศผ่านทางเรือก็ได้รับผลกระทบ โดยปริมาณความต้องการขนส่งสินค้าที่ลดลงมากทำให้สายการบินเรือมีการยกเลิกการเดินเรือและมีการแล่นเรือเปล่า (Blank Sailing) ที่สูงขึ้น อุปสงค์ที่มีการหดตัวสูง ทำให้ตู้คอนเทนเนอร์ในประเทศปลายทางไม่ได้ถูกส่งกลับตามเวลาที่กำหนดและติดค้างอยู่ในท่าเรือ นอกจากนี้ ความไม่ได้ดุลทางการค้าระหว่างประเทศ (Trade Imbalance) ในประเทศผู้บริโภครายหลักอย่างจีนและสหรัฐได้ดำเนินการนโยบายขาดดุลทางการค้า (Net Importer) ตู้คอนเทนเนอร์จำนวนมากจึงติดค้างอยู่ในประเทศปลายทางตั้งแต่วันที่ 2 ของปี 2563 เป็นต้นมา จึงส่งผลให้อัตราค่าระวางเรือ (Freight) สำหรับส่งสินค้าโดยตู้คอนเทนเนอร์สูงขึ้นมาก จากราคาเฉลี่ย 1,000-2,000 เหรียญสหรัฐ ปรับขึ้นเป็น 4,000 - 5,000 เหรียญสหรัฐ

ซึ่งจาก 3 ปัจจัยหลักข้างต้น รวมถึงการ Lockdown ประเทศทั้งไทยและประเทศอื่นๆ เอง ได้ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การส่งออกทางพาราของประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ทั้งหมดภาคของประเทศในเรื่องของกำลังซื้อภายในประเทศและเชิงโครงสร้างจากการจัดเก็บภาษีค่าธรรมเนียมการส่งออกนอกอาณาจักร จนถึงปัจจุบันนอกจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิดแล้ว ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนเองก็ได้สร้างผลกระทบกับห่วงโซ่อุปทานโลกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านพลังงานที่มีการปรับเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวเพื่อเทียบกับปี 2564 ส่งผลให้ปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันเกิดสภาวะ Stagflation คือ สภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวแต่เงินเฟ้อกลับพุ่ง ซึ่งเป็นสัญญาณของสภาวะเศรษฐกิจที่ผิดปกติ ซึ่งในอดีตประเทศไทยได้เคยเกิดสภาวะ Stagflation มาแล้วในปี 2523 ซึ่งอัตราเงินเฟ้อแต่ละระดับสูงถึง 20% และเศรษฐกิจไทยก็ตกต่ำติดต่อกันถึง 5 ปี โดยในปัจจุบันหลายประเทศได้พยายามใช้นโยบายทางการเงินในการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเข้ามาแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังต้องระวังว่าหากมีการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนั้น สภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่ควบคุมกันมาจะสามารถแก้ไขต่อไปได้หรือไม่

ในขณะที่อุตสาหกรรมยางเองในช่วงที่ผ่านมาถือว่าเป็นช่วง Golden Time คือ ปริมาณความต้องการใช้น้ำยางขึ้นเพื่อผลิตถึงมือยางมีความต้องการเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ประเทศผู้ผลิต

และส่งออกถุงมือยางอันดับ 1 ของโลกกลับเป็นมาเลเซีย เมื่อย้อนกลับไปดูโครงสร้างการผลิตของผู้ผลิตยางอันดับ 1 ของโลกอย่างประเทศไทย กลับพบว่ามิโครงสร้างการส่งออกในรูปของ Raw Material เป็นส่วนใหญ่ โดยส่งออกนี้ย่างขั้นกว่า 90% ไปมาเลเซีย นี่จึงเป็นคำถามสำคัญว่าทำไมประเทศไทยไม่สามารถเพิ่มมูลค่าการแปรรูปถุงมือยางนี้ได้ และในอนาคตการเพิ่มมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมยางพาราจะเป็นอย่างไร

จากการที่คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ (กรม. เศรษฐกิจ) ได้มีมติเห็นชอบกรอบแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 4 แห่ง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563 ซึ่งรวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) เพื่อเป็นพื้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (SEZ) โดยมอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่จะเป็นกลไกในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ในการบริหารจัดการ กำกับติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษให้ต่อเนื่องอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ประกอบไปด้วยพื้นที่เป้าหมาย 4 จังหวัด คือ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาไปสู่การเป็น “ประตูเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งและการค้าของประเทศ” โดยพื้นที่จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยเหมาะสมต่อการเพาะปลูกยางพารา โดยเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพชาวสวนยาง อีกทั้งยังมีตลาดกลางยางพาราในการประมูลซื้อขายยางพาราอยู่ในพื้นที่ และสามารถเชื่อมต่อบริษัทคมนาคมและโลจิสติกส์กับพื้นที่อื่นๆ การยางแห่งประเทศไทย จึงมีเป้าหมายยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงและสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ด้วยการส่งเสริมพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กยท. จำนวน 41,000 ไร่ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการพัฒนาพื้นที่สำหรับการรวมกลุ่มผู้ประกอบการยางพาราของประเทศไทยในการยกขีดความสามารถทางการแข่งขันในพื้นที่ดังกล่าว

ดังนั้น การศึกษานี้ต้องการค้นหาแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐ นโยบาย รวมถึงการเป็นการขับเคลื่อนการกำหนดนโยบาย ตลอดจนวิธีการแก้ไข แนวทางปฏิบัติร่วมกัน ในการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยเพื่อให้ นโยบายด้านอุตสาหกรรมยางสอดคล้องกับการพัฒนาและสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศในทุกมิติ รวมถึงการออกแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราให้นำไปสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยางของโลก โดยศึกษานโยบาย ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเพื่อเป็น

การวางโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยให้พัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตยางพาราโลกได้ในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศ (Innovation Policy)

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ Eco-system ของอุตสาหกรรมยางพารา

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยาง จากกรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามีประเด็นคำถามงานวิจัยหลักๆ 2 คำถามด้วยกัน คือ

1.3.1 เพราะอะไรทำไมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยจึงส่งออกสินค้าแปรรูปขึ้นกลาง ทำไมไม่สามารถเพิ่มมูลค่าเพิ่มได้

1.3.2 ภาครัฐควรจะสนับสนุนการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราอย่างไรถึงจะเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางได้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ 1) ศึกษาสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้รับทราบว่าในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงใดบ้าง รวมถึงนโยบายต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาสถานะของอุตสาหกรรมยางในประเทศไทย เพื่อสำรวจว่าอุตสาหกรรมยางอยู่ในระดับใด มีศักยภาพในการผลิตและการแข่งขันเท่าใด และสุดท้าย คือ การที่อุตสาหกรรมยางจะสามารถแข่งขันได้ จะต้องมีการพัฒนาหรือยกระดับในทิศทางใด เพื่อให้อุตสาหกรรมยางสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างการจ้างงาน การกระจายรายได้สู่ระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งจากเศรษฐกิจฐานรากโดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางอย่างแท้จริง

- 1) การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาของโลก รวมถึงนโยบายต่างๆของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อศึกษาสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงว่าในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงใดบ้าง
- 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมยางพาราไทยผ่านข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อสำรวจความพร้อมของอุตสาหกรรมยางไทย จุดอ่อน จุดแข็ง
- 3) สัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูงและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอุตสาหกรรมยางพาราผ่านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) จำนวน 14 ท่าน เพื่อสำรวจแนวโน้มนโยบายในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย
- 4) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของสหพันธรัฐมาเลเซียและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามผ่านข้อมูลทุติยภูมิ
- 5) ศึกษาแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราในพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย จำนวน 41,000 ไร่ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ต้นยาง หมายถึง ต้นยางพารา (*Hevea Brasiliensis*)

ยาง หมายถึง น้ำยางสด ยางก้อน เศษยาง น้ำยางข้น ยางแผ่น ยางแท่ง ยางเครพ หรือยางในลักษณะอื่นใดอันผลิตขึ้นหรือได้มาจากส่วนใด ๆ ของต้นยาง แต่ไม่รวมถึงผลิตภัณฑ์ยาง และวัตถุดิบประดิษฐ์สำเร็จรูปจากยาง

ไม้ยาง หมายถึง ต้นยาง หรือไม้ยางท่อนจากต้นยาง

ยางพารา หมายถึง ยางและไม้ยาง

อุตสาหกรรมยางต้นน้ำ หมายถึง เกษตรกรสวนยาง ซึ่งเป็นผู้ปลูกยางพารา (Natural Rubber) กรีดน้ำยางสด และบางรายมีการแปรรูปยางเบื้องต้นในรูปของยางแท่ง (อาทิ ยางก้อนถ้วย เศษยาง ยางแผ่นดิบ ยางเครพ) ซึ่งผลผลิตยางขั้นต้นเกือบทั้งหมดของไทยใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมยางพาราขึ้นกลางในประเทศ

อุตสาหกรรมยางกลางน้ำ หมายถึง เป็นการนำผลผลิตยางขึ้นต้นจากเกษตรกร มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางขึ้นกลาง อาทิ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง น้ำยางข้น ยางผสม ยางสีกิม ที่มีลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับเป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางขึ้นปลาย

อุตสาหกรรมยางปลายน้ำ หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์ขึ้นกลางมาแปรรูปการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ยางพาราต่างๆ เช่น ยางรถยนต์ ถูมมือยาง ยางยืด เป็นต้น โดยผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ถูกส่งตรงถึงผู้บริโภคโดยตรงหรือบางส่วนเป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้าอื่นต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและการสร้างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยางพาราไทย

1.6.2 เป็นแนวทางในการสร้างการกระตุ้นเศรษฐกิจ ด้วยการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้

1.6.3 เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางของประเทศไทย

1.7 โครงสร้างงานวิจัย

รูปที่ 1.2 โครงสร้างงานวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย, 2567

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากภารกิจของการยางแห่งประเทศไทย (กยท.) ภายใต้พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ.2558 เพื่อเป็นองค์กรกลางรับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการยางพาราของประเทศ ทั้งระบบอย่างครบวงจร บริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินของกองทุน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา รวมถึงการที่ กยท. มีอำนาจหน้าที่ในการประกอบกิจการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจดังกล่าว เช่น การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับยางพารา การส่งเสริมและจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการเกี่ยวกับยางพารา การเข้าร่วมกิจการหรือเข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่น การจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประกอบธุรกิจเกี่ยวกับยางพารา การทำความตกลงและร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจึงต้องการศึกษาแนวทางการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย ภายใต้การบริหารงานของหน่วยงานกำกับด้านยางพาราอย่างการยางแห่งประเทศไทย จึงได้ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

โดยคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของอุตสาหกรรมยางเพื่อนำไปสู่การสร้างความยั่งยืนของอุตสาหกรรมยางมูลค่าสูงและการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ ในงานวิจัยนี้ขอเสนอคำนิยามหลัก 2 คำ ดังนี้

นวัตกรรม (Innovation) เป็นผลของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือความคิด และสร้างให้มีการคิดค้น ประดิษฐ์สิ่งของทดแทนผลิตภัณฑ์หรือบริการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม และมีประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ

นวัตกรรมสังคม (Social Innovation) การสร้างผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบการพัฒนาใหม่หรือต่อยอดจากผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบการพัฒนาเดิม เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของสังคม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดนวัตกรรม

Kondratieff (1892) ใช้ข้อมูลสถิติระหว่างปี 1780-1920 สนับสนุนทฤษฎีด้านเศรษฐกิจโลกที่จะรุ่งเรืองแล้วจะตกต่ำโดยรอบละ 40-60 ปี โดยอธิบายว่าจักรธุรกิจว่าเป็นผลมาจากการประดิษฐ์สิ่งใหม่ (Innovation) โดยสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เหล่านี้รวมถึงสินค้าใหม่หรือสินค้าที่มีความแตกต่างไปในด้านคุณภาพ เทคโนโลยีใหม่ การค้นพบแหล่งวัตถุดิบใหม่ และการปรับปรุงโครงสร้างของระบบอุตสาหกรรม เป็นวัฏจักรธุรกิจที่เป็นธรรมชาติไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งในระบบทุนนิยมที่มีการแข่งขันในสูงจะส่งให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

Schumpeter (1934) ได้ให้คำนิยามนวัตกรรมในช่วงปี 1930 ว่า “ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เดิม กระบวนการการผลิตใหม่ แหล่งทรัพยากรใหม่ ตลาดใหม่ หรือรูปแบบองค์กรใหม่” โดยคุณลักษณะพิเศษของนวัตกรรม คือ ความใหม่ (Novelty) นวัตกรรมจะต้องเป็นสิ่งใหม่ อาจจะเป็นสำหรับโลก สำหรับประเทศ สำหรับตลาด หรือสำหรับบริษัทก็ได้ ซึ่งการศึกษานวัตกรรมในระยะหลังได้เพิ่มมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ขั้นตอน วิธีการ หรือเป้าหมายของนวัตกรรม เพื่อให้คำว่า “นวัตกรรม” สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดย Joseph Schumpeter ได้แบ่งประเภทของนวัตกรรม ออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) Product Innovation คือ การเปลี่ยนแปลง “ผลิตภัณฑ์หรือบริการ” ขององค์กร
- 2) Process Innovation คือ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตหรือการนำนวัตกรรมเข้าสู่ตลาด
- 3) Position Innovation คือ การเปลี่ยนตำแหน่งสินค้าหรือบริการที่ขายออกสู่ตลาดมาแล้วให้เกิดการรับรู้ใหม่
- 4) Paradigm Innovation คือ การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของนวัตกรรมองค์กร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกรอบความคิด (Change in Mental Model) ขององค์กร

2.1.2 แนวคิดความสามารถทางการแข่งขัน

ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (The Theory of Competitive Advantage)

Porter (1990) ได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยมีแนวคิดที่เกี่ยวกับภาวะการแข่งขันในการค้าโลก ที่ประเทศทุกประเทศพยายามเลือกวิธีที่ดีที่สุดที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ในอุตสาหกรรมของประเทศตนเอง ดังนั้น แต่ละประเทศจึงจำเป็นที่จะต้องประเมินจุดแข็งและ

จุดอ่อน โอกาส รวมถึงการคุกคามจากคู่แข่งและการแข่งขันภายนอก (Strength, Weakness, Opportunity, and Threat) ของอุตสาหกรรมของประเทศตนเองและคู่แข่งกันเพื่อให้สามารถหาแนวทางปรับตัวให้แข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพในการแข่งขันของตลาดโลกที่มีการแข่งขันรุนแรงขึ้น Michael E. Porter เน้นแนวคิด “ประเทศใดจะสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ภายในประเทศจะต้องมีความได้เปรียบจากการแข่งขันก่อน” แต่ละประเทศจะมีความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่ง Porter ได้สร้างแบบจำลอง Diamond Model โดยพิจารณาปัจจัย 4 ประการ คือ (Saikhanit & Ratchathorn, 2006)

1) ปัจจัยด้านการผลิต (Factor Conditions) ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และทุน รวมถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อการผลิตสินค้า ซึ่งปัจจัยนี้เป็นส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต จึงต้องพิจารณาภายในก่อนว่าปัจจัยการผลิตขององค์กรมีความได้เปรียบอย่างไรและมีอะไรบ้าง

2) ปัจจัยด้านอุปสงค์ (Demand Conditions) เมื่อผลิตและจำหน่ายภายในประเทศแล้ว ธุรกิจสามารถครอง Market Share ได้ที่หนึ่ง อุปสงค์ของผู้บริโภคภายในประเทศสูง ก็เป็นความได้เปรียบของธุรกิจและมีโอกาสในการออกไปแข่งขันในต่างประเทศได้

3) ปัจจัยด้านอุตสาหกรรม (Related and Supporting Industries) ที่เกี่ยวข้องและปัจจัยเกี่ยวพัน ธุรกิจจะต้องพิจารณาว่า Supplier หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันหรือไม่ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมี Supplier อยู่แค่ภายในประเทศเท่านั้นแต่สามารถแสวงหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพและราคาถูกจากต่างประเทศก็ได้เช่นกัน

4) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ โครงสร้างการแข่งขันของบริษัท (Firm Strategy and Rivalry) กลยุทธ์และโครงสร้างที่ดีจะต้องยืดหยุ่นสามารถปรับให้เหมาะกับสภาพปัจจุบันของธุรกิจได้ โดยกิจการที่มีความสามารถสูงเพียงพอที่จะแข่งขันกับคู่แข่งทั้งในและนอกประเทศจึงเป็นแรงกดดันให้องค์กรธุรกิจต้องทำการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของสินค้า และลดต้นทุนการผลิต

2.1.3 แนวคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและการรวมกลุ่มคลัสเตอร์

Porter (1990) แนวคิดของการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมขององค์การธุรกิจ ได้มีการพัฒนามาตั้งแต่ปลาย ศตวรรษที่ 19 อุตสาหกรรมนั้นมีแนวโน้มที่จะรวมกันเป็นกลุ่มอยู่ในภูมิภาคที่มีพื้นที่ โดยเฉพาะ หรือใกล้เคียงกัน โดยจัดให้อยู่ในเมืองที่เป็นสัดส่วนชัดเจนเป็นพิเศษในการผลิตสินค้าที่อยู่ในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันเป็นความร่วมมือ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันตลอดเวลาของกลุ่มอุตสาหกรรมอาจเป็นอุตสาหกรรมเดียวกันหรือต่างอุตสาหกรรมกันซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง

รวมถึงซัพพลายเออร์ สถาบันวิจัย/พัฒนาและสถาบันการเงินต่างๆ โดยมีเป้าหมายและกลยุทธ์ร่วมกัน ตลอดจนหน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมมารวมตัวกันในพื้นที่ภูมิศาสตร์เดียวกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการบริหารจัดการ ความรู้ เทคนิค รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนศักยภาพ การผลิตร่วมกันโดยมีภาครัฐให้การสนับสนุนและจัดหาสาธารณูปโภคพื้นฐาน

คลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป็นวิกฤตการณ์ที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการได้มาซึ่งความได้เปรียบเชิงการแข่งขันภายใต้สภาวะการณ์ที่ไม่ปกติ ในแหล่งธุรกิจหรืออุตสาหกรรมพิเศษ ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทบต่อความสนใจพิเศษของคนทุกชาติทุกภูมิภาคและทุกประเทศอย่างแท้จริง แม้แต่เศรษฐกิจในย่านศูนย์กลางความเจริญก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีความก้าวหน้าอย่างสูงในการพัฒนา

แนวคิดคลัสเตอร์อุตสาหกรรม เป็นกลุ่มองค์การธุรกิจที่รวมตัวกันในเชิงภูมิศาสตร์เพื่อการแข่งขัน การเติมเต็มในสิ่งที่ขาดหรือการอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน การดำเนินการธุรกิจเพื่อกันและกันหรือมีความต้องการในด้านทักษะ ความสามารถพิเศษ เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน คลัสเตอร์อุตสาหกรรมอาจเป็นทั้งผู้ร่วมมือและคู่แข่งกัน คลัสเตอร์อุตสาหกรรมอาจแข่งขันโดยตรงกับสมาชิกด้วยกันในคลัสเตอร์อุตสาหกรรมในการซื้อ-ขาย ปัจจัยการผลิตและบริการจากสมาชิกรายอื่นๆ และอาศัยการบริการจากคลัสเตอร์อุตสาหกรรมอื่นๆ ด้วย คลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป็นเครื่องมือสำหรับการแข่งขันมีหลากหลายรูปแบบ คลัสเตอร์อุตสาหกรรมไม่เพียงแต่จะทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันเท่านั้น แต่จะทำให้ห้องกิจการธุรกิจเติบโตได้จากการเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดและสร้างขีดความสามารถของกิจการหรืออุตสาหกรรมในการเพิ่มขึ้นของผลผลิตและระดับประสิทธิผลของกิจการหรืออุตสาหกรรมในการเพิ่มขึ้นของผลผลิตและระดับประสิทธิผลของกิจการหรืออุตสาหกรรม ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของแรงงาน ผลตอบแทนต่อทรัพย์สิน ต้นทุนของการจ้างงาน มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและปัจจัยการเพิ่มผลผลิตทั้งหมดจะสร้างโอกาสในการมุ่งสู่การมีพันธมิตรใหม่ๆ ทั้งขององค์การภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสามารถเป็นเครื่องทดสอบพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ

คลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป็นพื้นฐานของแนวคิดความสัมพันธ์และความร่วมมือของ SMEs ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาทางธุรกิจที่ดีที่สุดในรูปแบบของคลัสเตอร์อุตสาหกรรม ซึ่งคลัสเตอร์ คือ การกระจุกตัวหรือการรวมกลุ่มของวิสาหกิจที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน โดยที่วิสาหกิจในกลุ่มผลิตสินค้า (หรือให้บริการ) ที่มีลักษณะเหมือนกัน เกี่ยวข้องกันหรือส่งเสริมกัน จึงเผชิญกับปัญหา อุปสรรค โอกาส และการท้าทายทางธุรกิจที่คล้ายกัน นอกจากนี้ คลัสเตอร์ยังหมายรวมถึงผู้ให้บริการ (Service Providers) สถาบันการเงิน (Financial Institutes) สถาบันสนับสนุน

ต่างๆ (Supporting Institutes) และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องใน ท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาของคลัสเตอร์ด้วย

สรุปได้ว่า การรวมกลุ่มอุตสาหกรรม หรือคลัสเตอร์ (Cluster) หมายถึง กลุ่มของธุรกิจและสถาบันที่เกี่ยวข้องมารวมตัวดำเนินกิจการที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน (Geographical Proximity) มีความร่วมมือ เกื้อหนุน เชื่อมโยง และเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร (Commonality and Complementarity) ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยความเชื่อมโยงในแนวตั้ง (Vertical Linkages) เป็นความเชื่อมโยงของผู้ประกอบการธุรกิจ ตั้งแต่ธุรกิจต้นน้ำจนถึงธุรกิจปลายน้ำและความเชื่อมโยงแนวนอน (Horizontal Linkages) เป็นความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมสนับสนุนต่างๆ รวมทั้งธุรกิจให้บริการ สมาคมการค้า สถาบันการศึกษาและฝึกอบรม สถาบันวิจัยและพัฒนา ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน คือ การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน

2.1.4 การพัฒนานโยบายและนวัตกรรมนโยบาย

1) การพัฒนานโยบาย (Policy Development) มีสถานะเป็นแนวคิด เทคนิค เครื่องมือ ขั้นตอนการสร้างนวัตกรรมนโยบาย การศึกษาส่วนใหญ่เน้นศึกษาเพื่อออกแบบนโยบายและการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนานโยบายมีกิจกรรม 2 ส่วน คือ 1) การพัฒนากระบวนการนโยบาย ได้แก่ ระบุประเด็นนโยบายที่จำเป็นต่อการพัฒนาเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนานโยบาย ปรึกษาหารือกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สื่อสารนโยบายกับสาธารณชน นำนโยบายไปปฏิบัติ ประเมินผลและทบทวนนโยบาย และ 2) การพัฒนานโยบาย ได้แก่ ทบทวนนโยบายและบริบทที่เกี่ยวข้อง ออกแบบนโยบายหรือพัฒนาร่างนโยบาย (วิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณค่า และวัตถุประสงค์นโยบาย) วิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลกระทบของนโยบายที่มีต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ค้นหาตัวอย่างกรณีสำเร็จและล้มเหลว กำหนดและประเมินทางเลือกนโยบาย และจัดทำนโยบายฉบับสมบูรณ์ (Amathole District Municipality, 2014; Engineering Institution of Technology, 2015; Phuhlisani, 2009; Risk and Compliance Officer, 2015)

ศุภชัย ยาวะประภาส (2554, น.31) เสนอการพัฒนานโยบายเกี่ยวข้องกับระบบนโยบายใน 3 องค์ประกอบ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบาย สภาพแวดล้อมนโยบาย และตัวนโยบาย การออกแบบนโยบายที่ดีเป็นการพัฒนาทางเลือกนโยบายสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจที่เหมาะสม โดยตัวชี้วัดพิจารณา ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพของนโยบาย คือ ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย 2) ประสิทธิภาพของนโยบาย คือ ความสามารถในการผลิตผลผลิตหรือ

การบริการที่มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำสุด 3) ความพอเพียง คือ ความสามารถในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มี 4) ความเป็นธรรม คือ การกระจายตัวของผลการดำเนินการตามทางเลือกนโยบายที่มีต่อประชาชนกลุ่มต่างๆ ทางเลือกที่เป็นธรรม คือ ทางเลือกที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน 5) ความสามารถในการตอบสนอง คือ ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ และค่านิยมพื้นฐานของกลุ่มต่าง ๆ ทางเลือกที่มีความสามารถในการตอบสนองสูง คือ ทางเลือกที่สามารถทำให้กลุ่มที่มีความจำเป็นสูงได้รับผลจากทางเลือกนั้น และ 6) ความเหมาะสม คือ ความเหมาะสมของคุณค่าและเป้าหมายทางเลือกนโยบาย เกณฑ์ชี้วัด 6 ด้านนี้ มีส่วนสำคัญในการพิจารณาการออกแบบนโยบายเพื่อให้มีทางเลือกของนโยบายที่ดี และสามารถนำไปสู่การตัดสินใจกำหนดนโยบายที่ดีต่อไป 2) นวัตกรรมนโยบาย (Innovation Policy) เป็นแนวคิดที่ก่อตัวโดยนักคิดคนสำคัญ คือ Joseph Schumpeter ในระยะเริ่มต้นการศึกษา นวัตกรรมนโยบายถูกจัดให้อยู่ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นวัตกรรมนโยบายมีองค์ประกอบ คือ (Edler, Cunningham & Gök, 2016; Edler & Fagerberg, 2017, p.11; Fagerberg, 2018) (1) เครื่องมือการพัฒนา นวัตกรรมนโยบาย เป็นเครื่องมือปฏิบัติสำหรับการบรรลุเป้าหมายนโยบาย จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับส่วนกลางกับระบบภูมิภาคหรือพื้นที่ ต้นแบบเครื่องมือ นวัตกรรมนโยบายที่แพร่หลายมี 15 ชนิด ได้แก่ 1) มาตรการแรงจูงใจทางการคลัง 2) การสนับสนุนให้หน่วยงานทำการวิจัยและพัฒนาโดยตรง 3) การฝึกอบรมทักษะบุคลากร 4) การสร้างเครือข่าย 5) การให้คำปรึกษาและบริการทางเทคนิค 6) การจำแนกกลุ่มนโยบายหรือประเด็นนโยบาย 7) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือเชิงนโยบาย 8) นวัตกรรมเครือข่ายนโยบาย 9) การสร้างเครื่องมือ นวัตกรรมสำหรับภาคเอกชน 10) การสร้าง นวัตกรรมการดำเนินนโยบายของภาครัฐ 11) นวัตกรรมเครื่องมือการจัดซื้อจัดจ้าง 12) การให้รางวัล สำหรับภาคธุรกิจที่ลดกระดาษหรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 13) การกำหนดมาตรฐาน 14) การกำหนดกฎระเบียบ และ 15) เทคโนโลยีการมองภาพอนาคตจากคนหลากหลายกลุ่ม (โดยยึดผลประโยชน์ส่วนรวม) (2) ผลกระทบของ นวัตกรรมนโยบาย เป็นความสัมพันธ์ต่อเนื่องจาก เครื่องมือ นวัตกรรมนโยบาย โดยการประเมินผล นวัตกรรมนโยบายจากการใช้เครื่องมือที่ออกแบบไว้ว่าบรรลุเป้าหมายนโยบายและสร้างผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างไร โดยใช้วิจัยประเมินผล และสร้างเครื่องมือประเมินผลกระทบ โดยเน้นประเมินผลภาพรวมมากกว่าระดับย่อยหรือรายบุคคล และ (3) การจัดการปกครองของ นวัตกรรมนโยบาย เป็นความท้าทายของภาครัฐในการทำให้ นวัตกรรมนโยบายบรรลุเป้าหมายโดยการทำงานแบบเครือข่าย ทั้งระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาจากภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 เอกสารงานวิจัยจากต่างประเทศ

Buenstorf & Steven (2010) ศึกษา Why Does Entry Cluster Geographically? Evidence From the US Tire Industry โดยศึกษามรดกทางภูมิศาสตร์และทางปัญญาของผู้เข้ามาในอุตสาหกรรมยางรถยนต์ของสหรัฐอเมริกาในรัฐโอไฮโอ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์ของอุตสาหกรรมในยุคแรกๆ ด้วยการทดสอบการจัดหาผู้ผลิตที่มีความสามารถ ความรู้เฉพาะท้องถิ่น และปัจจัยภายนอกของการผลิตมีอิทธิพลต่อสถานที่ซึ่งผู้ผลิตที่เข้าร่วมจะกระจุกตัวตามผู้ผลิตขงที่มีอยู่และในภูมิภาคที่มีประชากรมากขึ้น ซึ่งถือว่ามาจากอุปทานของผู้ผลิตที่มีความสามารถเป็นหลัก ปัจจัยของการผลิตมีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไรของการดำเนินงานในท้องถิ่น แต่ยังคงมีการถูกจำกัดด้วยความรู้เฉพาะท้องถิ่นของผู้ผลิต โดยต้องอาศัยการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อการผลิตอันนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตและสร้างกำไรร่วมกัน

Abonyi & Doner (2013) ศึกษา Upgrading Thailand's Rubber Industry: Opportunities and Challenges โดยอธิบายว่า การอัพเกรด หมายถึง การเพิ่มมูลค่าเพิ่มบนพื้นฐานนวัตกรรมและการเชื่อมโยงระหว่างบริษัทท้องถิ่น (ไทย) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในอุตสาหกรรมยางของประเทศ ไทยต้องมีการพัฒนาต่อไป

- 1) การเพิ่มมูลค่าเพิ่ม: ธุรการเปลี่ยนแปลงใหม่ของสินค้าที่มีอยู่โดยเพิ่มมูลค่าหรือการแปรรูปสินค้าเป็นสินค้าอุตสาหกรรมขั้นปลายที่ทำจากยาง ขยายไปสู่ภาคส่วนใหม่ (ที่เกี่ยวข้อง)
- 2) ประสิทธิภาพ: ความสามารถในการผลิตในระดับส่งออกทั้งราคา คุณภาพ และการส่งมอบ
- 3) นวัตกรรม: กระบวนการ พึ่งพิงกัน และผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 4) การเชื่อมโยง: การเชื่อมโยงผู้ผลิตตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงผู้ผลิตขั้นปลายน้ำเข้าด้วยกันเพิ่มอุปกรณ์และทุนในการพัฒนาการผลิตผ่านการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูป
- 5) ผลประโยชน์และการมีส่วนร่วม: การรวมกลุ่มการผลิตในท้องถิ่นเพื่อสร้างผลตอบแทนและอัตรากำไรที่สูงขึ้นสำหรับสินค้าโภคภัณฑ์ที่ยังไม่แปรรูป

Kawano (2019) ศึกษา Changing Resource-Based Manufacturing Industry: The Case of the Rubber Industry in Malaysia and Thailand มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความก้าวหน้าของ

อุตสาหกรรมยางในประเทศมาเลเซียและประเทศไทย โดยสำรวจศักยภาพการพัฒนาในอนาคตของ อุตสาหกรรมยางพารา เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรเป็นหลักในการผลิต ซึ่งอาจเป็น ปัจจัยสำคัญสำหรับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งอุตสาหกรรมยางในทั้ง 2 ประเทศ ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของรัฐ ในมาเลเซียรัฐส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาคุณภาพสูง สำหรับทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทสำหรับชาวมลายู ในขณะที่ประเทศไทยมีการเติบโตหลังจากมาเลเซีย กลายเป็นผู้นำยางธรรมชาติชั้นนำของโลกจาก การเติบโตของอุตสาหกรรมยางล้อของจีน ประกอบกับนโยบายการเปลี่ยนเกษตรดั้งเดิมผ่าน โครงการ 1 ล้านไร่ ภายใต้รัฐบาลทักษิณ ศูนย์วิจัยยางชริมมีบทบาทในฐานะการผลิตพันธุ์ยางและ วิธีการปลูก ในส่วนของปลายน้ำยังไม่ได้มีบทบาท ซึ่งโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศที่มี ทรัพยากรเพียงพอหากขาดองค์ความรู้ ทักษะ เทคโนโลยี มีเพียงไม่กี่รัฐเท่านั้นที่จะแข่งขันได้ ทางเลือกคือการแสวงหาการยกระดับเทคโนโลยีและการปรับปรุงการจัดการในอุตสาหกรรมที่ใช้ ทรัพยากรเป็นหลัก

Punj (2019) ศึกษา Developing Natural Rubber Based Manufacturing Microenterprise Cluster in the State of Tripura เนื่องจากเป็นรัฐผู้ผลิตยางธรรมชาติรายใหญ่เป็นอันดับสองในอินเดีย ในรัฐ Tripura ทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย มีศักยภาพในการพัฒนากิจกรรมการผลิตที่ เกี่ยวข้องกับยาง โดยที่ Tripura ณ ตอนนี้ อุตสาหกรรมอยู่ในช่วงเริ่มต้นและกำลังเข้าสู่การพัฒนา อุตสาหกรรมการผลิตยาง จึงจำเป็นต้องมีการสนับสนุนจากรัฐบาลของรัฐและองค์กรสนับสนุนอื่นๆ โดยเฉพาะการพัฒนาคลัสเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ เช่น แผ่นไม้ โครเชลลูลาร์ แผ่นยาง ยางรัด ผลิตภัณฑ์ยางขึ้นรูปสีดำ อาจได้รับการพิจารณา เป็นพิเศษ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการผลิตหรือ ผลิตภัณฑ์/หมวดหมู่ผลิตภัณฑ์บางอย่างที่มีข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเหนือคู่แข่งอย่างชัดเจน จึงควรได้รับการคัดเลือก และพัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนตามด้วยการเชื่อมโยง อุตสาหกรรมทั้งไปข้างหน้าและข้างหลัง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความเร็วของการพัฒนาเศรษฐกิจใน ภูมิภาค ซึ่งผลการวิจัยภาคสนามนี้เนื่องจากการสัมภาษณ์ข้อมูลสำคัญเป็นหลัก โดยสำรวจจุดแข็งและ โอกาส ระบุจุดอ่อนและภัยคุกคามในพื้นที่นี้ และเสนอขั้นตอนที่เป็นไปได้ซึ่งสามารถนำไปพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจขนาดเล็กที่ใช้ยางธรรมชาติในรัฐตรีปุระ

Giese (2020) ศึกษา Sustainability - New Challenges For The Rubber Industry โดยใน ข้อกำหนดของอุตสาหกรรมยานยนต์กำลังเผชิญกับกฎระเบียบใหม่ใน REACH ด้านการจัดการ วัสดุดิบและสารเคมี, CO2 และไมโครพลาสติกถือเป็นเรื่องสำคัญ ความท้าทายสำหรับอุตสาหกรรม

ยาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินการที่เพิ่มขึ้นของสหภาพยุโรปวาระ “Green Deal” ที่เผยแพร่ในปี 2564 โดยโครงการต่างๆ มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการปกป้องสภาพภูมิอากาศ การจัดหาพลังงาน ตลอดจนนโยบายอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกันมุ่งเป้าไปที่การลดคาร์บอนและการปรับปรุงพลังงานที่เข้มข้นให้ทันสมัย ตลอดจนการเข้าถึงทรัพยากร ห่วงโซ่คุณค่า เศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพ และการพลิกฟื้นด้านการขนส่งและการเคลื่อนย้ายไปสู่การปกป้องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมากขึ้น จากข้อกำหนด กฎระเบียบใหม่ดังกล่าวจึงมีความต้องการอย่างมากในอุตสาหกรรมยางในการหลีกเลี่ยงก๊าซเรือนกระจกและลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ กฎระเบียบและความพยายามใหม่ใน REACH นำไปสู่ข้อกำหนดระดับสูงเกี่ยวกับการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งอาจต้องจัดตั้งกลุ่มเพื่อควบคุมการผลิตตามกฎระเบียบที่จะเกิดขึ้นใหม่เพื่อลดต้นทุนและควบคุมกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่ให้เป็นไปตามระเบียบ

2.2.2 เอกสารงานวิจัยภายในประเทศ

นฤมล พึ่งทอง (2557) ศึกษาปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการส่งออกของอุตสาหกรรมยางรถยนต์จากประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรของอุตสาหกรรมยางรถยนต์กับมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมยางรถยนต์จากประเทศไทยและอิทธิพลของปัจจัยภายในองค์กรและภายนอกองค์กรที่มีต่อการส่งออกยางรถยนต์ กลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารองค์กร หัวหน้าแผนก ผู้ปฏิบัติงานตามสายงานของบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมยางรถยนต์ จำนวน 384 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภายในองค์กร ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีและเครื่องจักร ด้านเงินลงทุนในการวิจัยและพัฒนาด้านการสื่อสารภายในองค์กร ด้านส่วนประสมทางการตลาด ด้านการขนส่งและปัจจัยภายนอกองค์กร ด้านภาวะเศรษฐกิจ ภูมิภาคมืองและวัฒนธรรม ด้านอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา ด้านราคาของวัตถุดิบ และด้านคู่แข่งมีความสัมพันธ์กับการส่งออกของอุตสาหกรรมยางรถยนต์จากประเทศไทยในระดับปานกลาง และผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุพบว่า ปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรของอุตสาหกรรมยางรถยนต์มีอิทธิพลต่อการส่งออกยางรถยนต์จากประเทศไทยปานกลาง

พิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน (2557) ศึกษาการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การยางพารา ผู้การเป็นผู้นำโลกของประเทศไทย การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำ

ด้านขางพาราของประเทศไทยและข้อเสนอยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการไปสู่ความเป็นผู้นำ ขางพาราของโลก (15 ปี) ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กัน โดยเน้นการวิจัย เชิงคุณภาพเป็นหลัก เพื่อนำข้อค้นพบมาสนับสนุนซึ่งกันและกัน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การจัดสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ทางสถิติด้วยค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และเปอร์เซ็นต์ไทล์

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำด้านขางพาราของประเทศไทยมี 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการปลูกและพัฒนาพันธุ์ขางพารา ควรมุ่งเน้นการปลูกขางพารา โดยเน้นสภาพดินและ ระยะเวลาเป็นหลัก ซึ่งขางพาราจะมีคุณภาพดีนั้นต้องมีภูมิศาสตร์และพื้นที่ที่เหมาะสม ปัจจัยด้าน การผลิตและการแปรรูปขางพารา ควรมุ่งเน้นผลผลิตออกสู่ตลาดโลกมาก สร้างเครือข่ายอย่างเป็น ระบบเป็นองค์กรที่เข้มแข็งสร้างองค์ความรู้ให้แก่ชาวสมาชิก ก้าวทันเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจ โลก ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และการจำหน่ายขางพารา ควรมุ่งเน้นการตลาดรองรับที่มี ความสัมพันธ์และความสามารถในการรองรับปริมาณน้ำขาง และขางสำเร็จ การจะส่งออกจะต้องมี องค์กรประกอบหลายอย่าง ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลในการพัฒนาการผลิต คุณภาพการ แปรรูป และการทำรายได้เข้าสู่ประเทศ และเปิดโอกาสให้นักลงทุน เข้ามาร่วมลงทุนในการแปรรูป เป็นอุปกรณ์ ตั้งแต่กลุ่มสถาบันที่มีศักยภาพ มีทุนในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับของภาครัฐด้านขางพารา มีควรมุ่งเน้นว่ากฎระเบียบไม่สะดวกในการบริหาร ไปสู่การบูรณาการให้เป็นเอกภาพเพื่อความยั่งยืน กฎระเบียบต่างๆ ไม่เอื้ออำนวยต่อเกษตรกร และปัจจัยด้านกลไกด้านการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมขางพารา ควรมุ่งเน้นการประสานงาน กับนักลงทุนขนาดใหญ่จากต่างประเทศ สาเหตุจากผู้นำระดับประเทศของเราคิดจะต่อ ยอดจาก ขางพาราระดับท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นอุตสาหกรรม และกลไกในการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรม ขางพารา ได้แก่ เงินลงทุน โรงงาน การจัดการกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาค และคนที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการไปสู่ความเป็นผู้นำขางพาราของโลก (15 ปี) พบว่า วิสัยทัศน์ พัฒนาขางพาราไทยทุกระบบสู่มาตรฐานการเป็นผู้นำโลก เป้าหมายเป้าประสงค์ ยกระดับความสามารถของอุตสาหกรรมขางพาราในระดับต้นน้ำจนถึงปลายน้ำให้ สามารถก้าวเป็น ผู้นำโลกใน 15 ปีข้างหน้า ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการผลิตที่มีศักยภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสู่ การผลิตทันสมัย ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการส่งออกแบบบูรณาการ และ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การผลักดันเชิงนโยบายสู่การเพิ่มมูลค่า

กัญญา พันแปรจิตต์, สุวรรณิ โกษากรณ์ และสุภาพร ขุนทอง (2559) ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและบริบทของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราในประเทศไทยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศไทย และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศไทย โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศไทย จำนวน 250 ตัวอย่าง โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95 % และระดับความคลาดเคลื่อนที่ 5 % สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1) อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพาราแปรรูปส่วนใหญ่ มีพนักงานในองค์กรจำนวน 101 – 150 คน คิดเป็นร้อยละ 47.20 มีรูปแบบการดำเนินงานแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด คิดเป็นร้อยละ 42.40 ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางการจัดหน่ายสินค้าโดยการขายแบบผ่านตัวแทนจัดจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 39.20 มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.80 และอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพาราแปรรูปส่วนใหญ่ ส่งสินค้าไปจำหน่ายไปยังประเทศจีนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.60

2) ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในของกิจการ และปัจจัยด้านบทบาทของผู้มีบริหาร มีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบในการแข่งขัน ด้านการแข่งขันท่ามกลางคู่แข่งที่มีอยู่ ด้านอำนาจต่อรองของผู้ขายวัตถุดิบ ด้านอำนาจต่อรองของผู้ซื้อ ด้านการคุกคามของการเข้ามาของกลุ่มแข่งรายใหม่ และด้านการคุกคามของผลิตภัณฑ์ทดแทนของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกของกิจการ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในของกิจการ และปัจจัยด้านบทบาทของผู้มีบริหาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศ

3) ระดับปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมไม้ยางพาราแปรรูปที่อยู่ในระดับ มากที่สุดคือ ด้านปัจจัยการผลิต รองลงมา คือ ด้านการตลาด ด้านแรงงาน ด้านการเงิน และด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุดคือด้านการจัดการ

ทัศนันท พิทักษ์เสถียร (2560) ศึกษาเรื่องวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมถลุงมือยางของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สภาวะการผลิตการตลาดของอุตสาหกรรมถลุงมือยางของประเทศไทย 2) วิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมถลุงมือยางของประเทศไทย 3) ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของอุตสาหกรรมถลุงมือยางของประเทศไทย 4) ศึกษาแนวทางการเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมถลุงมือยางของประเทศไทย ด้วยวิธีเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีแบบเดลฟาย (Delphi Technique) โดยสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 17 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้แนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันของ Michael E-Porter และวิเคราะห์โดยใช้ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางการเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมถลุงมือยางของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมถลุงมือยางของประเทศไทย คือ ปัจจัยการผลิต เนื่องจากประเทศไทยมีความพร้อมในส่วนของน้ำยางข้น มีจุดแข็งในด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ มีจุดอ่อนในด้านการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่ล้าสมัยและมีประสิทธิภาพต่ำกว่าคู่แข่ง ด้านโอกาส คือ แนวโน้มความต้องการของการใช้ถลุงมือยางที่เพิ่มมากขึ้น และอุปสรรค คือ ราคาของวัตถุดิบ ทั้งในเรื่องของน้ำยางข้น สารเคมี รวมถึงการขาดแคลนแรงงานในประเทศ ดังนั้น แนวทางการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมถลุงมือยาง คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ถลุงมือยางแบบใหม่และขยายตลาดใหม่ จัดหาเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพ ลดความผันผวนของราคาวัตถุดิบ พร้อมพัฒนาระบบผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภานุวัฒน์ ตรียางกูรศรี (2560) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของแรงงานให้ตอบสนองต่อ นโยบายอุตสาหกรรม 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการพัฒนาศักยภาพแรงงานของประเทศไทย จากแผนยุทธศาสตร์พัฒนาชาติและนโยบายอุตสาหกรรม 4.0 โดยนำแนวทางการพัฒนาศักยภาพแรงงานในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศญี่ปุ่นมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการพัฒนาศักยภาพแรงงานไทย เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของแรงงานให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานของไทย ตอบสนองนโยบายอุตสาหกรรม 4.0 สำหรับวิธีการดำเนินงานวิจัยจะเป็นแบบประเมินตนเองของอุตสาหกรรมไทยเพื่อเตรียมพร้อมสู่ Industry 4.0 และแบบสัมภาษณ์ความต้องการสมรรถนะที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมสนับสนุนไทยยังอยู่ที่ 2.06 ซึ่งมีระดับความพร้อมของสถานประกอบการอยู่ในระดับ Industry 2.0 มากที่สุดถึง 9 ด้าน จาก 16 ด้าน สำหรับศักยภาพระดับความสามารถของบุคลากรที่รองรับการพัฒนาาระบบอัตโนมัติได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับ Industry 2.0 อยู่ที่ 51.2% เท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของแรงงานให้สอดคล้องกับ

ตลาดแรงงานของไทยตอบสนองนโยบายอุตสาหกรรม 4.0 ผ่าน มาตรการต่างๆ โดยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อุตสาหกรรม หรือ Learning Factory โดยภายในศูนย์จะมีการพัฒนาทางด้าน Lean Automation System Integrator หรือ LASI การถ่ายทอดเทคโนโลยีหุ่นยนต์ขั้นสูงให้แก่ผู้ประกอบการจำนวน 200 ราย และฝึกอบรมบุคลากร ไม่น้อยกว่า 25,000 คน เพื่อการยกระดับอุตสาหกรรมอื่นๆ ของประเทศในภาพรวมโดยใช้แรงงานที่ผ่านการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานของไทยตอบสนองนโยบายอุตสาหกรรม 4.0 ทั้งนี้ ภาคอุตสาหกรรมควรใช้กลไกการพัฒนาดังกล่าวฯ ยกระดับแรงงานให้มีทักษะที่สูงขึ้น (Retain/Reskill) เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 ให้มีความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด

ศุธิ อินทรสกุล, บัญชา สมบูรณ์สุข และปรีวิชญ์ พิทยาภินันท์ (2560) ศึกษาอุตสาหกรรมยางพาราไทย: สถานภาพและแนวทางการพัฒนาสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในประเทศไทย (2) ศึกษาความสามารถทางการแข่งขัน ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมยางพาราไทย และ (3) เสนอแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจาก เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราจำนวน 3,443 รายด้วยแบบสัมภาษณ์เชิง โครงสร้าง ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา รวมถึงการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง และใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลารายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง ปี พ.ศ. 2556 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ และการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏ ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีอายุเฉลี่ยประมาณ 47 ปี ภาคใต้มีผลผลิตน้ำยางสดและยางแผ่นดิบสูงที่สุด ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลผลิตยางก้อนถ้วยสูงที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2547 ถึง ปี พ.ศ. 2556 ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกยางพาราไปยังตลาดโลกและตลาดอาเซียน สำหรับปัญหาและอุปสรรคสำคัญของอุตสาหกรรมยางพาราไทยที่พบคือ การรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ไม่มีความเข้มแข็ง ต้นทุนการผลิตยางพาราค่อนข้างสูง ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราภายในประเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียน

คุณัญญา ปริญจิตร (2561) ศึกษารูปแบบอุตสาหกรรมยางที่เหมาะสมกับประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อการออกแบบแนวทางการยกระดับภาคอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันได้ จนนำไปสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยางของโลก โดยศึกษา

ประเทศต้นแบบ 2 ประเทศ คือ สาธารณรัฐ ประชาชนจีนและประเทศมาเลเซีย เนื่องจากเป็นประเทศผู้ใช้จ่ายรายใหญ่ของโลกและมูลค่าการส่งออกของพาราของไทป์ไป 2 ประเทศดังกล่าวมีมูลค่าสูงโดยประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกทางด้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีของประเทศต้นแบบทั้งเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ และสร้างเป็นแบบจำลองอุตสาหกรรมของประเทศไทยนั้นๆ และนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาประยุกต์สร้างเป็นแบบจำลองที่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมของประเทศไทยโดยผลการศึกษา พบว่าเมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) และ TOWS Matrix ของอุตสาหกรรมพาราตามการพัฒนาตามลำดับขั้น พบว่าอุตสาหกรรมพาราที่มีความเหมาะสมแก่การพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ข้างควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้พาราเป็นหลักและเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง อีกทั้งในเชิงมหภาคของประเทศไทยภาครัฐมีแนวทางสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ของเอเชีย (Medical Hub of Asia) อย่างชัดเจน ดังนั้น การยกระดับเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยในปัจจุบันจึงเหมาะสมแก่การส่งเสริมอุตสาหกรรมพาราในด้านทางการแพทย์เป็นหลัก โดยหน่วยงานภาครัฐต้องเร่งศึกษาวิจัยผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมทางการแพทย์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ศรายุ แสงสุวรรณ (2562) ศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้พาราเพื่อการส่งออกของประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการจัดการอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้พารา เพื่อการส่งออกของประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ผู้บริหารของสมาคม จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคของการจัดการของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้พาราที่พบ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ปัจจัย คือ 1) กระบวนการในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้พารา ประกอบด้วยปัจจัยในการดำเนินงาน เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาดอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนในประเทศ กลยุทธ์องค์กร บทบาทของรัฐบาล ด้านโอกาสหรือเหตุผลวิสัย 2) ห่วงโซ่อุปทานประกอบด้วย การจัดหาวัตถุดิบในการผลิต การควบคุม การผลิต การแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์และระบบการขนส่ง 3) ห่วงโซ่มูลค่า ประกอบด้วย เงื่อนไขด้านการตลาดและการขาย การจัดการลูกค้าสัมพันธ์

สุเทพ นิมสาข (2564) ศึกษาศักยภาพทางการค้าและโอกาสทางการตลาด การส่งออกผลิตภัณฑ์หมอนและที่นอนพาราไทยในตลาดประเทศญี่ปุ่น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ

การวิเคราะห์ศักยภาพทางการค้าและแนวทางการพัฒนาโซ่อุปทาน การส่งออกผลิตภัณฑ์หมอนและที่นอนยางพาราของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น โดยการเก็บข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโซ่อุปทานการส่งออกหมอนและที่นอนยางพาราไทย ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามูลค่าการส่งออกที่นอนและหมอนยางพาราของไทยในปัจจุบันมีมูลค่าการส่งออกโดยรวมลดลง ทั้งนี้เนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงในประเทศญี่ปุ่น เช่น จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และจากการวิเคราะห์ศักยภาพทางการค้าและโอกาสทางการตลาดของประเทศไทยในการส่งออกไปญี่ปุ่นพบว่าอุตสาหกรรมการส่งออกหมอนและที่นอนยางพาราไทยไปญี่ปุ่นนั้นอยู่ในจุดระหว่างปานกลางถึงแย่ แต่พบว่าประเทศไทยเองมีความได้เปรียบในเรื่องของความเพียงพอของทรัพยากรและต้นทุนด้านโลจิสติกส์ แต่ประเทศไทยยังขาดในเรื่องของนโยบายและการสนับสนุนจากรัฐบาลที่ยังไม่ต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลถึงการวิจัยและพัฒนาการจัดการด้านการส่งออกต่างๆ จากภาพรวมการส่งออกที่นอนและหมอนยางพาราของไทยในปัจจุบันยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคจำนวนมาก อุตสาหกรรมหมอนและที่นอนยางพาราของ泰นั้นถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความท้าทายในหลายมิติผู้เล่นในโซ่อุปทานจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและหาแนวทางในการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดและสามารถแข่งขันได้มากขึ้น โดยแนวทางการปรับตัวดังกล่าวควรมีการร่วมมือจากหลายส่วนทั้งทางภาครัฐและผู้ประกอบการเองที่จะสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพในการค้าและการส่งออกได้

2.3 กรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัย

ตารางที่ 2.1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัย

กรอบแนวคิด	+	การต่อยอดงานวิจัย	=	แนวทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา (Innovation Policy)
เทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิต		นโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐ		
อุตสาหกรรมยางพารา		การลดต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่ม		
การรวมกลุ่มเพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม		ความได้เปรียบทางด้านทรัพยากร (ยางพารา)		

ที่มา: ผู้วิจัย, 2567

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษาการยางแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ในการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการพัฒนาพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพ ในการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยให้มีความสามารถทางการแข่งขันนั้น โดยผู้ศึกษาได้นำแนวคิดทฤษฎี เอกสารหลักวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในมา เป็นกรอบในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ อันประกอบไปด้วย

- 1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research)
- 2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview)

3.1 วิธีการวิจัย

สำหรับการกำหนดระเบียบกระบวนการวิจัยตามการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันประกอบไปด้วยการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เพื่อดำเนินงานวิจัยให้เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอ ดังต่อไปนี้

3.1.1 การวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research)

การดำเนินงานวิจัยให้เป็นไปตามกระบวนการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร ผลงานการวิจัยเชิงเอกสาร สื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์ ต่อยอดความคิด และเป็นข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ โดยได้มีการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ รวมถึงแนวความคิดจากเอกสาร งานวิจัยต่างๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกลยุทธ์ แนวนโยบายการบริหารจัดการยางพาราของประเทศไทย โดยการศึกษาจะแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ

1) ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการพัฒนาของโลกและการศึกษา สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและ ทราบถึงระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางในปัจจุบันว่ามีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร เพื่อทราบถึง ช่องว่างในการพัฒนาอุตสาหกรรมยาง

2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขัน ของอุตสาหกรรมยางพารา เมื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของ ประเทศไทยในปัจจุบันแล้ว ผู้วิจัยจะศึกษาโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการยกระดับ อุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราโดยการวิเคราะห์เชิง เปรียบเทียบของสหพันธรัฐมาเลเซียและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อทราบถึงแนวทางการ ขับเคลื่อนการยกระดับอุตสาหกรรมยางของทั้ง 2 ประเทศเพื่อนำมาศึกษาเป็นแนวทางในการ ออกแบบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ต่อไป

3.1.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview)

สำหรับการศึกษาตามกระบวนการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้ กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับสูงของการยางแห่งประเทศไทย กลุ่มผู้กำหนด นโยบายหลักฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กร และกลุ่มผู้ประกอบการ/นักลงทุน ทั้งนี้จะดำเนินการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการสัมภาษณ์ ด้วยการนำผลการวิจัยมาสรุปเป็น 2 ส่วน คือ นโยบายการบริหารจัดการยางพาราของประเทศไทยและรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยางใน พื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช นำเสนอต่อผู้ประกอบการ กลุ่มนักลงทุน เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลการวิจัย จากนั้นนำมาสรุปด้วยการตีความตามคำสำคัญต่างๆ ว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะอย่างไร

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สังเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูงและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอุตสาหกรรมยางพารา ผ่านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) จำนวน 14 ท่าน แบ่งเป็น

- 1) ผู้บริหารยางแห่งประเทศไทย จำนวน 4 ท่าน
- 2) ผู้ประกอบการ/กลุ่มนักลงทุน จำนวน 5 ท่าน
- 3) ฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กรการยางแห่งประเทศไทย จำนวน 5 ท่าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การวิเคราะห์ PESTEL Analysis

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก PESTEL Analysis พัฒนาขึ้นโดย Francis J.Aguilar ในปี ค.ศ.1967 (Bright hup PM project management, 2011) PESTEL Analysis เป็นกรอบวิธีวิเคราะห์ปัจจัยสิ่งแวดล้อมระดับมหภาคที่มีผลกระทบต่อประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เพื่อวิเคราะห์นำไปสู่ประเด็นการพัฒนาอุตสาหกรรมยางโดยใช้โอกาสและความท้าทายมาเป็นจุดสำคัญในการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ระบุโอกาสและความท้าทายในการวิเคราะห์ SWOT ได้ ซึ่งปัจจัยสิ่งแวดล้อมระดับมหภาค PESTEL นี้ประกอบด้วย ปัจจัยทางการเมือง (P: Political) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (E: Economics) ปัจจัยทางสังคม (S: Social) ปัจจัยทางเทคโนโลยี (T: Technology) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (E: Environment) และปัจจัยทางกฎหมาย (L: Legal)

Political (P) ปัจจัยด้านการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น นโยบายของภาครัฐ ความมั่นคงทางการเมือง การคอร์รัปชันทางการเมือง นโยบายการค้าระหว่างประเทศ นโยบายภาษีต่างๆ กฎหมายแรงงาน ข้อจำกัดทางการค้า เป็นต้น

Economic (E) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น แนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน เป็นต้น

Social (S) ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น อัตราการเติบโตของประชากร อายุเฉลี่ยของประชากร ทักษะคิดต่อการทำงาน การใส่ใจในสุขภาพ ทักษะคิดต่อการใช้ชีวิต วัฒนธรรม เป็นต้น

Technology (T) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น นวัตกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น การวิจัยและพัฒนาต่างๆ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การรับรู้ในเทคโนโลยี ระบบเทคโนโลยีอัตโนมัติ การเข้ามาของดิจิทัลและ AI เป็นต้น

Environment (E) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น สภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล สภาพวะของโลก กฎระเบียบและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่ม NGO ต่างๆ เป็นต้น

Legal (L) ปัจจัยด้านกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัย กฎหมายคุ้มครองแรงงาน เป็นต้น

รูปที่ 3.1 PESTEL Analysis

ที่มา: Toppr, 2023

3.3.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis)

เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ ช่วยในการกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสิ่งแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่มีผลต่อการทำงานในองค์กร หรือวิธีการที่ช่วยกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร โอกาสจากสิ่งแวดล้อมภายนอกและอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมภายนอก (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิติ และสมศักดิ์ วานิชยาภรณ์, 2545)

- 1) จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก
- 2) จุดอ่อน (Weaknesses) หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรด้านลบ และด้อย
- 3) โอกาส (Opportunities) หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์
- 4) อุปสรรค (Threats) หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กร

หลักการงานที่สำคัญของ SWOT คือ การวิเคราะห์โดยกาสำรวจสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้สภาพองค์กรตัวเองและสภาพแวดล้อมองค์กรคู่แข่งอย่างชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งสามารถนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ได้อีก

รูปที่ 3.2 SWOT ANALYSIS

ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545

3.3.3 TOWS Matrix

TOWS Matrix คือ การจับคู่ระหว่างทรัพยากรภายในองค์กรตลอดจนทักษะต่างๆ ภายในองค์กรกับโอกาสพร้อมทั้งความเสี่ยงต่างๆ ทางภายนอกองค์กร นำไปสู่การวิเคราะห์หากกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ (สมยศ นาวิกาน, 2538)

TOWS ย่อมาจาก Treats – Opportunity – Weakness – Strengths

T คือ สิ่งกีดขวาง ณ ภายนอกที่ทำให้ห้องค์กรของเราไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

O คือ โอกาส ณ ภายนอกที่ช่วยเกื้อหนุนให้ห้องค์กรของเราบรรลุสู่เป้าหมายได้

W คือ จุดอ่อนหรือจุดด้อยภายในองค์กรที่เห็นยวรั้งองค์กรไว้ไม่ให้บรรลุเป้าหมาย

S คือ จุดแข็งหรือจุดเด่นภายในองค์กรที่เป็นตัวผลักดันให้ห้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) นำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรุก

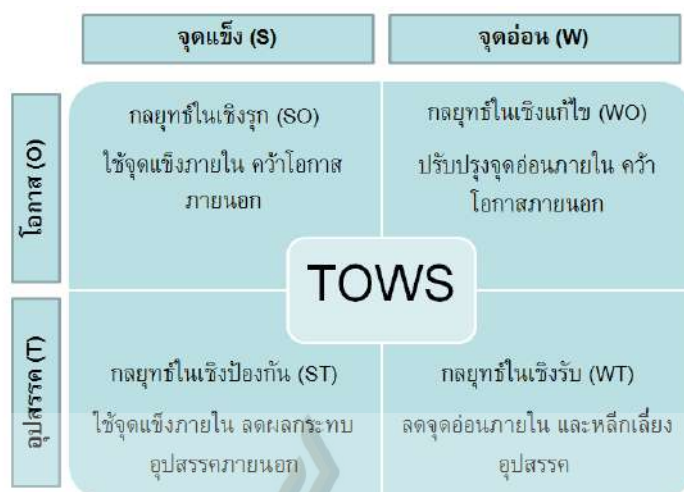
2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) นำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิง

ป้องกัน

3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) นำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงแก้ไข

4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิง

รับ

รูปที่ 3.3 TOWS Matrix

ที่มา: สมยศ นาวิกการ, 2538

3.3.4 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบซักถาม/พูดคุย ระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามคำถามแบบเจาะลึกเพื่อค้นหาคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายแล้ว ผู้สัมภาษณ์จะต้องถามถึงเหตุผลด้วย การสัมภาษณ์แบบนี้ จะใช้ได้ดีกับการศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล เจตคติ ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพในลักษณะต่างๆ

3.4 การสร้างเครื่องมืองานวิจัย

- 1) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัย เอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในอนาคต
- 2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ตลอดจนสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมนโยบาย ทิศทางการบริหารจัดการอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย
- 3) หลังจากผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมโดยใช้เครื่องมือ PESTLE สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และใช้เครื่องมือ SWOT Analysis สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์ผ่าน TOWS Analysis เพื่อหา นโยบาย ทิศทางการบริหารจัดการอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย
- 4) ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับประเทศอุตสาหกรรมยาง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาของประเทศคู่แข่ง

5) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เพื่อสอบถาม แนวนโยบายและการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

6) ผู้วิจัยได้ทำการสรุป จัดกลุ่มนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางนโยบาย ทิศทางการบริหารจัดการ อุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย และทำการสรุปสาระสำคัญ เพื่อการกระชับและให้ ได้ใจความ

7) ผู้วิจัยทำการศึกษาออกแบบการพัฒนาพื้นที่เป้าหมายเพื่อรองรับการพัฒนา อุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

3.5 การรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็นการเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ

1) กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร งานวิจัย ตลอดจนสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ประเภทต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็น ข้อมูลศึกษาสภาพแวดล้อมพื้นฐานในการสังเคราะห์เพื่อหากลยุทธ์ นโยบายการบริหารจัดการ อุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย ขึ้นต้นต่อไป

2) การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) กับกลุ่ม ผู้บริหารระดับสูงของการยางแห่งประเทศไทย กลุ่มผู้กำหนดนโยบายหลักฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กร และกลุ่มผู้ประกอบการ/นักลงทุน ในการแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ สำหรับการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดนี้

3.6 จริยธรรมการวิจัย

การศึกษานี้เป็นทั้งแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) ที่เน้นการมองไปยังอนาคตเพื่อแก้ไขปัญหาในรูปแบบของ การสร้างนโยบายนวัตกรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการยกระดับอุตสาหกรรมยางพารา ตลอดจน คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในสังคม ซึ่งการให้ข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอาจกระทบสิทธิของผู้ให้ ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ประกอบการวิจัยตามวัตถุประสงค์และเพื่อป้องกันไม่ให้ ผู้ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบหรือเกิดความกังวลใดๆ ต่อการวิจัย ผู้วิจัยได้ยื่นเอกสารวิจัยเพื่อขอให้ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต ผ่านการรับรองเลขที่ RSU-ERB2023/141.2507

บทที่ 4

การพัฒนาอุตสาหกรรมยางของโลกและของประเทศไทย

4.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของโลก

4.1.1 ภาพรวมการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของโลกและแนวโน้ม

ในปี 2564 ผลผลิตยางพาราธรรมชาติทั่วโลกมีปริมาณทั้งสิ้น 13.8 ล้านตัน โดยประเทศไทยมีผลผลิตยางพารามากเป็นอันดับ 1 ของโลก ประมาณ 5.2 ล้านตัน หรือ 37.5% ของผลผลิตโลก รองลงมา ได้แก่ อินโดนีเซีย เวียดนาม จีน อินเดีย และมาเลเซีย ตามลำดับ สะท้อนว่าภูมิภาคเอเชียเป็นแหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญของโลก (สัดส่วนมากกว่า 94% ของผลผลิตยางพาราทั่วโลก) คู่แข่งหลักของไทยจึงเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน โดยเฉพาะอินโดนีเซีย มาเลเซีย และประเทศกลุ่ม CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam) ซึ่งมีผลผลิตยางพาราส่งออกสูงเช่นเดียวกับไทย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันไทยยังคงสถานะเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ยางขึ้นกลาง (Intermediate Rubber Industry) สำคัญของโลก โดยเฉพาะน้ำยางข้นและยางแผ่นรมควันที่ไทยมีการส่งออกมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก ส่วนยางแท่งส่งออกเป็นอันดับสองของโลก

ด้านปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์ยางขึ้นกลางทั่วโลกในปี 2564 อยู่ที่ 13.9 ล้านตัน โดยจีนเป็นทั้งผู้บริโภครายใหญ่และผู้นำเข้ายางพารารายใหญ่ที่สุดของโลก ด้วยสัดส่วนสูงถึง 42.9% และ 24.3% ของปริมาณการบริโภคและนำเข้าของโลกตามลำดับ รองลงมา ได้แก่ อินเดีย สหภาพยุโรป สหรัฐฯ และญี่ปุ่น ตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์ยางของไทยจึงมีลักษณะกระจุกตัวอยู่ในประเทศผู้บริโภครายใหญ่ โดยในปี 2564 ไทยพึ่งพาตลาดจีนถึง 36.1% และมาเลเซีย 17.7% ของปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์ยางทั้งหมดของไทย โดยเฉพาะการส่งออกยางแท่งกระจุกตัวในตลาดจีนเกือบครึ่งหนึ่งของตลาดส่งออกยางแท่งของไทย (42.8%) และการส่งออกน้ำยางข้นกระจุกตัวในตลาดมาเลเซีย (47.9%) และจีน (33.2%) ทำให้อุตสาหกรรมยางพารามีความเสี่ยงสูงต่อภาวะผันผวนทางเศรษฐกิจของตลาดส่งออกหลัก

นอกจากนี้ การที่จีนได้เข้าไปลงทุนขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในประเทศ CLMV ในช่วงปี 2549-2555 ทำให้มีปริมาณผลผลิตทยอยออกสู่ตลาดโลกมากขึ้น ไทยจึงเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับประเทศคู่แข่งดังกล่าว ส่วนหนึ่งสะท้อนจากสัดส่วนการส่งออกของกลุ่มประเทศ CLMV ที่เพิ่มขึ้น

ขณะที่ผลผลิตยางพาราของจีนทยอยเพิ่มขึ้น จีนจึงมีอำนาจต่อรองในการรับซื้อยางพาราในตลาดโลกมากขึ้นเป็นลำดับ

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของราคายางพาราในปัจจุบันขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอุปสงค์และอุปทาน และสต็อกของอุตสาหกรรมยางพาราในตลาดโลกมากกว่าขึ้นอยู่กับราคาน้ำมันอย่างเช่นในอดีต สินค้าทดแทนยางพารา คือ ยางสังเคราะห์ (Synthetic Rubber หรือ SR) เป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่อทิศทางอุตสาหกรรมยางพาราชั้นกลางของไทย แม้ยางสังเคราะห์จะไม่สามารถทดแทนยางธรรมชาติได้สมบูรณ์ แต่การใช้ยางสังเคราะห์เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางชั้นปลายมีสัดส่วนสูงกว่าการใช้ยางธรรมชาติ (สัดส่วนการใช้ยางธรรมชาติและยางสังเคราะห์ของโลกในปี 2564 เท่ากับ 47:53) เนื่องจากยางสังเคราะห์มีคุณสมบัติเชิงข้อดีของยางธรรมชาติที่ไม่ทนต่อความร้อน แสงแดด น้ำมัน และสารเคมี อีกทั้งยางสังเคราะห์เกิดจากกระบวนการทางอุตสาหกรรม (มีวัตถุดิบตั้งต้นที่ได้จากการผลิตน้ำมัน) ทำให้สามารถควบคุมคุณภาพและปริมาณการผลิตได้สม่ำเสมอกว่ายางธรรมชาติ การใช้ยางสังเคราะห์เป็นวัตถุดิบจึงช่วยให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางชั้นปลายสามารถวางแผนการผลิตและควบคุมคุณภาพการผลิตได้ดีแม้มีต้นทุนสูงตามราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

ซึ่งประเด็นความท้าทายใหม่ของอุตสาหกรรมยางที่สำคัญคือมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมาตรการ The EU Deforestation-free Regulation (EUDR) ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่ปราศจากการตัดไม้ทำลายป่าของสหภาพยุโรป (EUDR) เป็นความคิดริเริ่มใหม่ของสหภาพยุโรปเพื่อจำกัดการกับกิจกรรมที่ตัดไม้ทำลายป่าที่เกิดจากการทำป่าไม้และกิจกรรมการเกษตรทั่วโลก กฎระเบียบใหม่ จะมีข้อกำหนดการตรวจสอบวิเคราะห์สถานะภาคบังคับใหม่สำหรับธุรกิจสหภาพยุโรป ซึ่งจะครบกำหนดที่ได้ขยายออกไปราวปี พ.ศ. 2567 และจะเข้ามาแทนที่กฎระเบียบด้านไม้ของสหภาพยุโรป (EUTR) กฎระเบียบนี้จะครอบคลุมผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ กาแฟ โกโก้ น้ำมันปาล์ม เนื้อวัว ถั่วเหลือง และยางพารา ซึ่งหากผู้นำเข้าสินค้าไม้สามารถแสดงแหล่งกำเนิดของสินค้าได้จะถูปรับ 14% จากมูลค่าซื้อขายทั้งหมด จึงส่งผลให้ทั้งบริษัทผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยางและผู้ประกอบการส่งออกยางต้องเร่งปรับตัวอย่างเร่งด่วน

4.1.2 ประเทศผู้ผลิตรายางพารา 3 อันดับแรกของโลก

อันดับ 1 ประเทศไทย

ในปี 2565 ประเทศไทยมีพื้นที่เก็บเกี่ยวยางพารา 21.9 ล้านไร่ ให้ผลผลิต 4.9 ล้านตัน โดยพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้คิดเป็นสัดส่วนราว 58% ของพื้นที่เพาะปลูกยางพาราทั้ง

ประเทศ จากปริมาณการผลิตและการส่งออกยางพาราของประเทศไทย พบว่า ในปี 2565 ปริมาณการส่งออกยางพาราของประเทศไทยมากกว่า ร้อยละ 75 ถูกส่งออกไปเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางพารา โดยปริมาณการส่งออกยางพาราไปยังประเทศผู้ใช้อย่างอันดับ 1 คือ จีน มูลค่า 54,749 ล้านบาท รองลงมา คือ มาเลเซีย มูลค่า 22,535 ล้านบาท และสหรัฐอเมริกา มูลค่า 16,161 ล้านบาท โดยในประเทศไทยมีหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลยางพาราโดยตรง คือ การยางแห่งประเทศไทย ให้ความสำคัญกับแนวทางใหม่ในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางและคำนึงถึงบทบาทของเกษตรกรชาวสวนยาง นอกจากนี้ยังได้มีการเน้นการพัฒนาสถาบันเกษตรกรเพื่อช่วยยกระดับประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตรและสร้างความมั่นคง พัฒนา ยกระดับมูลค่าผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางมีอาชีพที่ยั่งยืน และแก้ปัญหายางพาราทั้งระบบได้อย่างเด็ดขาดภายใต้ นโยบายรัฐบาลที่มุ่งหวังให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้

อันดับที่ 2 อินโดนีเซีย

อินโดนีเซียเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกยางพาราเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากประเทศไทย ในปี 2564 สามารถผลิตยางธรรมชาติได้ถึง 3.1 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 22 ของผลผลิตยางทั่วโลกที่ได้กว่า 14 ล้านตัน สำหรับปริมาณส่งออกยางพาราในปี 2564 ของอินโดนีเซีย อยู่ที่ 2.4 ล้านตัน โดยรัฐบาลอินโดนีเซียได้เร่งดำเนินการพัฒนาการปลูกและส่งออกยางพารา ภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ปี 2554 – 2568 (Master Plan for Acceleration and Expansion of Indonesia Economic Development 2011 - 2025) ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาและยกระดับภาคการเกษตร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ

อันดับที่ 3 เวียดนาม

ประเทศเวียดนามมีพื้นที่เพาะปลูกยางพาราทั้งหมดประมาณ 6 ล้านไร่ โดยเวียดนามเป็น 1 ใน 5 ประเทศที่มีพื้นที่เพาะปลูกยางพารามากที่สุดในโลก พื้นที่เพาะปลูกยางพาราของประเทศเวียดนามมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี 2553 ส่วนหนึ่งคาดว่าเป็นผลจากการที่ราคายางพารามีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นในช่วงปี 2552 ถึง ปี 2554 ส่งผลให้หลายประเทศในแถบทวีปเอเชียหรือทวีปอื่นที่มีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกยางได้เพิ่ม พื้นที่เพาะปลูกยางมากขึ้น มูลค่าการส่งออกยางพาราของเวียดนามในปี 2564 ติดอันดับสามของโลก ด้วยมูลค่า 3.24 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.2 จากปี 2563 โดยในปี 2564 กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมยางพาราเวียดนาม (Vietnam Rubber Group: VRG) สามารถผลิตน้ำยางชั้น 402,900 ตัน สูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 6 เพิ่มขึ้น 30,000 ตัน เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า นอกจากนี้ ยังมีการรับซื้อน้ำยางชั้น 90,500 ตัน

สูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 28 และสามารถขายได้กว่า 490,000 ตัน สูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 7 ปัจจุบันมีการส่งออกยางพาราเวียดนามไปยังกว่า 80 ประเทศ/ดินแดน และนับว่าเป็นสัดส่วนที่สูงของสินค้าส่งออกภาคการเกษตรของประเทศ ซึ่งคาดว่าราคาของพาราในปี 2565 จะยังคงอยู่ในระดับสูง เนื่องจากความต้องการยางพาราที่เพิ่มขึ้นในตลาดโลกอันเป็นผลจากการเริ่มผ่อนปรนข้อจำกัดในการเดินทางและการเปิดพรมแดนของประเทศต่าง ๆ ภายหลังจากแพร่ระบาดของโควิด-19

อุตสาหกรรมที่ใช้ยางพาราภายในประเทศเวียดนามส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมผลิตพื้นรองเท้า อุตสาหกรรมผลิตล้อจักรยานและล้อจักรยานยนต์ ท่อยาง และสินค้าอื่นๆ อาทิถุงมือยางที่นอนยาง เป็นต้น อัตราการผลิตยางธรรมชาติของเวียดนามมีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.83 ต่อปี ส่วนภาคการส่งออก มีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.99 ต่อปี การใช้ยางภายในประเทศมีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 7.94 ต่อปี และการนำเข้ายางพารามีอัตราเติบโตเฉลี่ย ร้อยละ 17.97 ต่อปี อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยางของเวียดนามแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ยางแปรรูปขึ้นต้นและ ผลิตภัณฑ์ยาง ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โรงงานแปรรูปยางขึ้นต้นของเวียดนามมีอยู่ประมาณ 30 แห่ง ผลผลิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 จะแปรรูปเป็นยางแท่ง SVR (Standard Vietnamese Rubber: ตามกำหนดมาตรฐานยางพาราเวียดนาม) โดยจะแบ่งเป็น SVR3L, SVR5, SVR10, SVR20, SVRCV60 และ SVRCV50 รองลงมา ได้แก่ น้ำยางข้น ยางแผ่นรมควันร้อยละ 4 และยางเครฟ ที่สัดส่วนร้อยละ 4.6, 4.3 และ 1.0 ตามลำดับ โดยผลิตภัณฑ์ยางส่วนใหญ่เป็นล้อจักรยานและจักรยานยนต์ ถุงมือยาง พื้นรองเท้ายาง และชิ้นส่วนยางอื่นๆ สัดส่วนของผลผลิตยางที่ส่งออกนั้นระหว่างยางแปรรูปขึ้นต้นและผลิตภัณฑ์ยางนั้นใกล้เคียงกัน ช่วง 2 – 3 ปีล่าสุด สัดส่วนการส่งออกยางแปรรูปขึ้นต้นอยู่ระหว่างร้อยละ 50 ถึงร้อยละ 60 โดยจะเป็นการ ส่งออกน้ำยางธรรมชาติและน้ำยางผสมยางสังเคราะห์ มากที่สุด รองมาคือ ยางแท่ง และยางแผ่น ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ยางส่งออกจำพวก ล้อยาง มากที่สุด รองมาคือ ถุงมือยาง และผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ ตามลำดับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของเวียดนาม

Vietnam Rubber Group (VRG) Vietnam Rubber Group จัดตั้งเมื่อปี 2549 โดยยกระดับจากองค์กรเดิมชื่อ Vietnam General Rubber Corporation เพื่อยกระดับการพัฒนาการเพาะปลูกยาง การแปรรูป ด้านคุณภาพ ตลอดจนถึง โรงงานการแปรรูปยาง อุตสาหกรรมไม้ยาง และอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การจัดหาพื้นที่เพื่อสร้าง โรงงานแปรรูปใกล้เคียงแหล่งเพาะปลูก อุตสาหกรรมสนับสนุนและบริการ ด้านอื่นๆ ซึ่งทำให้เป็นที่ต้องการของ ตลาดต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นและมีขยายธุรกิจออกด้านข้างไปด้วย อาทิ อุตสาหกรรมปลูกป่า จัดหาวัตถุดิบ สำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดห่วงโซ่อุปทานด้านยางพาราตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ โดยมีเป้าหมายที่จะ

พัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราทั้งระบบรวมถึงภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ด้านยางสังเคราะห์อีกด้วย

สมาคมยางพาราเวียดนาม (The Vietnam Rubber Association: VRA) สมาคมยางพาราเวียดนาม (The Vietnam Rubber Association: VRA) จัดตั้งเมื่อปี 2547 เป็นหน่วยงานอิสระในการสนับสนุนผู้ผลิต ผู้แปรรูป องค์กรวิจัยและบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยางพาราของเวียดนามและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดประสงค์ในการรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน สนับสนุนการพัฒนาและปกป้องสิทธิทางกฎหมายและสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายของสมาชิก ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรมยาง โดยกลุ่มสมาชิกรวมกันประกอบด้วยจากภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีการสนับสนุนด้านการเงินการวิจัยและฝึกอบรม และด้านการบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยางพาราเวียดนามและสมาคมยางพาราเวียดนาม ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกหอการค้าและอุตสาหกรรมเวียดนาม (VCCI) สมาคมนานาชาติ (IRA) สภาธุรกิจยาง อาเซียน (ARBC) คณะผู้ร่วมงานกลุ่ม Rubber Study Group (IRSG) และผู้ทำงานร่วมกันสมาคมประเทศ ผลิตยางธรรมชาติ (ANRPC)

ภาครัฐของเวียดนามมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนต่อการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมยาง และเนื่องด้วยระบอบการปกครองแบบสังคมนิยมส่งผลให้ความต่อเนื่องของนโยบายมีความสัมพันธ์กัน สร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนต่างชาติ อีกทั้งค่าแรงของเวียดนามยังอยู่ในระดับต่ำซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีผลต่อภาคอุตสาหกรรมยาง และอุตสาหกรรมแปรรูปยางและจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยทำงานมากและพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ภาครัฐยังสนับสนุนรัฐวิสาหกิจให้มีการลงทุนเพาะปลูกยางพาราในประเทศ เพื่อบ้านอย่างลาวและกัมพูชา เพื่อส่งผลผลิตกลับมาแปรรูปที่ประเทศเพื่อส่งออก องค์กรอิสระและรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลเวียดนามให้การสนับสนุนนั้นมีการดำเนินงานที่ครอบคลุมอุตสาหกรรมยางพาราตั้งแต่ต้นน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูก จนกระทั่งถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำ ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ตลอดจน อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยาง หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ การควบคุมคุณภาพ และการจัดทำตราสินค้าของประเทศเพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์

4.1.3 นโยบายและแนวทางการพัฒนา

ปี 2564 ปริมาณผลผลิตยางพาราขึ้นกลางทั่วโลกอยู่ที่ 13.8 ล้านตัน ขยายตัว 5.7% โดยไทยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ได้ปัจจัยหนุนจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยและราคาที่จูงใจให้เกษตรกรเก็บเกี่ยว ส่วนผู้ผลิตบางประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย และมาเลเซียเผชิญสถานการณ์ขาดแคลนแรงงานกรีดยางและการระบาดของโรคใบร่วงยางพารา ขณะที่การบริโภคยางพาราขึ้นกลางทั่วโลกอยู่ที่ 13.9 ล้าน

ตัน ขยายตัว 9.4% ตามความต้องการที่เร่งตัวขึ้นในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ และชิ้นส่วน รวมถึง อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์เพื่อใช้ป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ประกอบกับเงินซึ่งเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่เร่งสั่งซื้อเนื่องจากสต็อกยางที่มีอยู่ในประเทศเหลือน้อยลง โดยประเทศไทยมีพื้นที่เก็บเกี่ยวยางพารา 21.9 ล้านไร่ (+6.6%) ให้ผลผลิต 4.9 ล้านตัน (+3.3%) ปัจจัยหนุนมาจาก (1) การขยายพื้นที่เพาะปลูกซึ่งปัจจุบันเป็นช่วงที่ยางพาราให้ผลผลิตต่อไร่สูง10/ และ (2) ราคายางพาราที่ปรับสูงขึ้นจูงใจให้เกษตรกรเร่งบำรุงรักษาต้นยางและกรีดยางมากขึ้น โดยพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้คิดเป็นสัดส่วนราว 58% ของพื้นที่เพาะปลูกยางพาราทั้งประเทศ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนดังกล่าวปรับลดลงต่อเนื่องจากที่เคยสูงถึง 76% ในช่วง 10 ปีก่อน เนื่องจากมีการปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น (24% ของพื้นที่ปลูกยางทั้งประเทศ) สามารถแปรรูปเป็นผลผลิตยางพาราชั้นกลางอยู่ที่ 5.17 ล้านตัน ขยายตัว 17.0% โดยเร่งตัวในทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปยางพารา โดยเฉพาะยางแผ่นขยายตัวถึง 26.6% รองลงมาเป็นน้ำยางข้น (+19.3%) ยางแท่ง (+17.0%) ยางคอมพาวด์ (+11.8%) และยางอื่นๆ (+7.5%) ตามลำดับ

ความต้องการใช้ในประเทศขยายตัว 59.2% อยู่ที่ 9.3 แสนตัน โดยเร่งขึ้นในทุกผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ยางแท่ง 3.0 แสนตัน (+31.8%) น้ำยางข้น 2.7 แสนตัน (+22.1%) ยางคอมพาวด์ 2.3 แสนตัน (+1,338.8%) ยางแผ่นรมควันอยู่ที่ 9.5 หมื่นตัน (+8.7%) และยางประเภทอื่นๆ 2.7 หมื่นตัน (+2.8%) แรงหนุนมาจาก (1) การเติบโตของอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศที่ใช้วัตถุดิบยางพารา อาทิ อุตสาหกรรมล้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ซึ่งมีปริมาณการผลิตเติบโตถึง 98.1% และ 12.6% ตามลำดับ จากความต้องการใช้ยานพาหนะส่วนบุคคลเพื่อเว้นระยะห่างทางสังคม และอุตสาหกรรมยางยืด (+31.3%) ถุงมือยาง (+37.2%) รวมถึงอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เร่งขยายกำลังการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ด้านสุขอนามัยที่เพิ่มขึ้น และ (2) นโยบายภาครัฐที่ช่วยดูดซับผลผลิตยางพาราภายในประเทศผ่านโครงการส่งเสริมการใช้ยางพาราในหน่วยงานภาครัฐ

ส่วนปริมาณส่งออกยางพาราชั้นกลางของไทยขยายตัว 27.7% อยู่ที่ 3.5 ล้านตันคิดเป็นมูลค่า 5.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (+57.4%) โดยขยายตัวเกือบทุกตลาด ปัจจัยสนับสนุนจาก (1) การเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ ยางล้อ ถุงมือยาง และอุปกรณ์ทางการแพทย์ของประเทศคู่ค้า และ (2) การเร่งสั่งซื้อเพื่อสต็อกยางสำหรับสร้างความมั่นคงด้านการผลิต (Restocking) ของจีนและญี่ปุ่นหลังจากระดับสต็อกลดต่ำลงเป็นลำดับในช่วงปี 2563 โดยในช่วงปลายปี 2563 สต็อกยางพาราในตลาดล่วงหน้าเซี่ยงไฮ้เหลือเพียง 1.7 แสนตัน (จากเฉลี่ย 2.4-3.2 แสนตัน ในช่วงปี 2558-2562) ทำให้เงินเร่งนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 2.3 แสนตัน (+33.5%) ในเดือนธันวาคม 2564 เช่นเดียวกับสต็อกยางตลาดญี่ปุ่นที่นำเข้าเพิ่มเป็น 9.2 พันตัน (+63.7%) จาก 5.6 พันตันในเดือนธันวาคม 2563 และ (3)

ประเทศคู่แข่งสำคัญ (อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม) เฝ้าระวังโรคใบร่วงยางพาราทำให้ผลผลิตลดลง อย่างไรก็ตาม ตลาดส่งออกยางพารามีปัจจัยลบที่จำกัดการเติบโต อาทิ ปริมาณตู้คอนเทนเนอร์ที่ขาดแคลน ความล่าช้าในการขนส่ง ต้นทุนค่าขนส่งที่สูง และการขาดแคลนเชมิคัลคอนดักเตอร์จากการระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลให้โรงงานผู้ผลิตยานยนต์บางรายหยุดการผลิตชั่วคราว จึงกระทบต่อความต้องการใช้ยางพาราที่ใช้ในการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์และล้อยางรถยนต์

สำหรับประเด็นท้าทายของอุตสาหกรรมยางพารา ได้แก่ (1) ความเสี่ยงที่เงินหันไปนำเข้าจากกลุ่มประเทศ CLMV มากขึ้นหลังจากที่จีนมีการขยายการเพาะปลูกยางพาราใน CLMV อย่างต่อเนื่อง อาจทำให้ความต้องการยางพาราจากจีนซึ่งเป็นคู่ค้ารายใหญ่ของไทยทยอยลดลง (2) ปัญหาด้านการขนส่งจากการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์และค่าระวางเรือที่จะยังทรงตัวสูง และ (3) การกีดกันการนำเข้าที่ไม่ใช่ภาษี โดยเฉพาะประเด็นสิ่งแวดล้อมที่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานสากลหรือระบบการจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน อาทิ มาตรฐาน FSC มาตรการ CBAM และภาษีคาร์บอน (Carbon Tax)

4.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของไทย

4.2.1 นโยบายรัฐและยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นแผนแม่บทหลักที่ถูกจัดทำขึ้นโดยรัฐบาลเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ถือเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ และกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ชาติมีเป้าหมายมุ่งเน้นการพัฒนา 6 ด้านหลัก ได้แก่ (1) ด้านความมั่นคง (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

แผนพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

นโยบายการพัฒนาประเทศไทยได้โมเดล Thailand 4.0 เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากเดิมมาสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้น

การสร้างมูลค่า (Value-Based Economy) เพื่อให้ประเทศไทยสามารถหลุดพ้น 3 กับดัก ที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน คือ (1) กับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) (2) กับดักความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และ (3) กับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) ด้วยเหตุนี้เอง โมเดล Thailand 4.0 จึงถูกสร้างมาเพื่อพัฒนาประเทศ พร้อมนำประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้กลไกในการขับเคลื่อนความมั่นคง (Engines of Growth) ประกอบไปด้วย (1) กลไกการขับเคลื่อนนวัตกรรม (2) กลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม และ (3) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาของเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมในระดับโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งในส่วนของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร และการคมนาคมขนส่งที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก” โดยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมระยะ 20 ปีนั้น จะมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มขีดความสามารถของ 4 กลุ่มเป้าหมาย คือ (1) เกษตรสมัยใหม่ (2) Smart SMEs และ Startups (3) บริการมูลค่าสูง และ (4) แรงงานที่มีความรู้ เพื่อต่อยอดอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) ใน 5 อุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ (1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (2) กลุ่มสาธารณสุข และเทคโนโลยีการแพทย์ (3) กลุ่มหุ่นยนต์อัจฉริยะ และระบบเครื่องกลอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (4) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ต และ (5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง

นโยบายบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ “Thailand 4.0” ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม ใน 4 ด้าน ดังนี้ (1) เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ขยายโอกาสทางการค้าในเวทีโลก (2) เกิดการจ้างงานรายได้สูง (3) ลดความเหลื่อมล้ำจากการเพิ่มรายได้ชุมชน และ (4) ลดปริมาณของเสียจากระบบ และรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ เพื่อช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบหลักของของ BCG Model ประกอบไปด้วย Bio Economy (เศรษฐกิจชีวภาพ) การนำความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดทรัพยากรชีวภาพหรือผลผลิตทางการเกษตร มีเป้าหมายหลักในการเพิ่มผลผลิตสร้างมูลค่าเพิ่มใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดปริมาณ CO₂ ด้วยการใช้พลังงานทดแทนพลังงาน

ฟอสซิลเวียน) มีเป้าหมายหลักในการลดปริมาณของเสียให้น้อยลงหรือเท่ากับศูนย์ (Zero waste) โดยการปรับกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อาทิ การใช้ผลิตภัณฑ์เต็มวงจรชีวิต และการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น Bio Green Economy การพัฒนาที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (เศรษฐกิจสีเขียว) มีเป้าหมายหลัก คือ ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมกระบวนการผลิต และผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างสมดุล ความยั่งยืนระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยนโยบาย BCG Model นี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้ตอบโจทย์ครอบคลุมอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เป็น S-Curve ทั้งหมด 4 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแพทย์และสุขภาพ และ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

4.2.2 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนา

การพัฒนาที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จนั้น สิ่งสำคัญคือการทำความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมของสิ่งที่ต้องการศึกษา การตั้งคำถามว่าทำไมประเทศไทยไม่สามารถยกระดับการเป็นอุตสาหกรรมมูลค่าสูงได้ ทำไมอุตสาหกรรมบางส่วนใหญ่ยังเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปอย่างง่ายในระดับกลาง (รูปที่ 4.1) ทั้งที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตยางพาราอันดับ 1 ของโลกมาเป็นระยะเวลานาน

รูปที่ 4.1 ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง

คำถามเหล่านี้เป็นโจทย์สำคัญในการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำไปสู่แนวทางในการบริหารจัดการอุตสาหกรรม

ยางพาราของประเทศไทยในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและการสร้างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยางพาราไทย รวมถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจ ด้วยการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้ ซึ่งสุดท้ายที่คาดหวังจากการศึกษาครั้งนี้ คือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางของประเทศไทยให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย จากข้อมูลทุกข้อมูผ่านเครื่องมือ SWOT ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย

จุดแข็ง (STRENGTH)	จุดอ่อน (WEAKNESS)
<p>S1 ประเทศไทยมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา</p> <p>S2 ประเทศไทยผลิตและส่งออกยางธรรมชาติเป็นอันดับที่ 1 ของโลก</p> <p>S3 ประเทศไทยมีนโยบายและมาตรการของภาครัฐที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมยาง</p> <p>S4 ประเทศไทยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องยางพาราโดยตรง</p>	<p>W1 ยางธรรมชาติที่ผลิตถูกใช้ในประเทร้อยละ 14 ในส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 86 ถูกส่งออกในรูปแบบของยางแปรรูปขึ้นกลางเพื่อเป็นวัตถุดิบ</p> <p>W2 ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าคู่แข่ง ในขณะที่ต้นทุนในการผลิตยางกลับสูงกว่าคู่แข่ง</p> <p>W3 สวนยางบางส่วนอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ</p> <p>W4 การวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมส่วนใหญ่ไม่สามารถนำไปต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้</p>
โอกาส (OPPORTUNITIES)	อุปสรรค (THREAT)
<p>O1 เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>O2 เทรนด์การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>O3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี</p> <p>O4 กฎระเบียบมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม</p>	<p>T1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>T2 การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก</p> <p>T3 การขาดแคลนแรงงาน</p> <p>T4 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพภูมิอากาศ</p>

ที่มา: ผู้วิจัย, 2567

จุดแข็ง

S1 ประเทศไทยมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา

ผู้ประกอบการไทย อาจประสบปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นผลจากค่าแรงงานขั้นต่ำที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับรายจ่ายทางธรรมชาติในไทยมีราคาสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ เหตุเพราะต้นทุนการจัดการสวนยางที่ยังคงสูง ส่วนใหญ่เป็นสวนยางขนาดเล็ก จึงไม่เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) และการสนับสนุนจากโครงการต่างๆ ของภาครัฐบาล ทำให้วัตถุดิบในการนำมาแปรรูปขึ้นต้น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 85-90 ของต้นทุนทั้งหมดสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการผลิตและแปรรูปของไทยยังคงเป็นอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิมจึงเป็นเหตุผลให้ไทยยังไม่สามารถแข่งขันทางด้านต้นทุนการผลิตกับประเทศในกลุ่มเอเชียได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม

S2 ประเทศไทยผลิตและส่งออกยางธรรมชาติเป็นอันดับที่ 1 ของโลก

จากรายงานสถิติของ ANRPC ปี ค.ศ. 2023 พบว่าปริมาณผลผลิตของยางจากประเทศไทยมีปริมาณผลผลิตเป็นอันดับ 1 (4,873,000 ตัน) ขณะที่ปริมาณผลผลิตของยางจากประเทศเวียดนามมีปริมาณผลผลิตเป็นอันดับ 3 ของประเทศสมาชิก (1,293,000 ตัน) ประเทศจีน มีปริมาณผลผลิตเป็นอันดับ 4 ของประเทศสมาชิก (865,000 ตัน) ประเทศอินเดียมีปริมาณผลผลิตเป็นอันดับ 5 ของประเทศสมาชิก (865,000 ตัน) และประเทศมาเลเซียมีปริมาณผลผลิตเป็นอันดับ 6 ของประเทศสมาชิก (420,000 ตัน)

S3 ประเทศไทยมีนโยบายและมาตรการของภาครัฐที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมยาง

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นแผนแม่บทหลักที่ถูกจัดทำขึ้นโดยรัฐบาลเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ถือเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ และกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ชาติมีเป้าหมายมุ่งเน้นการพัฒนา 6 ด้านหลัก ได้แก่ (1) ด้านความมั่นคง (2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ความสอดคล้องเชื่อมโยงกับการศึกษา

1) ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 2: ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน-การแปรรูป
 อย่างเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม โดยการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูปอาหาร
 ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และส่งเสริมตลาด
 อาหารทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและเพิ่ม ความสามารถในการ
 การแข่งขัน โดยจะส่งผลให้เกิดฐานการผลิตและบริการในพื้นที่ ซึ่งใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
 มาสร้างมูลค่าเพิ่ม และมีการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจอื่นทั้งของไทยและ
 ประเทศในภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต
 ของประชาชนในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบ

2) ด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3: ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
 ส่งเสริมการพัฒนาเกษตรกรชาวนายางและสถาบันเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer และ Smart
 Group การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ รวมถึงการสนับสนุน Start Up ในธุรกิจยาง

ยุทธศาสตร์ที่ 6: ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการ
 ภาครัฐ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการองค์กรและเกษตรกร เพื่ออำนวยความสะดวก
 สะดวกให้เกษตรกร และเจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยางได้อย่างสะดวก

3) ด้านการยกระดับบุคลากรและกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5: ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ
 สิ่งแวดล้อมส่งเสริมการทำสวนยางอย่างยั่งยืน (Eco-Efficiency) เพื่อลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และ
 ลดภาวะก๊าซเรือนกระจก

แผนพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

นโยบายการพัฒนาประเทศไทยภายใต้โมเดล Thailand 4.0 เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การ
 พัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากเดิมมาสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้น
 การสร้างมูลค่า (Value-Based Economy) เพื่อให้ประเทศไทยสามารถหลุดพ้น 3 กับดักที่กำลังเผชิญ
 อยู่ในปัจจุบัน คือ (1) กับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) (2) กับดักความเหลื่อม
 ล้า (Inequality Trap) และ (3) กับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) ด้วยเหตุนี้เอง
 โมเดล Thailand 4.0 จึงถูกสร้างมาเพื่อพัฒนาประเทศ พร้อมนำประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และ
 ยั่งยืน ภายใต้กลไกในการขับเคลื่อนความมั่นคง (Engines of Growth) ประกอบไปด้วย (1) กลไกการ

ขับเคลื่อนนวัตกรรม (2) กลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม และ (3) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาของเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมในระดับโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งในส่วนของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร และการคมนาคมขนส่งที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก” โดยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมระยะ 20 ปี นั้น จะมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มขีดความสามารถของ 4 กลุ่มเป้าหมาย คือ (1) เกษตรสมัยใหม่ (2) Smart SMEs และ Startups (3) บริการมูลค่าสูง และ (4) แรงงานที่มีความรู้ เพื่อต่อยอดอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) ใน 5 อุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ (1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (2) กลุ่มสาธารณสุข และเทคโนโลยีการแพทย์ (3) กลุ่มหุ่นยนต์อัจฉริยะ และระบบเครื่องกลอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (4) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ต และ (5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง

นโยบายบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ “Thailand 4.0” ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม ใน 4 ด้าน ดังนี้ (1) เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ขยายโอกาสทางการค้าในเวทีโลก (2) เกิดการจ้างงานรายได้สูง (3) ลดความเหลื่อมล้ำจากการเพิ่มรายได้ชุมชน และ (4) ลดปริมาณของเสียจากระบบ และรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ เพื่อช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบหลักของของ BCG Model ประกอบไปด้วย Bio Economy (เศรษฐกิจชีวภาพ) การนำความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดทรัพยากรชีวภาพหรือผลผลิตทางการเกษตร มีเป้าหมายหลักในการเพิ่มผลผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดปริมาณ CO₂ ด้วยการใช้พลังงานทดแทนพลังงานฟอสซิลเวียน มีเป้าหมายหลักในการลดปริมาณของเสียให้น้อยลงหรือเท่ากับศูนย์ (Zero Waste) โดยการปรับกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อาทิ การใช้ผลิตภัณฑ์เต็มวงจรชีวิต และการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น Bio Green Economy การพัฒนาที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (เศรษฐกิจสีเขียว) มีเป้าหมายหลักคือ ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมกระบวนการผลิต และผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างสมดุล ความยั่งยืนระหว่าง

เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยนโยบาย BCG Model นี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้ตอบโจทย์ครอบคลุมอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เป็น S-Curve ทั้งหมด 4 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมการแพทย์และสุขภาพ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

S4 ประเทศไทยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องยางพาราโดยตรง

การยางแห่งประเทศไทย (Rubber Authority of Thailand) เรียกโดยย่อว่า “กยท.” จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2558 โดยเกิดจากการควบรวม 3 หน่วยงานด้านยางพารา คือ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) องค์การสวนยาง (อ.ส.ย.) และสถาบันวิจัยยาง (สวย.) กรมวิชาการเกษตร มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ 67/25 ถนนบางขุนนนท์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

กยท. มีสถานะเป็นนิติบุคคลและเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการบริหารจัดการยางพาราของประเทศทั้งระบบครบวงจร ให้การส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรชาวสวนยาง สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบกิจการยาง เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและมั่นคง อุตสาหกรรมยางของประเทศได้รับการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต การแปรรูปและการตลาด มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นและเชื่อมโยงกันตลอดห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่ายางพารา

พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 มาตรา 8 กำหนดให้ กยท. มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1) เป็นองค์กรกลางรับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการยางพาราของประเทศทั้งระบบอย่างครบวงจร บริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินของกองทุน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา

2) ส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และเผยแพร่ข้อมูล และสารสนเทศเกี่ยวกับยางพารา

3) ส่งเสริม สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยาง สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง และผู้ประกอบกิจการยาง ด้านวิชาการ การเงิน การผลิต การแปรรูป การอุตสาหกรรม การตลาด การประกอบธุรกิจ และการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

4) ดำเนินการให้ระดับราคายางพารามีเสถียรภาพ

5) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปลูกแทนและการปลูกใหม่

จุดอ่อน

W1 ยางธรรมชาติที่ผลิตถูกใช้ในประเศร้อยละ 10 ในส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 90 ถูกส่งออกในรูปแบบของยางแปรรูปขึ้นกลางเพื่อเป็นวัตถุดิบ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรคาดการณ์พื้นที่ปลูกยางของไทย ปี 2565 อยู่ที่ 24.09 ล้านไร่ ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 1.54 เนื้อที่กรี๊ดได้ อยู่ที่ 21.93 ล้านไร่ และผลผลิตยางธรรมชาติ (ยางดิบ) อยู่ที่ 4,825,907 ตัน ทั้งนี้การผลิตยางธรรมชาติของไทยยังคงได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคใบร่วงในพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันออกและพื้นที่สวนยางบางส่วนยังมีปัญหาขาดแคลนแรงงานกรี๊ด ทำให้สวนยางบางแห่งถูกทิ้งร้าง ไม่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิต สำหรับพื้นที่ปลูกยางมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สุราษฎร์ธานี 2,269,602 ไร่ รองลงมา สงขลา 2,151,210 ไร่ นครศรีธรรมราช 1,885,329 ไร่ ตรัง 1,327,127 ไร่ และ ยะลา 1,177,480 ไร่

ส่วนต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรปี 2564 อยู่ที่เฉลี่ยกิโลกรัมละ 59.20 บาท ขณะที่ราคาขายแผ่นดิบที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 52.01 บาท ราคาขายอยู่ในภาวะตกต่ำส่งผลให้ภาครัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือ โดยจ่ายชดเชยส่วนต่างราคาขายแก่เกษตรกรผ่านโครงการประกันรายได้ อย่างไรก็ตามตั้งแต่มีนาคม 2565 ราคาขายได้ปรับตัวสูงขึ้นกว่ากิโลกรัมละ 60.00 บาท

สำหรับปริมาณการส่งออกยางธรรมชาติ ปี 2565 มีจำนวน 4,460,824 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 8.27 โดยไทยส่งออกยางแท่งมากที่สุดจำนวน 1,662,155 ตัน รองลงมา ยางผสม จำนวน 1,578,807 ตัน น้ำยางข้นจำนวน 643,501 ตัน และ ยางแผ่นรมควัน จำนวน 456,133 ตัน ที่เหลือเป็นยางชนิดอื่นๆ อาทิ น้ำยางสด ยางเครพ ยางสีกิม ยางแผ่นผึ่งแห้ง ยางก้อนถ้วย จำนวน 120,228 ตัน โดยท่าเรือ/ด่านศุลกากรที่มีปริมาณการส่งออกมากที่สุด คือ ท่าเรือแหลมฉบัง จำนวน 2,183,599 ตัน รองลงมา ได้แก่ ด่านปาดังเบซาร์ 1,148,853 ตัน และ ด่านสะเดา 626,726 ตัน ท่าเรือสงขลา 203,977 ตัน ท่าเรือกรุงเทพ 32,484 ตัน และ อื่นๆ 265,184 ตัน (กรมศุลกากร, 2565)

การใช้ยางธรรมชาติภายในประเทศ ปี 2564 มีจำนวน 0.926 ล้านตัน พบว่าส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 60 เป็นการใช้อย่างยานพาหนะ จำนวน 563,355 ตัน รองลงมา ได้แก่ ยางยืด จำนวน 150,386 ตัน ถู่มือยาง จำนวน 103,367 ตัน ยางรถจักรยานยนต์ จำนวน 21,783 ตัน และ ยางรัดของ จำนวน 13,127 ตัน ตามลำดับ สำหรับการใช้อย่างในประเทศ ปี 2565 คาดว่าอยู่ที่ 1.356 ล้านตัน

W2 ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าคู่แข่ง ในขณะที่ต้นทุนในการผลิตกลับสูงกว่าคู่แข่ง

ผู้ประกอบการไทย อาจประสบปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นผลจากค่าแรงงานขั้นต่ำที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับราคายางธรรมชาติในไทยมีราคาสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ เหตุเพราะต้นทุนการจัดการสวนยางที่ยังคงสูง ส่วนใหญ่เป็นสวนยางขนาดเล็ก จึงไม่เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) และการสนับสนุนจากโครงการต่างๆ ของภาครัฐบาล ทำให้วัตถุดิบในการนำมาแปรรูปขึ้นต้น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 85-90 ของต้นทุนทั้งหมดสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการผลิตและแปรรูปของไทยยังคงเป็นอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิมจึงเป็นเหตุผลให้ไทยยังไม่สามารถแข่งขันทางด้านต้นทุนการผลิตกับประเทศในกลุ่มเอเชียได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม

W3 สวนยางบางส่วนอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีนโยบายที่จะทวงคืนผืนป่าที่ถูกบุกรุกในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หรือพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ป่าโซน C ให้กลับมาเป็นของรัฐ ทั้งๆ ที่ได้ปล่อยให้มีการบุกรุกนับมาเป็นสิบๆ ปี และบางพื้นที่ ผู้บุกรุกได้ใช้พื้นที่เพื่อปลูกยางพารา ซึ่งจากข้อมูลของกรมป่าไม้ได้ข้อสรุปว่าพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุกมากกว่า 10 ล้านไร่ และในพื้นที่เหล่านี้ เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราประมาณ 4.4 ล้านไร่

W4 การวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมส่วนใหญ่ไม่สามารถนำไปต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้

แผนการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมแปรรูปยางดิบและผลิตภัณฑ์ยาง ตามแผนปฏิบัติการ กยท. ประจำปี 2565 ประกอบด้วยโครงการขับเคลื่อน จำนวน 72 โครงการ งบประมาณ 124,914,055 บาท มีรายได้จากการดำเนินงานในปี 2566 รวมทั้งสิ้น 732,197.57 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.59 ของงบประมาณที่ใช้ โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาง สารเคมีและการให้บริการเครื่องมือวิทยาศาสตร์ในห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์ และเครื่องจักรสำหรับการทำผลิตภัณฑ์ยาง และโครงการส่วนใหญ่อยู่ระหว่างวิจัย และขอขึ้นจดอนุสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์

โอกาส

O1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) คือ แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนอง ความต้องการของคนรุ่นหลัง (Brundtland Report, 1987) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ความครอบคลุมทางสังคม (Social Inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection)

ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่มีทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ประกอบไปด้วย 169 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน และกำหนดให้มี 247 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยสามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ได้แก่ (1) การพัฒนาคน (People) ให้มีความสำคัญกับการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (2) สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้มีความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมือง โลกรุ่นต่อไป (3) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ (4)สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก และ (5) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน

O2 เทรนด์การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

รายงานวิจัยบริษัทวิจัยการตลาดเชิงลึก Kantar ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค 19 ประเทศ จำนวน 80,000 คน ที่ครอบคลุมหลายทวีปรวมถึงเอเชีย โดยสำรวจกลุ่มคนรักโลกพบว่า มีคนใส่ใจสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังเพิ่มขึ้น 20% จากปีที่แล้ว เรื่องที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับ Eco มีทั้งหมด 5 ประเด็น คือ โลกร้อน, ขยะพลาสติก, มลพิษทางน้ำ, ภาวะขาดแคลนแหล่งน้ำและมลพิษทางอากาศ โดย 80% ให้ความสำคัญกับแบรนด์ที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม จากรายงานการวิจัยจากศูนย์วิจัยความเป็นอยู่ ฮาคูโฮโด เอเชีย (Hill Asean) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมใน อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่นและไทยในช่องทางออนไลน์ จำนวน

4,500 คน ทั้งชายและหญิง อายุระหว่าง 20-49 ปี พบว่า 86% ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและเอามาเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ชีวิตอย่างจริงจัง และมี 80% ที่ให้ความสำคัญกับแบรนด์ที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ผู้บริโภค 81% เต็มใจที่จะจ่ายแพงขึ้นเพื่อซื้อสินค้าที่สนับสนุนสิ่งแวดล้อม

ซึ่งผู้บริโภครักษ์โลกชาวไทย 74% เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล (CCMU) ได้วิจัยการตลาดเกี่ยวกับ Voice of Green โดยเจาะกลุ่มคนรักโลกที่เป็นชาวไทยจำนวน 1,252 คน พบว่า 74% ของผู้บริโภคมีโอกาสเลือกใช้สินค้าและพร้อมปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันให้ดีต่อสิ่งแวดล้อม และมี 37.6% ที่มองหาสินค้า Eco เท่านั้น และพร้อมจ่ายเงินให้สินค้าหรือบริการนั้น ทั้งนี้กลุ่ม Eco – Actives เกิดขึ้นทั่วโลกแล้วมีถึงกว่า 22% Kantar บริษัทวิจัยการตลาดเชิงลึกได้แบ่งกลุ่มผู้บริโภค หรือรักษ์โลกเป็น 3 กลุ่ม

- 1) Eco – Actives กลุ่มนักช้อปที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและลงมือทำอย่างจริงจัง
- 2) Eco – Considerers กลุ่มนักช้อปที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ได้ลงมือทำอย่างจริงจัง
- 3) Eco – Dismissers กลุ่มนักช้อปที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมอยู่บ้าง แต่ไม่ได้ลงมือทำเลย

ซึ่งกลุ่ม Eco – Actives ครองมูลค่าตลาดราว 446 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2020 ประมาณ 70 พันล้านเหรียญสหรัฐ และยังมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง เทียบจากปี 2019 เพิ่มขึ้น 6% และปี 2020 เพิ่มขึ้น 1% ในขณะที่กลุ่ม Eco – Dismissers มีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ

O3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี

บริษัท การ์ทเนอร์ บริษัทวิจัยและให้คำปรึกษาชั้นนำของโลกได้เผยแพร่เทคโนโลยีเชิงกลยุทธ์สามมิติ 10 เทคโนโลยีที่จะเข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566 ได้แก่ 1) การเป็นผู้ริเริ่ม (Pioneer) ประกอบด้วยความยั่งยืน เมตาเวิร์ส ซูเปอร์แอป และ AI ที่ปรับเปลี่ยนได้ 2) การเพิ่มประสิทธิภาพ (Optimize) ประกอบด้วย ระบบภูมิคุ้มกันดิจิทัล การสังเกตประยุกต์ และ AI Trust การจัดการความเสี่ยงและความปลอดภัย และ 3) การปรับขยาย (Scale) ประกอบด้วย แพลตฟอร์มคลาวด์สำหรับภาคอุตสาหกรรม แพลตฟอร์มวิศวกรรม และการรับรู้คุณค่าของระบบไร้สาย และยังมี ChatGPT หรือ Chatbot Generative Pre-Trained Transformer เป็นซอฟต์แวร์ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถตอบโต้กับมนุษย์ในรูปแบบปัญญาประดิษฐ์ โดยมีผู้พัฒนาคือ Open AI บริษัทวิจัยและพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ โดยมีฟังก์ชันหลัก คือ การเขียนข้อความหรือตอบคำถามที่ผู้ใช้งานได้ถามไป โดยตัวระบบนั้นถูกเรียนรู้ให้ตอบโดยธรรมชาติ และเขียนแบบที่มนุษย์จะตอบ สามารถใช้ได้ทั้งการช่วยเขียน โค้ดแบบพื้นฐาน หรือบอกคำตอบสูตรคณิตศาสตร์กันเลยทีเดียว ซึ่งคาดว่าจะเข้ามามีบทบาทในชีวิตคนเรามากขึ้น

ในทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศพัฒนาแล้วเริ่มนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในภาคเกษตรมากขึ้น จนถึงขั้นที่เรียกว่าระบบการผลิตในภาคเกษตรกำลังก้าวสู่สถานะที่ว่า “เกษตรสมัยใหม่” แต่เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่มีชื่อเรียกแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ในสหรัฐอเมริกา CropLife (สมาคมของบริษัทข้ามชาติด้านเทคโนโลยีเกษตร) อธิบายการพัฒนาการของเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่โดยใช้ศัพท์ที่มีความหมายกว้าง ๆ คือ “เกษตรสมัยใหม่” สื่อสำนัก EURACTIV และสมาคมผู้ผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรในยุโรป เรียกเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ที่กำลังอุบัติขึ้นในปัจจุบันและอนาคตว่า “Farming 4.0” (Lamborelle and Alvarez 2016) ส่วนที่ประชุมสุดยอด World Government Summit (De Clercq et al., 2018) ใช้คำว่า “Agriculture 4.0” หรือ “Smart farming” ในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของประเทศไทย เรียกเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ว่า “เกษตรอัจฉริยะ” (Smart farming) แต่ไม่ว่าจะเรียกชื่อว่าอะไร เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่จะประกอบไปด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) ที่อาศัยอุปกรณ์เครื่องจักรกลการเกษตรและเครื่องมืออัตโนมัติต่าง ๆ และเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ

O4 กฎ/ระเบียบมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม

มาตรการ EUDR

มาตรการกฎหมายว่าด้วยสินค้าที่ปลอดจากการตัดไม้ทำลายป่า หรือ EU Deforestation Free Product Regulation (EUDR) เช่น การหารีหรือระบบการตรวจสอบย้อนหลัง (Traceability) ของผลิตภัณฑ์ภายใต้มาตรการ EUDR เพื่อควบคุมกลุ่มสินค้าที่มีส่วนในการทำลายป่าจำนวน 7 ประเภท ได้แก่ ยางพารา น้ำมันปาล์ม เนื้อวัว ไม้ กาแฟ โกโก้ และถั่วเหลือง รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปที่ผลิตจากสินค้าเหล่านี้ เช่น ช็อกโกแลต เพอร์นิเจอร์ กระดาษ ถ่าน และสินค้าที่มีน้ำมันปาล์มเป็นส่วนประกอบ เป็นต้น

ร่างกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะห้ามการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำลายป่าไม้เข้าสู่ตลาดของสหภาพยุโรปในอนาคต โดยสินค้าที่จะได้รับการอนุญาตให้จำหน่ายหรือส่งออกจะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบจากระบบการตรวจสอบและประเมิน (Due Diligence) ก่อนจะนำเข้าหรือส่งออกจากสหภาพยุโรป ซึ่งหากพบว่าสินค้าชนิดใดมีที่มาจากพื้นที่ที่มีการทำลายป่าหรือเป็นเหตุทำให้ป่าเสื่อมโทรมภายหลังจากวันที่ 31 ธันวาคม 2563 สินค้าชนิดนั้นก็จะถือว่าผิดตามร่างกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ ล่าสุดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2565 คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปและสภายุโรปได้มีมติเห็นชอบต่อร่างกฎหมายฉบับนี้ร่วมกันแล้วเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการตรากฎหมายและประกาศใช้บังคับ โดยคาดว่าร่างกฎหมายอาจมีผลบังคับใช้ภายในปี 2566

ซึ่งผู้ประกอบการรายใหญ่จะมีระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน 18 เดือนและผู้ประกอบการรายย่อย 24 เดือน นับจากวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ

มาตรการ Carbon Credit

คาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) คือ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลด/กักเก็บ ได้จากการทำโครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแบบ “Project Base” หรือในระดับโครงการ เป็นกลไก “ภาคสมัครใจ” มีหน่วยเป็น “ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า” เช่น โครงการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำ โครงการผลิตพลังงานความร้อน โดยใช้เชื้อเพลิงชีวมวล โครงการเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน โครงการปลูกป่าไม้และอนุรักษ์ป่า เป็นต้น ซึ่งต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และกระบวนการของแต่ละมาตรฐานในการทำโครงการ

กรณีของประเทศไทย คาร์บอนเครดิต คือ ใบรับรองปริมาณความสำเร็จในโครงการลด/กักเก็บก๊าซเรือนกระจกจากการดำเนินโครงการ T-VER ที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบ ทวนสอบจากผู้ประเมินภายนอก และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก และเมื่อได้รับรองผลการลดก๊าซเรือนกระจก หรือที่เรียกว่าคาร์บอนเครดิตแล้ว ผู้พัฒนาโครงการจึงจะสามารถนำคาร์บอนเครดิตนี้ไปขายในตลาดคาร์บอนได้ โดยผู้ซื้อคาร์บอนเครดิตส่วนใหญ่เป็นบริษัทหรือบุคคลที่ทำ CSR ซื้อคาร์บอนเครดิตไปใช้ในการชดเชยเพื่อบรรลุเป้าหมาย Carbon Neutral ทั้งในระดับองค์กร ผลิตภัณฑ์ การจัดประชุม/สัมมนา หรืองานอีเวนต์ และระดับบุคคล ส่วนผู้ขายหรือผู้พัฒนาโครงการลดก๊าซเรือนกระจก จะเป็นองค์กรภาครัฐ เอกชน สาขาการผลิต/บริการใดก็ได้ หรืออาจจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจในการเข้าร่วมทำโครงการของผู้พัฒนาโครงการ หากไม่ทำก็ไม่มียกเว้น ไทยซึ่งไทยได้เข้าร่วมให้สัตยาบันในพิธีสารเกียวโตเมื่อ 28 สิงหาคม พ.ศ.2545 โดยไทยอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่ถูกบังคับให้มีพันธกรณีในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่สามารถร่วมดำเนินโครงการได้ในฐานะผู้ผลิตคาร์บอนเครดิตจากการดำเนินโครงการ

อุปสรรค

W1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 26 หรือ Conference of the Parties 26 (COP26) จัดขึ้น ณ เมืองกลาสโกว์ สหราชอาณาจักร ซึ่งที่ประชุมได้จัดทำข้อตกลง โดยขอให้ประเทศต่างๆ ตีพิมพ์แผนปฏิบัติการภายในสิ้นปีหน้าที่มีเป้าหมายสูงขึ้นในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในปี 2030 ในข้อตกลงฉบับนี้ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่กลุ่ม

ประเทศพัฒนาแล้วจะต้องเพิ่มเงินช่วยเหลือแก่ประเทศที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ให้สูงกว่าเป้าหมายปัจจุบันที่ 1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อช่วยประเทศเหล่านี้ในการปรับตัวและรับมือ แม้ข้อตกลงนี้จะไม่มียกเว้นทางกฎหมาย แต่ก็เป็นการกำหนดแนวทางและเป้าหมายเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในช่วง 10 ปีข้างหน้า

1) ความร่วมมือของสหรัฐฯ - จีน ซึ่งสองประเทศรับว่าจะเพิ่มความร่วมมือด้านการปกป้องสภาพภูมิอากาศระหว่างกันในช่วง 10 ปีข้างหน้า โดยประเด็นที่เห็นชอบร่วมกัน เช่น การลดการปล่อยมีเทน การเปลี่ยนไปใช้พลังงานสะอาด และการลดการปล่อยคาร์บอนลงจนเหลือศูนย์ ทั้งสหรัฐฯ และจีนในฐานะผู้ปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์มากที่สุดในโลก 2 ประเทศจะ “ยึดมั่นในคำมั่นสัญญาว่าจะทำงานร่วมกัน” เพื่อบรรลุเป้าหมายการควบคุมอุณหภูมิไม่ให้เพิ่มขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส ที่ตั้งไว้ในข้อตกลงปารีสปี 2015

2) ต้นไม้ ผู้นำจากกว่า 100 ประเทศทั่วโลก ซึ่งมีพื้นที่ป่าร่วมกันคิดเป็น 85% ของป่าไม้ในโลก รับว่าจะยุติการตัดไม้ทำลายป่าภายในปี 2030 คำมั่นสัญญานี้มีความสำคัญเพราะต้นไม้สามารถดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์-หนึ่งในก๊าซเรือนกระจกที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน - จำนวนมหาศาลไว้ได้ ดังนั้นการยุติการตัดไม้ทำลายป่าจึงเป็นวิธีการสำคัญในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก

3) มีเทน ในที่ประชุม COP26 ผู้แทนจากกว่า 100 ประเทศ เห็นชอบกับโครงการลดการปล่อยมีเทนลง 30% ภายในปี 2030 อนึ่งมีเทนเป็นหนึ่งในก๊าซเรือนกระจกที่สร้างความเสียหายมากที่สุด ราว 1 ใน 3 ของการกระทำของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนเกี่ยวข้องกับการปล่อยมีเทน ปัญหาโลกร้อนที่เกิดจากมีเทนส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมต่าง ๆ อย่างการทำปศุสัตว์และการกำจัดของเสีย อย่างไรก็ตาม ประเทศที่เป็นผู้ปล่อยก๊าซมีเทนรายใหญ่อ่างจีน รัสเซียและอินเดียไม่ได้เข้าร่วมโครงการนี้

4) ถ่านหิน มากกว่า 40 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศที่ใช้ถ่านหินรายใหญ่อ่างโปแลนด์ เวียดนาม และชิลี เห็นชอบที่จะเลิกใช้ถ่านหิน อนึ่ง ถ่านหินเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด แม้ว่าจะมีความก้าวหน้าในการลดการใช้งานถ่านหิน แต่ในปี 2019 ถ่านหินก็ยังถูกใช้ในการผลิตไฟฟ้าทั่วโลกราว 37%

5) การช่วยเหลือทางการเงิน สถาบันการเงินราว 450 แห่ง ซึ่งมีการควบคุมเงินราว 130 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ประมาณ 4,259 ล้านล้านบาท) เห็นชอบที่จะสนับสนุน “เทคโนโลยีสะอาด” อย่างพลังงานหมุนเวียน และปฏิเสธที่จะให้การสนับสนุนทางการเงินแก่อุตสาหกรรมที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล

W2 การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก

เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มชะลอตัวตามอุปสงค์โลกที่ลดลง โดยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจจะชะลอตัวจาก 1.6% ในปี 2565 เหลือ 1.0% ในปี 2566 อัตราเงินเฟ้อที่พุ่งขึ้นเกิน 8.0% ในช่วงไตรมาส 2-3 ปี 2565 และอาจยังสูงกว่าเป้าหมายที่ 2.0% ต่อเนื่องไปอีก 2 ปีข้างหน้า ทำให้ธนาคารกลางสหรัฐฯ (FED) จำเป็นต้องปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายในอัตราเร่ง โดยอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพิ่มขึ้นจาก 0-0.25% ในช่วงต้นปี 2565 สู่ระดับ 4.25-4.5% ณ สิ้นปี 2565 และคาดว่าจะอยู่ที่ 5.0-5.25% ณ สิ้นปี 2566 ซึ่งจะส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนชะลอตัว รวมถึงการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน ส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคและต้นทุนของภาคธุรกิจ สำหรับประเทศไทย คงไม่อาจเลี่ยงผลกระทบจากเศรษฐกิจจีนที่ชะลอตัว โดยเฉพาะภาคการส่งออก เนื่องจากจีนเป็นคู่ค้าหลักอันดับสองของไทย

W3 การขาดแคลนแรงงาน

จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (WHO) คาดการณ์ว่าจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ต่อปี ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 จำนวนผู้สูงอายุทั่วโลกมีจำนวนประมาณ 963 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 13 ของประชากรทั่วโลก โดยในปี พ.ศ. 2573 คาดว่าจะมีจำนวนประชากรสูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคนและจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2593 โดยทวีปเอเชียจะมีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลก โดยคาดว่าสัดส่วนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในทวีปเอเชียจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ประเทศจีนซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจยังคงเผชิญกับปัญหาสังคมผู้สูงอายุที่เกิดจากนโยบายลูกคนเดียว (One-child Policy) ซึ่งทำให้จำนวนประชากรรุ่นใหม่มีจำนวนน้อยลง โดยอัตราประชากรสูงอายุของจีนจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15.2 ในปี พ.ศ. 2558 เป็นร้อยละ 25.3 ในปี พ.ศ. 2573 ในขณะที่ประเทศกัมพูชา ปากีสถาน และลาวยังคงเป็นประเทศที่มีประชากรสูงวัยน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในทวีปเอเชีย โดยคาดว่าในปี พ.ศ. 2573 จะมีประชากรผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 10.4 ร้อยละ 8.4 และร้อยละ 8.1 ตามลำดับ

W4 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพภูมิอากาศ

รายงานสังเคราะห์การประเมินสถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฉบับที่ 6 (AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023) แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในช่วงเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 ที่มีการก่อตั้งคณะกรรมการ IPCC ทั้งนี้ จากรายงานได้กล่าวถึงอุณหภูมิพื้นผิวโลกที่เพิ่มสูงขึ้น ในช่วงปี ค.ศ. 2011-2020 ซึ่งสูงขึ้นกว่าในยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยในปี 2019 มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์สุทธิทั่ว

โลก $59 \pm 6.6 \text{ GtCO}_2 \text{ eq}$ สูงกว่าในปี ค.ศ. 2010 ประมาณ 12% ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรโดยตรง โดยเฉพาะปรากฏการณ์เอลนีโญที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตยางพาราโดยตรง ซึ่งจากการที่ฝนตกยาวนานขึ้นส่งผลกระทบต่อกรเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพาราที่มีระยะเวลาเก็บเกี่ยวที่สั้นลงจึงคาดการณ์แนวโน้มว่าจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดในปริมาณที่ลดลงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.2.3 ปัญหาและอุปสรรค

จากการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของโลกและของไทย โดยภาพรวมสามารถสรุปปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราได้ดังนี้

- 1) หน่วยงานภาครัฐเป็นส่วนสำคัญในการออกนโยบาย ระเบียบที่สำคัญในการส่งเสริมการพัฒนา หรือต่อยอดอุตสาหกรรมให้สามารถแข่งขันได้
- 2) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานเพื่อลดระยะเวลาและต้นทุนการผลิต รวมถึงการนำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตจะช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาดได้
- 3) การรวมกลุ่มการผลิตเป็นข้อได้เปรียบสำคัญในการส่งเสริมการผลิตในอุตสาหกรรมนั้นๆ แต่ต้องมีทรัพยากรพื้นฐานที่สัมพันธ์กับพื้นที่และการรวมตัวในการผลิต

4.3 กรณีศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราในลักษณะคล้ายคลึงกันกับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย

4.3 โครงการ Kedah Rubber City (KRC) ประเทศมาเลเซีย

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้ง: เมืองโกตา ปูตรา รัฐเคดะห์ ประเทศมาเลเซีย

ผู้พัฒนา: บริษัทเทกซัน (Tradewinds Plantation Berhad) โดยมีรัฐบาลท้องถิ่น Kedah และรัฐบาลมาเลเซีย ให้การสนับสนุน

ปีที่ก่อตั้ง: พ.ศ. 2564

วัตถุประสงค์โครงการ: ยกระดับการแปรรูปยางพาราสูงอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิต แปรรูป และจำหน่ายยางพาราโลก (To be a global hub for the high-value rubber industry)

ขนาดโครงการ: ประมาณ 3,146 ไร่

พื้นที่อุตสาหกรรม : ร้อยละ 58.9

พื้นที่บริการและพาณิชย์กรรม: ร้อยละ 11.7 โดยภายในพื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนา (R&D) ของคณะกรรมการยางแห่งมาเลเซีย (Malaysian Rubber Board: MRB) (ร้อยละ 8.4) และพื้นที่ด้านบริการสนับสนุนอื่น ๆ (ร้อยละ 3.3)

พื้นที่สาธารณูปโภค และพื้นที่สีเขียว: ร้อยละ 29.4

ภารกิจหลัก (Core Functions): เชื่อมโยง “Rubber Corridor” ผ่านกลไกสามเหลี่ยมเศรษฐกิจอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT: Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle) เพื่อบูรณาการในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราในระดับภูมิภาค ตลอดจนเชื่อมโยงผู้ผลิตยาง รายใหญ่ จัดสรรหาวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้ายางพาราประเภทต่าง ๆ ระหว่างกันในระยะยาว และเป็นแหล่งรับซื้อยางพาราจากเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ ซึ่งมีปริมาณความต้องการที่ชัดเจนและคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ

อุตสาหกรรมเป้าหมาย

เป็นอุตสาหกรรมชั้นนำทั้งหมด ซึ่งประกอบไปด้วย ถู่มือยาง ถูยงอนามัย ยางทางเภสัชกรรมและการแพทย์ ยางล้อยานยนต์ ยางชิ้นส่วนยานยนต์ ยางอุตสาหกรรม/ก่อสร้าง พื้นรองเท้า ผลิตภัณฑ์ไม้อยางพารา ที่นอนยางพารา

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)

ด้านสิทธิประโยชน์ (Incentives): พื้นที่ตั้งของโครงการอยู่ในพื้นที่ชายแดนที่มีระดับการพัฒนาต่ำ ดังนั้น จึงมีสิทธิในการขอรับสิทธิพิเศษว่าด้วยการลงทุนในพื้นที่ที่มีการพัฒนาน้อย ตามประกาศข้อกำหนดและขั้นตอนว่าด้วยสิทธิประโยชน์การลงทุนในพื้นที่ที่มีการพัฒนาน้อย (Guidelines and Procedures for Less Developed Areas Incentive) ซึ่งทำให้มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การลงทุนมากกว่าการขอสิทธิประโยชน์โดยทั่วไป เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้สูงสุด 15 ปี การยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ และการยกเว้นภาษีสำหรับช่างเทคนิคและที่ปรึกษาทางเทคนิค เป็นต้น

ด้านความสะดวกในการเข้าถึง Supply Chain: โครงการอยู่ติดกับพรมแดน ประเทศไทย บริเวณจังหวัดสงขลา (ด่านสะเดา จังหวัดสงขลา-บุกกิตกายูอิติ้ม รัฐเคดาห์) เพียง 40 กม. ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเพาะปลูกและส่งออกยางทางภาคใต้ของไทยและภาคเหนือของมาเลเซียได้ (Supply) นอกจากนี้ ยังสามารถเข้าถึงคลังสต็อกของผู้ประกอบการที่ศักยภาพในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (Demand)

ด้านความสะดวกในการเข้าถึงการขนส่งและโลจิสติกส์: ตั้งอยู่ใจกลางเส้นทางการค้าระหว่างประเทศของเอเชีย และอยู่ภายในสามเหลี่ยมความร่วมมือด้านการค้าข้ามพรมแดนของอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)

ด้านความร่วมมือ: มีแผนการร่วมมือและพัฒนาด้านอุตสาหกรรมยางพารากับ Rubber Research Institute Malaysia และ Universiti Sains Malaysia การลงนามความร่วมมือระหว่าง Malaysian Rubber Council (MRC) และ Northern Corridor Implementation Authority (NCIA) เพื่อดึงดูดนักลงทุนเข้าสู่ Kedah Rubber City (KRC)

ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Success Indicator)

ปัจจุบัน KRC สามารถดึงดูดการลงทุนมูลค่ากว่า 3.12 หมื่นล้านบาท (4,000 ล้านริงกิต) สร้างโอกาสในการจ้างงานให้กับแรงงานท้องถิ่นแล้วถึง 7,000 ตำแหน่ง โดยบริษัทที่เป็นหนึ่งในผู้เริ่มการลงทุนขนาดใหญ่ใน KRC คือ Hong Seng Consolidated Bhd ที่จับมือร่วมกันลงทุนคิดเป็นมูลค่ากว่า 3,000 ล้านริงกิต ซึ่งการที่ Mitsui & Co เข้ามาลงทุน คาดว่าจะสามารถทำให้ห่วงโซ่อุปทานวัตถุดิบ Nitrile Butadiene Latex (NBL) ที่ใช้สำหรับทำถุงมือไนไตรมีความแข็งแกร่งขึ้น ลดการพึ่งพาการนำเข้าโพลีเมอร์จากประเทศคู่ค้า และสร้างงานให้แก่คนท้องถิ่นได้อีกถึง 1,600 ตำแหน่ง

คาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2573 จะช่วยให้ GDP ของประเทศจะมีการเติบโต 1.13 แสนล้านบาท (14.7 พันล้านริงกิต) และคาดว่าจะมีการสร้างงานถึง 14,500 ตำแหน่ง รวมถึงมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 7.74 หมื่นล้านบาท (10 พันล้านริงกิต)

4.3.2 Vietnam Rubber Group

ข้อมูลทั่วไป

รูปแบบการดำเนินการ: เป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งรับหน้าที่หลักในการดำเนินการเพาะปลูกและการแปรรูปยางพาราส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดในประเทศเวียดนาม ด้วยเหตุนี้เอง จึงส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามสามารถควบคุมการผลิตและการแปรรูปยางพาราได้ครบวงจรและเป็นปัจจัยเอื้อให้เวียดนามมีศักยภาพในการรองรับคำสั่งซื้อสินค้าจำพวกยางพาราได้ในปริมาณมาก (ไม่ได้มีการพัฒนาพื้นที่โครงการขึ้นมาต่างหากดังเช่นกรณีศึกษาอื่น)

ผู้พัฒนา: รัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ (พัฒนาโดยวิสาหกิจชุมชนที่ตั้งขึ้นภายใต้คำสั่งของภาครัฐ ซึ่งปัจจุบันปรับโครงสร้างให้เป็นรูปแบบบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของเวียดนาม แต่รัฐยังคงถือหุ้นส่วนใหญ่)

ปีที่ก่อตั้ง: พ.ศ. 2549

วัตถุประสงค์การก่อตั้ง: เพื่อพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราทั้งระบบรวมถึงภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมด้านยางสังเคราะห์ของเวียดนาม

ภารกิจหลัก (Core Functions): การยกระดับการพัฒนาการเพาะปลูกยาง การแปรรูป ด้านคุณภาพ ตลอดจนถึง โรงงานการแปรรูปยาง อุตสาหกรรมไม้ยาง และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดหาพื้นที่เพื่อสร้างโรงงานแปรรูปใกล้แหล่งเพาะปลูก อุตสาหกรรมสนับสนุนและบริการ ด้านอื่น ๆ ซึ่งทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นและมีขยายธุรกิจออกด้านข้างไปด้วย เช่น อุตสาหกรรมปลูกป่า จัดหาวัตถุดิบสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวล เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดห่วงโซ่อุปทานด้านยางพาราตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

อุตสาหกรรมเป้าหมาย

ผลผลิตจากสวนยาง (Plantation) ได้แก่ น้ำยางสด เศษยาง/ขี้ยาง (Cup Lump)

อุตสาหกรรมขึ้นต้นน้ำ ประกอบด้วย น้ำยางข้น ยางแห้ง ยางแผ่นผึ่งแห้ง ยางแผ่นรมควัน ยางเครพ ยางแท่ง

อุตสาหกรรมขึ้นปลายน้ำ ได้แก่ กุ้งมือยาง ยางล้อยานยนต์ ยางชิ้นส่วนยานยนต์ พื้นรองเท้า ผลิตภัณฑ์กีฬา ผลิตภัณฑ์ไม้ยางพารา ที่นอนยางพารา

4.4 สรุปการศึกษานโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศ

จากการศึกษาภาพรวมของอุตสาหกรรมยางพาราของโลกและของไทย รวมถึงแนวโน้มการพัฒนา โดยศึกษาผ่านเครื่องมือการวิจัย SWOT เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐ รวมถึงปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย ขั้นตอนต่อไปคือการศึกษานโยบายการพัฒนาหรือนโยบายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยผ่านเครื่องมือ TOWS Matrix ดังนี้

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์นโยบายของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย

<p>TOWS</p>	<p>O1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน O2 เทรนด์การบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม O3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี O4 กฎ/ระเบียบมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม</p>	<p>T1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ T2 การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก T3 การขาดแคลนแรงงาน T4 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพภูมิอากาศ</p>
<p>S1 ประเทศไทยมีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา S2 ประเทศไทยผลิตและส่งออกยางธรรมชาติอันดับที่ 1 ของโลก S3 ประเทศไทยมีนโยบายและมาตรการของภาครัฐที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาฯ S4 ประเทศไทยมีหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องยางพาราโดยตรง</p>	<p>S3S4O1O3 การแก้ไขโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา</p>	<p>S1S2S3S4T2T3 การรวมกลุ่มการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา</p>
<p>W1 ยางธรรมชาติถูกใช้ในประเศ ร้อยละ 14 W2 ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าคู่แข่ง ในขณะที่ต้นทุนในการผลิตกลับสูงกว่าคู่แข่ง W3 ส่วนยางบางส่วนอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ W4 การวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมส่วนใหญ่ไม่สามารถนำไปต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้</p>	<p>W3W4O2O4 ผลกระทบมูลค่าเพิ่มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม W3O1O4 ส่วนยางที่รักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางธรรมชาติ</p>	<p>W1W2T1T2 การใช้ยางภายในประเทศ W4T1T4 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากยางพาราด้วยนวัตกรรมสีเขียว</p>

มาตรการเชิงรุก

S3S4O1O3 การแก้ไขโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา

จากนโยบายการพัฒนาประเทศไทยได้โมเดล Thailand 4.0 เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางเศรษฐกิจจากเดิมมาสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า (Value-Based Economy) และมีหน่วยงานภาครัฐอย่างการยางแห่งประเทศไทยที่กำกับดูแลอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยอย่างชัดเจน ส่งผลให้อุตสาหกรรมยางของประเทศไทยมีเป้าหมายการยกระดับที่ชัดเจน โดยประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายเป็น “ประเทศผู้นำการผลิตยาง และผลิตภัณฑ์ยางคุณภาพสากล” ในปี 2580 ดังนั้นการผลักดันเพื่อแก้ไขโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมยางให้เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการสร้างมูลค่า (Value-Based Economy) เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีการผลิต รวมถึงการบรรลุตามเป้าหมาย SDGs จึงเป็นการขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะทำให้อุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยเปลี่ยนไปสู่อุตสาหกรรมที่มีการผลิตด้วยเทคโนโลยีและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

มาตรการป้องกัน

S1S2S3S4T2T3 การรวมกลุ่มการผลิตของอุตสาหกรรมยางพารา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกยางพาราขึ้นกลางเป็นอันดับ 1 ของโลก และเป็นยางคุณภาพดีตามสภาพภูมิอากาศที่มีความเหมาะสมต่อการผลิตยาง อีกทั้งการที่ภาครัฐให้ความสำคัญ มีหน่วยงานขับเคลื่อนด้านยางพาราตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำอย่างจริงจัง ภาครัฐจึงควรสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการคัดแยกกลุ่มอุตสาหกรรมตาม Cluster และให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตตามความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่รวดเร็วและใช้ทรัพยากรจากภาครัฐอย่างเหมาะสมจึงควรรวมกลุ่มการผลิต โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยางพาราเอง ที่ กยท. มีพื้นที่สีม่วงขนาดใหญ่ใน จ.นครศรีธรรมราช ประกอบกับหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ SEC ซึ่ง จ.นครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่รองรับการจัดตั้ง SEC กยท. จึงควรจัดตั้งพื้นที่ในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการรวมกลุ่มการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยางพาราด้วยการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี คุณภาพแรงงาน รวมถึงการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา

มาตรการเชิงแก้ไข

W3W4O2O4 ผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงกลุ่มผู้บริโภคที่ได้ให้ความสำคัญทางด้านสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมของไทยเองต้องผลิตผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์ตามความต้องการทั้งจากความต้องการของผู้บริโภคเอง รวมถึงความท้าทายทางด้านกฎ/ระเบียบสิ่งแวดล้อมโลก ดังนั้น งานวิจัยด้านขางพาราต้องคำนึงถึงการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางการดำเนินงานเพื่อแสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากประเทศไทยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมรวมถึงการบุกรุกพื้นที่ป่าตามกฎหมาย EUDR หรือ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากสวนยางอย่าง มาตรการทาง Carbon credit โดยสร้างมาตรฐานรวมถึงแนวทางการกำกับและประเมิน Carbon credit เพื่อสร้างเป็นรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง

W3O1O4 สวนยางที่รักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางธรรมชาติ

จากมาตรการ EUDR ที่ประเทศผู้ผลิตยางต้องสามารถแสดงแหล่งกำเนิดของสินค้าได้ว่าไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่า ซึ่งเป็นไปตามนโยบาย SDGs ที่มุ่งขจัดความยากจนและสร้างความยั่งยืนให้กับโลก ในส่วนของสวนยางพาราในประเทศไทยเอง จากการบริหารจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ของ กยท. พบว่า ยังมีพื้นที่ถึง 4.4 ล้านไร่ อยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ดังนั้น เพื่อยังคงรักษาไว้ให้เกษตรกรสามารถมีแหล่งสร้างรายได้เพื่อขจัดความยากจน รวมถึงการยังคงไว้ซึ่งพื้นที่ป่า หน่วยงานรัฐควรสร้างนโยบายการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่าเพื่อสร้างรายได้และการรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์ทางชีวภาพต่อไป แต่ทั้งนี้ กยท. เอง ต้องแยกปริมาณผลผลิตที่เกิดจากพื้นที่ดังกล่าวให้ชัดเจน เพื่อป้องกันมาตรการทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม

มาตรการรับ

W4T1T4 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากยางพาราด้วยนวัตกรรมสีเขียว

จากประเด็นการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมที่มีการให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีเป้าหมายร่วมกันปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี พ.ศ. 2608 รวมถึงการเกิด Climate Change ได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตยางพารา ดังนั้น งานวิจัยนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรวมถึงข้อตกลงร่วมกัน คือ

1) งานวิจัยต้นน้ำ ต้องคำนึงถึงปริมาณผลผลิตและความต้านทานโรคที่มากขึ้นเพราะส่งผลต่อผลผลิตเชิงกายภาพที่ชัดเจนที่สุด

2) งานวิจัยเชิงกระบวนการผลิต ต้องมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงกระบวนการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายร่วมถันในการภายในปี พ.ศ. 2593 และปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี พ.ศ.2608

3) การวิจัยมาตรฐานทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎระเบียบอย่างใกล้ชิดเพื่อนำมาสร้างเป็นมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมยางพาราในการตอบสนองต่อมาตรการทางการค้าที่จะเกิดขึ้น

W1W2T1T2 การใช้ภายในประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ผลิตยางธรรมชาติอันดับ 1 ของโลก แต่อุตสาหกรรมยางพาราไทยเองยังเผชิญปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงเนื่องจากการผลิตยังเป็นแบบอุตสาหกรรมการผลิตแบบเดิมใช้แรงงานมากกว่าเครื่องจักร โดยยางที่ถูกผลิตและแปรรูปเพื่อใช้ในประเทศยังมีปริมาณที่น้อย ส่งผลให้ราคายังคงถูกกำหนดโดยประเทศผู้ซื้อ/บริโภคนั้นเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อลดการอ้างอิงราคาจากต่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนการผลิตเพื่อใช้ในประเทศด้วยเทคโนโลยีเพื่อการผลิตที่เป็นมาตรฐาน ลดการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงลดการอ้างอิงราคาจากตลาดโลกที่มีการชะลอความต้องการใช้ตามชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก

บทที่ 5

กรณีศึกษาอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัด นครศรีธรรมราช

5.1 ที่มาและเป้าหมายการพัฒนา

5.1.1 พื้นที่ อ.ช้างกลาง จ.นครศรีธรรมราช

กยท. ได้สังเกตเห็นศักยภาพของพื้นที่ภายใต้การกำกับดูแลในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ตั้งอยู่ใน อ.ช้างกลาง ขนาดพื้นที่ประมาณ 11,410 ไร่ และพื้นที่ภายใน อ.ทุ่งใหญ่ ขนาดพื้นที่ประมาณ 25,610 ไร่ รวมขนาดพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 37,020 ไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) และสามารถเข้าถึงด้วยโครงข่ายและระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์สำคัญ ได้แก่ โครงข่ายถนนท่าอากาศยานนานาชาตินครศรีธรรมราช และโครงข่ายโลจิสติกส์ทางรางผ่านศูนย์กระจายสินค้าภาคใต้-ทุ่งสง ที่อยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนาเป็นสถานีขนถ่ายสินค้าด้วยระบบรางที่มีการตรวจปล่อยศุลกากรแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (Inland Container Depot: ICD) โดยพบว่า

1) บริเวณพื้นที่ที่ กยท. กำกับดูแล ในบริเวณ อ.ช้างกลาง ขนาดพื้นที่ประมาณ 3,500 ไร่ มีความเหมาะสมในเบื้องต้นที่จะเป็นพื้นที่เป้าหมายที่มีศักยภาพรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา หรือพื้นที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพารา (พื้นที่ โครงการฯ) เพื่อรองรับการแปรรูปยางพาราเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ยางพาราด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี การต่อยอดงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของตลาด การส่งเสริมต้นแบบเกษตรกรรม สวนยางอย่างยั่งยืนและเกษตรกรรมสวนยางผสมผสาน โดยประยุกต์ใช้เกษตรกรรมอัจฉริยะ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางอย่างยั่งยืน รวมถึงการบ่มเพาะความรู้และการพัฒนาบุคลากร นวัตกรรมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ รวมถึงเกษตรกรชาวสวนยาง ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

2) บริเวณพื้นที่ที่ กยท. กำกับดูแลในบริเวณ อ.ช้างกลาง (ส่วนที่เหลือจากพื้นที่โครงการฯ) ขนาดพื้นที่ประมาณ 7,910 ไร่ และในบริเวณ อ.ทุ่งใหญ่ ขนาดพื้นที่ประมาณ 25,610 ไร่ มีความเหมาะสมในเบื้องต้นที่จะเป็นพื้นที่ส่งเสริมเกษตรกรรมสวนยางอย่างยั่งยืนและเกษตรกรรมสวนยางแบบผสมผสาน ซึ่งระบุไว้ในแผนวิสาหกิจการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2564-2570 สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ยางพารา 20 ปี ภายใต้วิสัยทัศน์ “องค์กรนำด้านยางพาราโลก”

5.1.2 ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC)

ตามยุทธศาสตร์ใหม่ของบีโอไอในระยะ 5 ปีข้างหน้า (ปี 2566-2570) คือ การมุ่งส่งเสริมการลงทุนเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยไปสู่ “เศรษฐกิจใหม่” (New Economy) ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งคำนึงถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อนำไปสู่การเติบโตอย่างทั่วถึงและยั่งยืน โดยสาระสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ระเบียบเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน มีดังนี้

5.1.2.1 สถานการณ์การพัฒนาของพื้นที่ระเบียบเศรษฐกิจภาคใต้

1) ที่ตั้งและสภาพเศรษฐกิจ ตั้งอยู่ระหว่างอ่าวไทยและทะเลอันดามัน สามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวกับภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเอเชียใต้ และด้านตะวันออกสามารถเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) และประเทศในภูมิภาคอื่นของโลก สำหรับในด้านเศรษฐกิจพื้นที่ระเบียบเศรษฐกิจภาคใต้มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาสาขาบริการและการเกษตรเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยว และการเกษตร โดยเฉพาะปาล์มน้ำมันและยางพารา รวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร และยังมีช่องทางการค้าสำคัญเชื่อมโยงกับเมียนมาและเอเชียใต้ผ่านด่านศุลกากรระนอง

2) โครงสร้างพื้นฐาน

ด้านการคมนาคม ถนนสายหลักสามารถเชื่อมแนวเหนือ-ใต้ และแนวตะวันออก-ตะวันตก โดยถนนแนวเหนือ-ใต้ มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เชื่อมโยงจังหวัดชุมพร-ระนอง-พังงา-ภูเก็ต-กระบี่-ตรัง-พัทลุง และถนนแนวตะวันออก-ตะวันตก เชื่อมโยงพื้นที่ฝั่งอันดามันกับฝั่งอ่าวไทย โดยมีถนนเชื่อมโยงสองฝั่ง ทะเลสาบชุมพร-ระนอง ระยะทาง 107 กม. ที่อยู่ระหว่างการพัฒนาเป็น 4 ช่องจราจร และทางหลวงหมายเลข 44 เชื่อมโยงจังหวัดกระบี่-สุราษฎร์ธานี และแนวเส้นทางรถไฟซึ่งสามารถเชื่อมโยงทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาไปทางคู่ในพื้นที่ภาคใต้ลงมาถึงชุมพร ระยะทาง 167 กม. คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2565 อีกทั้งยังมีท่าเรือรองรับการคมนาคมขนส่งทั้งฝั่งทะเลอ่าวไทย และท่าเรือฝั่งทะเลอันดามัน นอกจากนี้ด้านแหล่งน้ำและระบบประปา ปัจจุบันการประปาส่วนภูมิภาคอยู่ระหว่างการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่และแหล่งน้ำในพื้นที่เกาะเพื่อให้สามารถเก็บกักน้ำสำหรับดูแล และรองรับการขยายตัวของเมือง เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว รวมทั้งการขยายพื้นที่การให้บริการน้ำประปาเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง สำหรับด้านระบบไฟฟ้า ยังเพียงพอในการตอบสนองความต้องการใช้บริการ โดยบางส่วนนำเข้าพลังงานไฟฟ้าเพิ่มเติมจากภาคกลาง ขณะเดียวกันมีการพัฒนาโรงไฟฟ้าแห่งใหม่ภายใต้แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2558 – 2579 (PDP2015)

3) การท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก เช่น เกาะสมุย และมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามและโดดเด่น เช่น เกาะเต่า เกาะนางยวน เกาะพะยาม นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพธรรมชาติและประวัติศาสตร์

4) สังคม มีสถานศึกษาครบทุกระดับชั้นและกระจายในทุกพื้นที่และจากการขยายตัวของประชากรที่มีอัตราการลดลง จึงมีปัญหาด้านแคลนแรงงานในพื้นที่ ส่งผลให้ต้องนำเข้าแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะแรงงานเมียนมา

5) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่าไม้เป็นป่าดิบชื้นตามเทือกเขาและป่าชายเลน ระบบนิเวศมีความหลากหลายแต่มีแนวโน้มขาดความสมดุลมากขึ้น ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งทำประมงและท่องเที่ยวที่สำคัญแต่มีแนวโน้มเสื่อมลง แหล่งน้ำธรรมชาติส่วนใหญ่มีคุณภาพ แต่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้น

5.1.2.2 ศักยภาพและโอกาส

มีศักยภาพเป็นประตูการค้าคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงสู่ภูมิภาคต่างๆ โดยสามารถเปิดสู่ทะเลทั้งฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทย และตั้งอยู่ในจุดกึ่งกลางระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียใต้ และมีแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับทั้งทางบก (ถนนและรถไฟ) ทางน้ำ และทางอากาศ ซึ่งจะต้องมีการลงทุนพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถรองรับการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตรและเชิงสุขภาพ รวมทั้งมีการพัฒนาเส้นทางส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวเลียบชายฝั่งทะเลช่วงสมุทรสงคราม-เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร-ระนอง ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวเลียบชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน เข้าสู่พื้นที่ตอนในมากขึ้น และศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและอุตสาหกรรมชีวภาพ จากการเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ผลไม้ และฐานการผลิตอาหารทะเล จึงเปิดโอกาสในการแปรรูปผลผลิตได้อย่างหลากหลายและขยายตลาดการส่งออกสู่ตลาดโลกได้มากขึ้น รวมทั้งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเมืองนำอยู่ จากความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทิวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

5.1.2.3 ข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการพัฒนา

ด้านการท่องเที่ยวมีข้อจำกัดด้านขีดความสามารถของระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น และมีปัญหาด้านการเดินทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บุคลากรด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เป็นที่รู้จัก สำหรับด้านการผลิตและการบริหารจัดการภาคเกษตรมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรค่อนข้างน้อย และขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการตลาดสมัยใหม่ นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโทรมลงจากการขยายตัวของเมืองและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว ในขณะที่มีข้อจำกัดในการจัดการขยะ การขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคและการเกษตร มีการใช้ประโยชน์ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงขึ้น รวมทั้งภาคการเกษตร ประมง และการท่องเที่ยวต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว ซึ่งยังขาดทักษะฝีมือที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

5.1.2.4 รูปแบบการพัฒนา

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ ศักยภาพ โอกาส ข้อจำกัดและอุปสรรคของการพัฒนาของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ สามารถกำหนดรูปแบบรายละเอียดของการพัฒนา ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ แลทางออกทางทะเลของภาคใต้ตอนบน

2) แนวคิดในการพัฒนา โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม และความได้เปรียบทางกายภาพและที่ตั้งของพื้นที่ รวมทั้งการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่

3) หลักการในการพัฒนา

(1) พัฒนابนฐานศักยภาพทรัพยากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของพื้นที่และส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ๆ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาตลอดห่วงโซ่ อุตสาหกรรมการผลิตและบริการ โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมการพัฒนาที่เกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่

(2) ใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มี ปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติมให้ได้มาตรฐานสูงขึ้น และพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

(3) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาอัตลักษณ์และวิถีชีวิตชุมชน

(4) พัฒนาเมืองให้เป็นเมืองนำอยู่โดยเฉพาะศูนย์เศรษฐกิจ แหล่งที่อยู่อาศัย และพื้นที่เฉพาะเพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ในเขตเมือง

(5) สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อเป็นฐานในการต่อยอดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจตลอดห่วงโซ่การผลิตและบริการ รวมทั้งส่งเสริมรูปแบบธุรกิจใหม่ๆ อาทิ สตาร์ทอัพ เข้ามาดำเนินกิจการ

4) กรอบการพัฒนา

(1) การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) ประกอบด้วย

(1.1) การเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ที่มีในปัจจุบัน และพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อเชื่อมโยงฝั่งอ่าวไทย-ฝั่งอันดามัน-ประเทศแถบเอเชียใต้ให้สามารถเดินทางและขนส่งสินค้าผ่านเส้นทางประตูเศรษฐกิจด้านตะวันตกของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องไร้รอยต่อ

(1.2) การส่งเสริมระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ให้ได้มาตรฐานสากล และ

(1.3) การศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจทั้งด้านการผลิต การค้า การลงทุน และห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศไทยและกลุ่มประเทศ BIMSTEC เพื่อพัฒนาระบบการขนส่งและการบริการด้านโลจิสติกส์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ

(2) การพัฒนาประตูสู่การท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน (Royal Coast and Andaman Route) ประกอบด้วย

(2.1) พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน ตามแนวประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร-ระนอง-เมียนมา ควบคู่กับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและสนับสนุนกิจกรรมกระตุ้นการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทั้งสองฝั่งทะเล รวมทั้งการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

(2.2) เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางทะเลกับพื้นที่ตอนใน เพื่อส่งเสริมให้มีกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวตอนในที่มีศักยภาพ (2.3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวทางทะเลรองรับเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ โดยการพัฒนาท่าเทียบเรือสำราญ ท่าเทียบเรือแวนะพัก (Port of Call) และท่าเทียบเรือท่องเที่ยวสำคัญอื่นๆ และ (2.4) พัฒนาคูคลองด้านการท่องเที่ยวและบริการให้ได้มาตรฐานสากลและเพียงพอที่จะรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ

(3) การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูปการเกษตรมูลค่าสูง (Bio-Based and Processed Agricultural Products) ประกอบด้วย (3.1) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี

สมัยใหม่มาใช้ในการผลิต โดยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าให้สินค้าเกษตร โดยเฉพาะปาล์ม น้ำมัน ยางพารา อาหารทะเล และพืชเศรษฐกิจสำคัญอื่นๆ (3.2) สนับสนุนภาคการเกษตรครบวงจร โดยเน้นการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตการพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตให้ได้มาตรฐานสากล (3.3) บริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทาน (3.4) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ (3.5) ให้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน

(4) อารอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมวัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Green, Culture, Smart and livable Cities) ประกอบด้วย (4.1) อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (4.2) พัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม และเอื้อต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคม และ (4.3) อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และการท่องเที่ยววิถีชุมชน

5.1.2.5 แผนปฏิบัติการการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2562 – 2565) ประกอบด้วย

1) ภาพรวมของแผนปฏิบัติการข้อเสนอโครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกรอบการพัฒนา 4 ด้าน จำนวน 116 โครงการ วงเงินรวม 106,790.13 ล้านบาท โดยมีข้อเสนอโครงการที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการฯ จำนวน 111 โครงการ วงเงินรวม 102,418.00 ล้านบาท สรุปได้ดังนี้

(1) กรอบการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) จำนวน 11 โครงการ วงเงิน 50,268.44 ล้านบาท โดยมีข้อเสนอโครงการในส่วนที่รับบริหารจัดการงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการฯ จำนวน 10 โครงการ วงเงินรวม 49,289.82 ล้านบาท โครงการสำคัญ อาทิ โครงการปรับปรุงท่าอากาศยานระนอง โครงการพัฒนาท่าเรือระนอง

(2) กรอบการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาประตูการท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน (Royal Coast and Andaman Route) จำนวน 33 โครงการ วงเงิน 39,555.35 ล้านบาท โดยมีข้อเสนอโครงการที่ขอรับการจัดการงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการฯ จำนวน 31 โครงการ วงเงินรวม 39,500.35 ล้านบาท โครงการสำคัญ อาทิ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะพยาม โครงการก่อสร้างศูนย์พัฒนากีฬาและวิทยาศาสตร์การกีฬาระดับประเทศเชื่อมโยงกับศูนย์ฟื้นฟูสภาพด้วยแพทย์ทางเลือกโรงพยาบาลระนอง (เชื่อมโยงแหล่งน้ำแร่ โครงการปรับปรุงท่าอากาศยานชุมพรเพื่อ

การท่องเที่ยว และ โครงการพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลช่วงสมุทรสงคราม-เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร-ระนอง

(3) กรอบการพัฒนาที่ 3 การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูป การเกษตรมูลค่าสูง (Bio-Based and Processed Agricultural Products) จำนวน 33 โครงการ วงเงิน 7,357.33 ล้านบาท โดยมีข้อเสนอโครงการในส่วนที่ขอรับจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการ ๑ จำนวน 32 โครงการ วงเงินรวม 6,498.47 ล้านบาท โครงการสำคัญ อาทิ โครงการสนับสนุนการแปรรูปสมุนไพรแบบครบวงจร โครงการศึกษาและโครงการจัดตั้ง SEC+ ศูนย์ความเชี่ยวชาญการวิจัยเชิงพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์น้ำเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ โครงการจัดตั้งโรงงานต้นแบบสำหรับการผลิตนวัตกรรม ยางพารา

(4) กรอบการพัฒนาที่ 4 อารอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมวัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Green, Culture, Smart and livable Cities) จำนวน 39 โครงการ วงเงิน 9,609.01 ล้านบาท โดยมีข้อเสนอโครงการในส่วนที่ขอรับจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการ ๑ จำนวน 38 โครงการ วงเงินรวม 7,129.36 ล้านบาท โครงการสำคัญ อาทิ โครงการป่าชายเลน ระนองสู่มรดกโลก โครงการเฝ้าระวังภาวะฉุกเฉินเพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างความเข้มแข็ง ด้านการบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ สู่ประเทศไทย 4.0 เทศบาลเมืองชุมพร โครงการพัฒนา นวัตกรรมความปลอดภัยเมืองท่องเที่ยวทางน้ำ โครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยเพิ่มประสิทธิภาพโครงข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศสู่ การเป็น ASEAN Digital Hub โครงการติดตั้งระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการข้อมูล โครงการจัดทำระบบการจัดการ โลจิสติกส์อัจฉริยะสำหรับบริการแพทย์ฉุกเฉินและข้อมูลด้านความ ปลอดภัย โครงการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชสู่เมืองอัจฉริยะ (Smart City) ทางด้าน Smart Living และ โครงการพัฒนาศักยภาพการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมด้วยเทคโนโลยีในพื้นที่ เสี่ยงจังหวัดชุมพร

2) โครงการจำเป็นเร่งด่วนที่ส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจภาคใต้ อย่างยั่งยืน และมีความพร้อมดำเนินการได้ทันทีในปี 2562 (Quick-Win) ซึ่งมีโครงการที่มีแหล่ง งบประมาณแล้ว 3 โครงการ วงเงินรวม 2,228.62 ล้านบาท ได้แก่ โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นฐาน และส่งเสริมการตลาดของท่าเรือระนองรองรับกลุ่ม BIMSTEC ปี 2562 (การทำเรือแห่งประเทศไทย) วงเงิน 70 ล้านบาท โครงการปรับปรุงท่าอากาศยานระนอง (กรมท่าอากาศยาน) วงเงิน 158.62 ล้านบาท และโครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยเพิ่มประสิทธิภาพเครือข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศสู่การเป็น ASEAN Digital Hub

(กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม/กสท โทรคมนาคม) วงเงิน 2,000 ล้านบาท และโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 งบกลาง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ พื้นที่ SEC จะเป็นต้นแบบของพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่สำคัญของภาค โดยในช่วง 10 ปีแรกของการพัฒนา ผลผลิตขั้นมูลรวมของพื้นที่ SEC จะขยายตัวเพิ่มขึ้น เฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นประมาณ 1.2 ล้านคนต่อปี การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นประมาณ 200,000 ล้านบาท ภาคอุตสาหกรรมสามารถยกระดับเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้นและมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ SEC จะเป็นประตูเศรษฐกิจของประตูตะวันตกของประเทศเชื่อมโยงกับเอเชียใต้โดยมีต้นทุนการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ต่ำลง และสามารถเชื่อมโยงกับ EEC รวมทั้ง SEC จะมีเมืองนำอยู่เกิดขึ้น 2 เมืองที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการที่มีศักยภาพและเพียงพอที่จะรองรับการเติบโตของเมือง การอนุรักษ์ป่าชายเลนในพื้นที่จะช่วยสร้างประโยชน์คิดเป็นมูลค่าประมาณ 2,600 ล้านบาทต่อปี และประชาชนมีโอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความภาคภูมิใจในคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2 นโยบายและแนวทางการพัฒนา

จากการศึกษานโยบายของหน่วยงานภาครัฐ การศึกษาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย รวมถึงการศึกษาแนวนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยที่ผ่านมาแล้วนั้น สามารถสรุปแนวนโยบายในการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราไทยได้ดังนี้

5.2.1 เนื่องจากอุตสาหกรรมยางมีเป้าหมายการเติบโตที่ชัดเจน จึงควรแก้ไขปัญหาคโครงสร้างการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีบนพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5.2.2 การวิจัยควรเป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงพาณิชย์ที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ หรือการปรับปรุงกระบวนการผลิตตามมาตรฐานโลกเพื่อลดต้นทุนการผลิตและตอบสนองมาตรการทางการค้าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงพันธ์ที่สามารถต้านทานการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศได้

หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนการผลิตเพื่อใช้ในประเทศ โดยสามารถแยกเป็น 2 กลุ่มคือ

1) การสนับสนุนผู้ประกอบการภายในประเทศ ด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์และแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันตามอุตสาหกรรมเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการเพิ่มทักษะของแรงงานให้ตรงกับความต้องการในการผลิต

2) การส่งเสริมการใช้ในประเทศ โดยการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้ประกอบการไทยเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้ ลดการพึ่งพิงการบริโภคจากเศรษฐกิจโลก

การรวมกลุ่มอุตสาหกรรมยาง โดยรัฐจัดพื้นที่การยกระดับอุตสาหกรรมยาง สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต เพื่อใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน ลดต้นทุน และเพิ่มศักยภาพการผลิต โดยการรวมกลุ่มการผลิตในพื้นที่ที่กำหนด จะช่วยให้รัฐสามารถขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมและการตอบสนองต่อมาตรการทางการค้าโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการจัดการพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิให้คนสามารถอยู่ร่วมกับป่าเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพต่อไป

5.3 ปัญหาและอุปสรรค

จากแผนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคใต้ รัฐบาลยังไม่มีโครงการการลงทุนขนาดใหญ่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มในการแปรรูปทรัพยากรพื้นฐานสำคัญ เช่น ยางพารา ประกอบกับ กยท. มีพื้นที่ขนาดใหญ่ใน จ.นครศรีธรรมราช ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ จึงมีแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ใน จ.นครศรีธรรมราช ในการสร้างมูลค่าทรัพยากรสำคัญของพื้นที่ ด้วยการผลิตบนพื้นฐานของเทคโนโลยี นวัตกรรม บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตตามการวิวัฒนาการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของโลกในบทที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป

5.4 สรุปผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยาง จากกรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาผ่านเครื่องมือ TOWS Matrix ประกอบกับการศึกษาพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมผ่านการวิเคราะห์ด้วย Diamond Model ใช้สำหรับการประเมินศักยภาพของอุตสาหกรรมยางพารา โดยแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรม โดยเป็นการประเมินใน 6 ด้านด้วยกัน คือ เงื่อนไขด้าน

อุปสงค์ เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน กลยุทธ์และโครงสร้างของต้นและคู่แข่ง บทบาทของรัฐบาล และเหตุสุดวิสัย ซึ่งสามารถแยกวิเคราะห์ตามประเภทสินค้าที่มีความโดดเด่นในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช ที่มีความโดดเด่นในน้ำยางสด และกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่รัฐได้มีแผนขับเคลื่อน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.4.1 น้ำยางชั้น

เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ตลาดน้ำยางชั้นมีการเติบโตขึ้นทุกปี มีความต้องการซื้ออย่างต่อเนื่อง แต่ขนาดของตลาดน้ำยางชั้นในประเทศไทยมีขนาดเล็กกว่าตลาดต่างประเทศ ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำยางชั้นมากกว่าใช้ภายในประเทศ และเพิ่งพึ่งตลาดต่างประเทศค่อนข้างมาก แต่ผู้ประกอบการไทยก็มีความสามารถในการเข้าถึงลูกค้า และสามารถส่งสินค้าให้กับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

น้ำยางชั้นของไทยมีวัตถุดิบภายในประเทศที่มีศักยภาพและมีปริมาณมาก ทำให้ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ โดยน้ำยางชั้นของไทยสามารถผลิตได้อย่างมีมาตรฐานตามที่ลูกค้าต้องการ มีความพร้อมในด้านการขนส่ง สำหรับแรงงานในอุตสาหกรรมน้ำยางชั้นไทยยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว ซึ่งมีศักยภาพแรงงานปานกลางต้องมีการอบรมพัฒนาฝีมือเพิ่มเติม ค่าจ้างแรงงานค่อนข้างแพง ประกอบกับราคาวัตถุดิบมีการปรับขึ้นลงตลอดเวลา นอกจากนี้ประเทศไทยมีแหล่งเงินทุนเป็นจำนวนมาก แต่ธุรกิจขนาดเล็กเข้าถึงได้ยาก ในส่วนของเทคโนโลยีการผลิต ประเทศไทยมีการพัฒนาการผลิตน้ำยางชั้นให้ได้มาตรฐานด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and Supporting Industries)

ความพร้อมของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องในประเทศไทยมีความได้เปรียบประเทศคู่แข่งในเรื่องของวัตถุดิบอุตสาหกรรมต้นน้ำ และลูกค้ามีความต้องการน้ำยางชั้นของไทยอย่างต่อเนื่อง ส่วนอุตสาหกรรมปลายน้ำ ที่มีความต้องการใช้น้ำยางชั้นยังมีการเติบโต แต่ยังมีขนาดเล็กและยังขาดการนำการวิจัยและพัฒนาสินค้ามาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

กลยุทธ์และโครงสร้างของต้นและคู่แข่ง (Strategy, Structure and Rivalry)

ผู้ประกอบการไทยสามารถผลิตน้ำยางชั้นได้ในปริมาณมาก และตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี สามารถรักษาคุณภาพของสินค้าให้ได้มาตรฐานได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศไทยสามารถส่งออกน้ำยางชั้นได้เป็นอันดับต้นของโลก แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการไทยยังขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

รัฐบาล (Role of Government)

รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการใช้ยางพาราภายในประเทศให้เพิ่มสูงขึ้น แต่การสนับสนุนยังขาดความยั่งยืนและต่อเนื่อง และมีการปฏิบัติจริงตามนโยบายน้อย แต่อย่างไรก็ตามภาครัฐเริ่มมีการพัฒนาสินค้าปลายน้ำมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้มีความต้องการใช้ยางภายในประเทศเพิ่มขึ้น ส่วนการบริหารจัดการด้านราคาขายเพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาคูวียนนโยบายชะลอการขยายง ทำให้ราคาขายมีความผันผวนน้อยลง

เหตุสุดวิสัย (Role of Chance)

การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ทำให้ความต้องการถูงมืออย่างทางการแพทย์เพิ่มสูงขึ้น อย่างก้าวกระโดด ทำให้ความต้องการน้ำยางข้นซึ่งเป็นวัตถุดิบมีการเติบโตสูงขึ้นตามไปด้วย

5.4.2 ยางแท่ง

เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ตลาดยางแท่งมีการเติบโตและความต้องการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และผู้ประกอบการไทยมีศักยภาพในการตอบสนองต่อความต้องการนั้น แต่สินค้ายางแท่งยังคงอยู่ในรูปแบบเดิม ไม่ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ และความต้องการใช้ภายในประเทศยังคงมีน้อยทำให้ต้องพึ่งพาตลาดต่างประเทศ

เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ประเทศไทยมีความพร้อมด้านวัตถุดิบ โดยเฉพาะยางก้อนถ้วยซึ่งมีปริมาณมาก สินค้ายางแท่งของไทยมีคุณภาพสูงและเป็นที่ต้องการของตลาด แต่เทคโนโลยีกระบวนการผลิตขั้นสูงยังมีช่องว่างในการพัฒนาและส่งเสริม ในส่วนของแรงงานยังมีการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก และใช้ต้นทุนและระยะเวลาในการอบรม สำหรับต้นทุนการผลิตยางแท่งไม่สูงมากเนื่องจากมีการประหยัดต่อขนาด แต่ต้นทุนแรงงานและพลังงานค่อนข้างสูง

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and Supporting Industries)

ในส่วนของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ประเทศไทยมีความพร้อม โดยได้เปรียบในเรื่องของวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต้นน้ำ และลูกค้ามีความต้องการยางแท่งของไทยอย่างต่อเนื่อง แต่การวิจัยและพัฒนาสินค้าในเชิงพาณิชย์ยังมีช่องว่างอยู่

กลยุทธ์และโครงสร้างของตนและคู่แข่ง (Strategy, Structure and Rivalry)

ประเทศไทยมีความสามารถในการผลิตยางแท่งเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าทั่วโลก และมีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ จึงทำให้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกยางแท่งในอันดับต้นของโลก และผู้ประกอบการมีความสามารถในการบริหารจัดการสูง

รัฐบาล (Role of Government)

แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายส่งเสริมการใช้ภายในประเทศ แต่การสนับสนุน ขาดความต่อเนื่อง ทำให้การบริโภคยังคงน้อยอยู่ โดยเฉพาะการบริโภคจากภาครัฐ

5.4.3 ยางล้อยานพาหนะ

เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ตลาดหลักสำหรับการส่งออกยางล้อของไทย คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งตลาดยางล้อในสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวสูงขึ้น สอดคล้องกับการเติบโตของตลาดรถยนต์ในสหรัฐอเมริกา แต่ยังคงมีข้อจำกัดเนื่องจากไทยโดนกล่าวหาเรื่องการทุ่มตลาดยางล้อ ทำให้ยางล้อไทยโดนเก็บภาษีสูงขึ้น

เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ในอุตสาหกรรมยางล้อประเทศไทยมีความได้เปรียบในแง่ของการเป็นแหล่งวัตถุดิบยางขนาดใหญ่ และมีความพร้อมด้านแรงงานมีฝีมือ ทั้งจำนวนแรงงานและศักยภาพแรงงาน การที่ไทยเป็นฐานการผลิตยางล้อที่สำคัญให้กับบริษัทยางล้อข้ามชาติ ทำให้ไทยมีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตยางล้ออย่างต่อเนื่อง ดันทุนการผลิตต่ำเมื่อเทียบกับคู่แข่ง และผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and Supporting Industries)

ประเทศไทยมีความพร้อมในอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องในขั้นต้นน้ำในการผลิตยางล้อ และมีความพร้อมของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องในขั้นปลายน้ำ จากการที่นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย

กลยุทธ์และโครงสร้างของตนและคู่แข่ง (Strategy, Structure and Rivalry)

ผลิตภัณฑ์ยางล้อ มีแนวโน้มการส่งออกที่ดีตามการเติบโตของอุตสาหกรรมรถยนต์โลก ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงและมีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่อง และความน่าเชื่อถือในตราสินค้าของไทยได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ

รัฐบาล (Role of Government)

รัฐบาลมีการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมยางล้อเพื่อเพิ่มการใช้ภายในประเทศผ่านการส่งเสริมการลงทุนที่จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มสูงและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

5.4.4 ถูงมือยาง

เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ตลาดถูงมือยางมีการขยายตัวได้ดี โดยเฉพาะถูงมือยางทางการแพทย์ โดยเป็นผลจากการเติบโตของธุรกิจโรงพยาบาล และธุรกิจการแพทย์ เนื่องจากประชากรโลกให้ความใส่ใจในเรื่องของสุขภาพมากยิ่งขึ้น และการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในหลายประเทศ ในส่วนของประเทศไทยยังคงมีตลาดขนาดเล็ก เนื่องจากมีจำนวนประชากรไม่มาก นอกจากนี้ประเทศไทยยังขาดความพร้อมในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าเนื่องจากกำลังการผลิตน้อย และไม่ได้รับการพัฒนาเทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อความต้องการรูปแบบใหม่ ๆ

เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ประเทศไทยมีวัตถุดิบในการผลิตถูงมือยางที่มีปริมาณมากและมีคุณภาพสูง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ แต่ยังคงขาดการวิจัยและพัฒนาเครื่องจักรในการผลิต และมีต้นทุนสูง โดยเฉพาะต้นทุนแรงงาน และมีเครื่องจักรที่ล้าสมัย

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and Supporting Industries)

ความพร้อมของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องของไทย มีข้อได้เปรียบในเรื่องของวัตถุดิบ อุตสาหกรรมต้นน้ำ แต่ในขั้นปลายน้ำ ยังขาดการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตถูงมือยางอย่างมีเอกภาพ มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ และขาดการวิจัยและพัฒนาเพื่อลดต้นทุนการผลิต หรือปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์และโครงสร้างของต้นและคู่แข่ง (Strategy, Structure and Rivalry)

ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก จึงมีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากขาดการประหยัดต่อขนาด โดยเฉพาะสัดส่วนต้นทุนแรงงานและเครื่องจักรการผลิต ประกอบกับการผลิตถูงมือยางของไทยส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาองค์ความรู้ ต้องซื้อองค์ความรู้การผลิตจากต่างประเทศ

รัฐบาล (Role of Government)

นโยบายของภาครัฐมุ่งส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่เน้นไปที่กลุ่มเกษตรกรในการผลิตมากกว่าเน้นอุตสาหกรรมถูงมือยาง ดังนั้น อุตสาหกรรมถูงมือยางรายย่อยยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐน้อย

เหตุสุดวิสัย (Role of Chance)

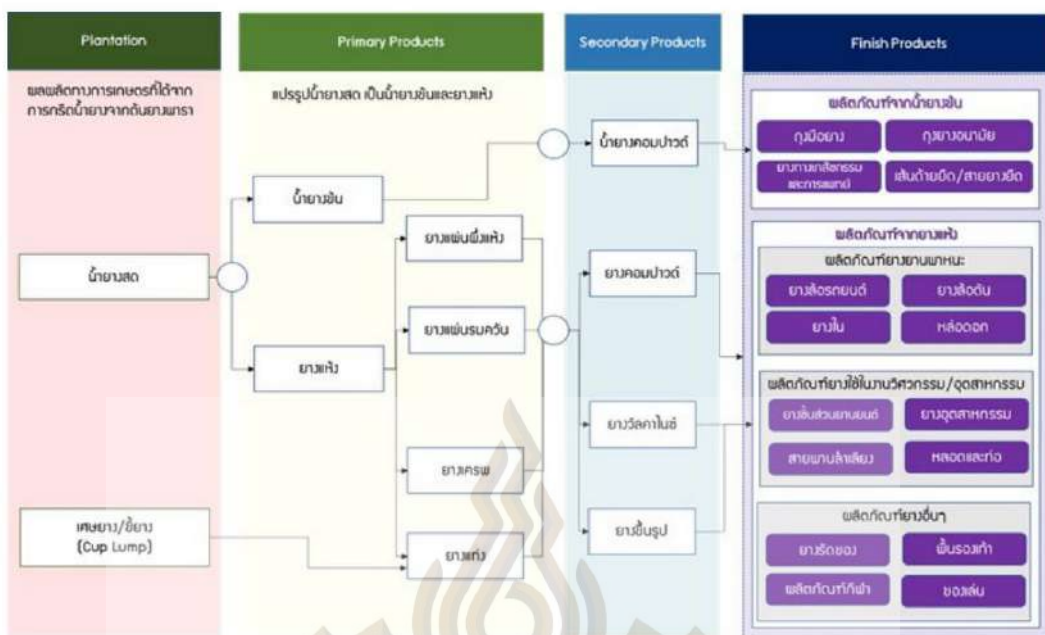
การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 ทำให้ความต้องการถุงมือยางทางการแพทย์เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่หากการแพร่ระบาดหยุดลงความต้องการถุงมือยางจะเริ่มลดลงกลับมาสู่ช่วงการเติบโตก่อนช่วงการระบาด

5.5 การคัดกรองกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ

จากการศึกษาแนวโน้มนโยบายพบว่า การกำหนดนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราเป็น Paradigm Innovation คือ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ของอุตสาหกรรมยางพาราให้เกิดการรวมกลุ่มการผลิต เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและการดำเนินงานร่วมกัน ผ่านการรวมกลุ่ม Cluster บนพื้นฐานการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยรัฐสนับสนุนการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต รวมถึงการออกนโยบายสนับสนุนผู้ประกอบการที่ผลิตตามเป้าหมายการยกระดับของอุตสาหกรรมยางที่ภาครัฐกำหนด ผ่านรูปแบบของงานวิจัยและการสนับสนุนอุปกรณ์และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งเป็นไปตามกรอบการพัฒนา SEC ของรัฐบาล และสอดคล้องกับพื้นที่เป้าหมายของ กยท. ใน จ.นครศรีธรรมราช

โดยการศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มลูกค้าในธุรกิจห่วงโซ่อุปทานยางพารา ในกลุ่มที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาพื้นที่เป้าหมายของโครงการ แนวทางการคัดกรองและกำหนดกลุ่มลูกค้าศักยภาพเป้าหมายในพื้นที่โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย (Key Target Industries) และกำหนดเป็นรายชื่อผู้เล่นหลัก (Key Players) ที่เหมาะสมและมีแนวโน้มศักยภาพสอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช โดยขั้นตอนแนวทางการคัดกรองกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพเพื่อเป็นเป้าหมายในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา ใน จ.นครศรีธรรมราช ใช้แนวคิดการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) ซึ่งมี 2 ขั้นตอน ต่อไปนี้

1) พิจารณาข้อมูลจาก Industry Landscape: อุตสาหกรรมขึ้น Plantation ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และผลิตภัณฑ์ในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

รูปที่ 5.1 Industry Landscape: อุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

2) จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการคัดกรองอุตสาหกรรมเป้าหมาย สามารถแบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์ออกได้เป็น 3 คลัสเตอร์ โดยพิจารณาจาก มูลค่าตลาด (Market Size) อัตราการเติบโต (Market Growth) ในอดีต และผู้เล่นรายหลัก

5.6 สรุปภาพรวมข้อมูล แต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือก

	กลุ่มผลิตภัณฑ์	มูลค่าตลาด (Market Size)	อัตราการเติบโต (Market Growth)	ผู้เล่นรายหลัก
คลัสเตอร์ 1 กลุ่มผลิตภัณฑ์เส้นสาย การแปรรูปยาง	ยางคอมปาวด์	8,100 ล้านบาท (2565)	CAGR +60% (2559-2565)	SRI TRANG, HTH, NIPRO, TVR
	ยางคอมปาวด์และยางผสม			
คลัสเตอร์ 2 กลุ่มผลิตภัณฑ์จากยางดิบ	ถุงมือยาง	75,495 ล้านบาท (2565)	CAGR +20% (2559-2565)	MERCATOR, Cardinal Health, T
	ถุงยางอนามัย	9,529 ล้านบาท (2565)	CAGR +30% (2559-2565)	SSL, KARU, OKAMOLO
	ยางทางการแพทย์และการแพทย์	8,209 ล้านบาท (2564)	CAGR +12% (2559-2564)	NIPRO, MYTIS, THAI CENTRI
	ที่นอนและหมอนยางพารา	3,514 ล้านบาท (2564)	CAGR +1% (2559-2564)	THAI CENTRI, PATEX
คลัสเตอร์ 3 กลุ่มผลิตภัณฑ์อื่น ๆ	พื้นรองเท้า	508 ล้านบาท (2564)	CAGR +18% (2559-2564)	TOKAI
	ผลิตภัณฑ์ใช้ยางพารา กลุ่มผลิตภัณฑ์จากอนุภาคนยางพาราในขนาด	33,335 ล้านบาท (2564)	CAGR +6% (2559-2564)	Kijchai, ECF, WPC Corporation

รูปที่ 5.2 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือก

ทั้งนี้ คำถามเหล่านี้จะนำไปสู่คำตอบที่สำคัญของแนวทางการวิเคราะห์การพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

5.7.1 กลุ่มผู้บริหารยางแห่งประเทศไทย จำนวน 4 ท่าน

1) ท่านมีมุมมองด้านการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร
ประเทศไทยต้องเป็นศูนย์กลางการผลิตผลิตภัณฑ์ยางโลก โดยการผลิตต้องใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และต้องสร้างมูลค่าเพิ่ม ไม่ใช่แค่การส่งออกผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง ปัจจุบันการผลิตอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยยังมีการกระจายตัวค่อนข้างมากตามปริมาณพื้นที่ปลูกยางในแต่ละภาค หากมีการรวมกลุ่มการผลิตในอุตสาหกรรมเป้าหมาย คาดว่าจะทำให้ประเทศบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางการผลิตผลิตภัณฑ์ยางโลกได้อย่างแน่นอน

2) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยตามผลการศึกษา

ภาครัฐและภาคเอกชนเป็นกลไกสำคัญในการร่วมมือกันในการมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพาราโลก แต่การผลิตต้องเป็นไปตามเป้าหมายของประเทศเพื่อการส่งเสริมการยกระดับให้ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่บนพื้นฐานของการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่ต้องเพิ่มเติม คือ ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ปัจจุบันทั่วโลกได้ให้ความสำคัญอย่างมาก จึงอาจต้องศึกษามาตรการทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง

3) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

พื้นที่ช้างกลาง จ.นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สีม่วงขนาดใหญ่ที่อยู่ในการดูแลของการยางแห่งประเทศไทย แม้ว่าสิทธิในพื้นที่จะเป็นของกรมธนารักษ์ แต่ กยท. ก็ได้ดำเนินการได้รับการอนุญาตการใช้ที่ดินจากกรมธนารักษ์ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดกว่า กยท. จะขอคืน ประกอบกับ จ.นครศรีธรรมราชมีพื้นที่ปลูกยางพารามากเป็นอันดับ 1 ของประเทศ และพื้นที่บริเวณจังหวัดใกล้เคียงอีกเป็นจำนวนมาก

การรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการยกระดับการมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยางพาราโลก จึงนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย

4) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

นอกจากการยกระดับศักยภาพการแข่งขันในด้านการผลิตและต้นทุนแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงและเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในปัจจุบัน คือ ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่มาตรการทางการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ไปจนถึงมาตรการทางการค้าที่เอาประเด็นทางสิ่งแวดล้อมเข้ามากำหนดนโยบายทางการค้าของกลุ่มประเทศต่างๆ ซึ่งการศึกษาต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด เพราะในช่วงที่ยังไม่มีความชัดเจนการเป็น First Move จะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศผู้นำในการผลิตได้

5.7.2 ผู้ประกอบการ/กลุ่มนักลงทุน จำนวน 5 ท่าน

1) ท่านมีมุมมองด้านการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

การผลิตในอุตสาหกรรมยางต้องเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้มีมาตรฐานตามมาตรฐานการผลิตเทียบเท่าโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไป ควรนำเทคโนโลยี ระบบ Internet of Things เข้ามาควบคุมกระบวนการผลิต และนางานวิจัยเข้ามาสร้างมูลค่าเพิ่มในการสร้างผลิตภัณฑ์ยางพารา ซึ่งต้องทำทั้ง Supply Chain

2) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยตามผลการศึกษา

อุตสาหกรรมยางควรเป็นอุตสาหกรรมการผลิตแบบ 4.0 ซึ่งการรวมกลุ่มการผลิตเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการลดต้นทุนเรื่องการลงทุนด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจช่วงที่ผ่านมาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนรวมถึงการขยายตลาดเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับผู้ประกอบการไทยเป็นอย่างมาก จึงอยากให้ภาครัฐสนับสนุนนโยบายการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงการสนับสนุนการใช้ภายในประเทศ ผ่านการยกระดับการผลิตของผู้ประกอบการไทยเอง

3) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

พื้นที่ จ. นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ที่มีวงขนาดใหญ่ใกล้ขนส่ง ICD ที่เป็นผลดีด้านการขนส่งทั้งในและต่างประเทศ การผลิตในพื้นที่ใกล้วัตถุดิบและการขนส่งสินค้า นับว่าเป็นพื้นที่ที่

มีศักยภาพทางทำเลที่ตั้ง แต่ทั้งนี้ต้องชัดเจนว่าพื้นที่ที่จะพัฒนาจะเป็นรูปแบบใน นิคมอุตสาหกรรม หรือเขตเศรษฐกิจ เพื่อที่จะชี้ชัดผลประโยชน์แก่นักลงทุนได้ชัดเจน

4) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรการสำคัญในปัจจุบัน โดยเฉพาะ EUDR หรือ Carbon Credit ซึ่งทั้ง 2 มาตรการผู้ประกอบการได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้น อยากให้พื้นที่การศึกษาดังกล่าวนอกจากครอบคลุมเรื่องการผลิตแล้ว ยังต้องการให้ครอบคลุมถึงมาตรการ EUDR หรือ Carbon Credit รวมถึงมาตรการอื่นๆที่อาจตามมาด้วย ซึ่งหากทำได้การรวมกลุ่มการผลิตนี้จะทำให้พื้นที่ที่มีความโดดเด่นและน่าสนใจแก่นักลงทุนมากกว่าพื้นที่อื่น

5.7.3 ฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กร การยางแห่งประเทศไทย จำนวน 5 ท่าน

1) ท่านมีมุมมองด้านการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

อุตสาหกรรมยางไทยควรเปลี่ยนโครงสร้างจากเน้นการผลิตภาคต้นน้ำ ไปสู่การเพิ่มสัดส่วนอุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำให้มากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการผลิตที่ต้องพึ่งพาดีนฟ้าอากาศที่มีแนวโน้มแปรปรวนและกระทบต่อการวางแผนการผลิตที่ยู่งยากและต้องใช้ต้นทุนการดูแลและเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบสูงขึ้น รวมทั้งหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ซึ่งการรวมกลุ่มการผลิตเป็นอีกวิธีที่จะช่วยให้อุตสาหกรรมลดต้นทุนการผลิตเนื่องจากการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องไว้ด้วยกัน ทั้งนี้ รัฐต้องมุ่งเน้นการผลิตแบบสร้างมูลค่าเพิ่มตามความต้องการ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงกลไกของรัฐในการใช้ยางภายในประเทศที่มากขึ้น

2) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยตามผลการศึกษา

พื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่การพัฒนาตามแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ซึ่งการพัฒนาโครงการจะสามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางและคนในพื้นที่ได้ แต่ต้องศึกษาในประเด็นต้นน้ำควบคู่ไปด้วยเพื่อไม่ให้เกษตรกรพึ่งพิงราคาขายเป็นหลัก ต้องศึกษาประเด็นด้านความยั่งยืนระยะยาวของเกษตรกรชาวสวนยาง รวมถึงการวางนโยบายระยะสั้น กลาง และยาว เพื่อให้สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ

3) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

พื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่การพัฒนาตามแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) เป็นพื้นที่ที่มีความได้เปรียบทางวัตถุดิบน้ำยาง รวมถึงพื้นที่บริเวณใกล้เคียงที่มีการปลูกยางจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลดีต่อการรวมกลุ่มการผลิต โดยเฉพาะด้านต้นทุนการขนส่ง แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวไม่ใช่พื้นที่ของ กยท. อาจเกิดปัญหาตามมาภายหลังได้

4) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

ควรมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีคุณภาพ รวมถึงการขับเคลื่อนของภาครัฐที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนเพื่อเพิ่มเงินลงทุนในอุตสาหกรรมยางและงานวิจัย และต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมาตรการ EUDR

จากผลการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสาร รายงาน การวิจัยต่างๆ นำมาวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือ SWOT และ TOWS ผ่านการประยุกต์ใช้ 4 แนวคิด คือ แนวคิดและทฤษฎี Diamond Model of National Advantage (Porter, 1990) แนวความคิดการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) (Porter, 1990) แนวคิดนวัตกรรม (Schumpeter, 1934) และแนวคิดจากปัจจัยความสำเร็จจากกรณีศึกษาที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราในลักษณะคล้ายคลึงกันกับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย ประกอบกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารยางแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบการ/กลุ่มนักลงทุน และ ฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กร การยางแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มในหน่วยงานนโยบายและผู้ที่มีความคาดหวังในการพัฒนาและลงทุนในอุตสาหกรรมยาง ที่มีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงวิสัยทัศน์ในการยกระดับการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ มีผลสรุป ดังนี้

1) เนื่องจากอุตสาหกรรมยางมีเป้าหมายการเติบโตที่ชัดเจน จึงควรแก้ไขปัญหาโครงสร้างการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีบนพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านงานวิจัยตลอด Supply Chain

2) การวิจัยควรเป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงพาณิชย์ที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ หรือการปรับปรุงกระบวนการผลิตตามมาตรฐานโลกเพื่อลดต้นทุนการผลิตและ

ตอบสนองมาตรการทางการค้าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงพันธ์ที่สามารถต้านทานการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

3) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนการผลิตเพื่อใช้ในประเทศ โดยสามารถแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1) การสนับสนุนผู้ประกอบการภายในประเทศ ด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์และแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันตามอุตสาหกรรมเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการเพิ่มทักษะของแรงงานให้ตรงกับความต้องการในการผลิต

3.2) การส่งเสริมการใช้ในประเทศ โดยการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้ประกอบการไทยเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้ ลดการพึ่งพิงการบริโภคจากเศรษฐกิจโลก

4) การรวมกลุ่มอุตสาหกรรมยาง โดยรัฐจัดพื้นที่การยกระดับอุตสาหกรรมยาง สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต เพื่อใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน ลดต้นทุน และเพิ่มศักยภาพการผลิต โดยการรวมกลุ่มการผลิตในพื้นที่ที่กำหนด จะช่วยให้รัฐสามารถขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมและการตอบสนองต่อมาตรการทางการค้าโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการจัดการพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิให้คนสามารถอยู่ร่วมกับป่าเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพต่อไป

6) มาตรการทางสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรการที่สำคัญ ภาครัฐต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมและสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างใกล้ชิดเพื่อให้อุตสาหกรรมยางของประเทศไทยเป็น First Move ในการแข่งขัน

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา

จากผลการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสาร รายงาน การวิจัยต่างๆ นำมาวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือ SWOT และ TOWS ผ่านการประยุกต์ใช้ 4 แนวคิด คือ แนวคิดและทฤษฎี Diamond Model of National Advantage (Porter, 1990) แนวความคิดการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) (Porter, 1990) แนวคิดนวัตกรรม (Schumpeter, 1934) และแนวคิดจากปัจจัยความสำเร็จจากกรณีศึกษาที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราในลักษณะคล้ายคลึงกันกับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของประเทศ ไทย โดยตั้งคำถามการสัมภาษณ์ที่ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงความคาดหวังในอุตสาหกรรมยางพารา เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายในการพัฒนาโครงการในอนาคต ทั้งนี้คำถามเหล่านี้จะนำไปสู่คำตอบที่สำคัญของแนวทางการวิเคราะห์การพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

6.1.1 กลุ่มผู้บริหารแห่งประเทศไทย จำนวน 4 ท่าน

1) ท่านมีมุมมองด้านการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร ประเทศไทยต้องเป็นศูนย์กลางการผลิตผลิตภัณฑ์ยางโลก โดยการผลิตต้องใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และต้องสร้างมูลค่าเพิ่ม ไม่ใช่แค่การส่งออกผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง ปัจจุบัน การผลิตอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศยังมีการกระจายตัวค่อนข้างมากตามปริมาณพื้นที่ปลูกยางในแต่ละภาค หากมีการรวมกลุ่มการผลิตในอุตสาหกรรมเป้าหมาย คาดว่าจะทำให้ประเทศบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางการผลิตผลิตภัณฑ์ยางโลกได้อย่างแน่นอน

2) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยตามผลการศึกษา

ภาครัฐและภาคเอกชนเป็นกลไกสำคัญในการร่วมมือกันในการมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพาราโลก แต่การผลิตต้องเป็นไปตามเป้าหมายของประเทศเพื่อการส่งเสริมการยกระดับให้ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่บนพื้นฐานของการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่ต้องเพิ่มเติมคือ ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ปัจจุบันทั่วโลกได้ให้ความสำคัญอย่างมาก จึงอาจต้องศึกษามาตรการทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง

3) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

พื้นที่ช่วงกลาง จ.นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สีม่วงขนาดใหญ่ที่อยู่ในการดูแลของการยางแห่งประเทศไทย แม้ว่าสิทธิในพื้นที่จะเป็นของกรมธนารักษ์ แต่ กยท. ก็ได้ดำเนินการได้รับการอนุญาตการใช้ที่ดินจากกรมธนารักษ์ ซึ่งเป็นไปตามข้อกฎหมายจนกว่า กยท. จะขอคืน ประกอบกับ จ.นครศรีธรรมราช มีพื้นที่ปลูกยางพารามากเป็นอันดับ 1 ของประเทศ และพื้นที่บริเวณจังหวัดใกล้เคียงอีกเป็นจำนวนมาก การรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการยกระดับการมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยางพาราโลก จึงนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตของอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย

4) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

นอกจากการยกระดับศักยภาพการแข่งขันในด้านการผลิตและต้นทุนแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงและเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในปัจจุบัน คือ ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่มาตรการทางการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ไปจนถึงมาตรการทางการค้าที่เอาประเด็นทางสิ่งแวดล้อมเข้ามากำหนดนโยบายทางการค้าของกลุ่มประเทศต่างๆ ซึ่งการศึกษาต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด เพราะในช่วงที่ยังไม่มีความชัดเจนการเป็น First Move จะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศผู้นำในการผลิตได้

6.1.2 ผู้ประกอบการ/กลุ่มนักลงทุน จำนวน 5 ท่าน

1) ท่านมีมุมมองด้านการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

การผลิตในอุตสาหกรรมยางต้องเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้มีมาตรฐานตามมาตรฐานการผลิตเทียบเท่าโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไป ควรนำเทคโนโลยี ระบบ Internet of Things เข้ามา

ควบคุมกระบวนการผลิต และนำงานวิจัยเข้ามาสร้างมูลค่าเพิ่มในการสร้างผลิตภัณฑ์อาหารา ซึ่งต้องทำทั้ง Supply Chain

2) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทย ตามผลการศึกษา

อุตสาหกรรมยางควรเป็นอุตสาหกรรมการผลิตแบบ 4.0 ซึ่งการรวมกลุ่มการผลิตเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการลดต้นทุนเรื่องการลงทุนด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจช่วงที่ผ่านมาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนรวมถึงการขยายตลาดเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับผู้ประกอบการไทยเป็นอย่างมาก จึงอยากให้ภาครัฐสนับสนุนนโยบายการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงการสนับสนุนการใช้ยางในประเทศ ผ่านการยกระดับการผลิตของผู้ประกอบการไทยเอง

3) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

พื้นที่ จ. นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่สีม่วงขนาดใหญ่ใกล้ขนส่ง ICD ที่เป็นผลดีด้านการขนส่งทั้งในและต่างประเทศ การผลิตในพื้นที่ใกล้วัตถุดิบและการขนส่งสินค้า นับว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางทำเลที่ตั้ง แต่ทั้งนี้ ต้องชัดเจนว่าพื้นที่ที่จะพัฒนาจะเป็นรูปแบบในนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตเศรษฐกิจ เพื่อที่จะชี้ชัดผลประโยชน์แก่นักลงทุนได้ชัดเจน

4) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรการสำคัญในปัจจุบัน โดยเฉพาะ EUDR หรือ Carbon Credit ซึ่งทั้ง 2 มาตรการผู้ประกอบการได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้น อยากให้พื้นที่การศึกษาดังกล่าวนอกจากครอบคลุมเรื่องการผลิตแล้ว ยังต้องการให้ครอบคลุมถึงมาตรการ EUDR หรือ Carbon Credit รวมถึงมาตรการอื่นๆที่อาจตามมาด้วย ซึ่งหากทำได้ การรวมกลุ่มการผลิตนี้จะทำให้พื้นที่มีความโดดเด่นและน่าสนใจแก่นักลงทุนมากกว่าพื้นที่อื่น

6.1.3 ฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กร การยางแห่งประเทศไทย จำนวน 5 ท่าน

1) ท่านมีมุมมองด้านการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

อุตสาหกรรมยางไทยควรเปลี่ยนโครงสร้างจากเน้นการผลิตภาคต้นน้ำ ไปสู่การเพิ่มสัดส่วนอุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำให้มากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการผลิตที่ต้องพึ่งพาดีนฟ้าอากาศ

ที่มีแนวโน้มแปรปรวนและกระทบต่อการวางแผนการผลิตที่ยั่งยืนและต้องใช้ต้นทุนการดูแลและเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบสูงขึ้น รวมทั้งหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ซึ่งการรวมกลุ่มการผลิตเป็นอีกวิธีที่จะช่วยให้อุตสาหกรรมลดต้นทุนการผลิตเนื่องจากเป็นการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องไว้ด้วยกัน ทั้งนี้ รัฐต้องมุ่งเน้นการผลิตแบบสร้างมูลค่าเพิ่มตามความต้องการของ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงกลไกของรัฐในการใช้ภายในประเทศที่มากขึ้น

2) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยตามผลการศึกษา

พื้นที่ จ. นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่การพัฒนาตามแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ซึ่งการพัฒนาโครงการจะสามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางและคนในพื้นที่ได้ แต่ต้องศึกษาในประเด็นต้นน้ำควบคู่ไปด้วยเพื่อไม่ให้เกษตรกรพึ่งพิงราคาขายเป็นหลัก ต้องศึกษาประเด็นด้านความยั่งยืนระยะยาวของเกษตรกรชาวสวนยาง รวมถึงการวางนโยบายระยะสั้น กลาง และยาว เพื่อให้สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ

3) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

พื้นที่ จ. นครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่การพัฒนาตามแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) เป็นพื้นที่ที่มีความได้เปรียบทางวัตถุดิบน้ำยาง รวมถึงพื้นที่บริเวณใกล้เคียงที่มีการปลูกยางจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลดีต่อการรวมกลุ่มการผลิต โดยเฉพาะด้านต้นทุนการขนส่ง แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวไม่ใช่พื้นที่ของ กยท. อาจเกิดปัญหาตามมาภายหลังได้

4) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

ควรมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีคุณภาพ รวมถึงการขับเคลื่อนของภาครัฐที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนเพื่อเพิ่มเงินลงทุนในอุตสาหกรรมยางและงานวิจัย และต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมาตรการ EUDR

จากผลการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสาร รายงาน การวิจัยต่างๆ นำมาวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือ SWOT และ TOWS ผ่านการประยุกต์ใช้ 4 แนวคิด คือ แนวคิดและทฤษฎี Diamond Model of National Advantage (Porter, 1990) แนวความคิดการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) (Porter, 1990) แนวคิดนวัตกรรม (Schumpeter, 1934) และแนวคิดจากปัจจัยความสำเร็จจากกรณีศึกษาที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราในลักษณะคล้ายคลึงกันกับการพัฒนาอุตสาหกรรมยางของประเทศ ไทย ประกอบกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารยางแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบการ/กลุ่มนักลงทุน และฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กร การยางแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มในหน่วยของนโยบายและผู้ที่มีความคาดหวังในการพัฒนาและลงทุนในอุตสาหกรรมยาง ที่มีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงวิสัยทัศน์ในการยกระดับการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ มีผลสรุป ดังนี้

1) เนื่องจากอุตสาหกรรมยางมีเป้าหมายการเติบโตที่ชัดเจน จึงควรแก้ไขปัญหาโครงสร้างการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีบนพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านงานวิจัยตลอด Supply Chain

2) การวิจัยควรเป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงพาณิชย์ที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ หรือการปรับปรุงกระบวนการผลิตตามมาตรฐานโลกเพื่อลดต้นทุนการผลิตและตอบสนองมาตรการทางการค้าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงพันธ์ที่สามารถต้านทานการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

3) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนการผลิตเพื่อใช้ในประเทศ โดยสามารถแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1) การสนับสนุนผู้ประกอบการภายในประเทศ ด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์และแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันตามอุตสาหกรรมเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการเพิ่มทักษะของแรงงานให้ตรงกับความต้องการในการผลิต

3.2) การส่งเสริมการใช้ในประเทศ โดยการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้ประกอบการไทยเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้ ลดการพึ่งพิงการบริโภคจากเศรษฐกิจโลก

4) การรวมกลุ่มอุตสาหกรรมยาง โดยรัฐจัดพื้นที่การยกระดับอุตสาหกรรมยาง สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต เพื่อใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน ลดต้นทุน และเพิ่มศักยภาพการผลิต โดยการรวมกลุ่มการผลิตในพื้นที่ที่กำหนด จะช่วยให้รัฐสามารถขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมและการตอบสนองต่อมาตรการทางการค้าโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการจัดการพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิให้คนสามารถอยู่ร่วมกับป่าเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพต่อไป

6) มาตรการทางสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรการที่สำคัญ ภาครัฐต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมและสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างใกล้ชิดเพื่อให้อุตสาหกรรมยางของประเทศไทยเป็น First Move ในการแข่งขัน

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา เป็น Paradigm Innovation คือ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบริหารจัดการอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย โดยพบปัจจัยที่สำคัญ 3 ปัจจัยในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อยกระดับการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันได้ คือ

จากการศึกษานโยบายภาครัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยและการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้ แนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา ดังนี้

1) ภาครัฐ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kawano (2019) ศึกษาเรื่อง Changing Resource-Based Manufacturing Industry: The Case of the Rubber Industry in Malaysia and Thailand ผลวิจัยพบว่าอุตสาหกรรมยางทั้ง 2 ประเทศ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย และ ประเทศไทย ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของรัฐ ซึ่งส่งผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมยาง คือ การกำหนดแนวนโยบายทั้งในนโยบายเป้าหมาย รวมถึงนโยบายที่สนับสนุนการผลักดันให้การพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแนวนโยบายดังกล่าวจะนำไปสู่การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค การจ้างงานในประเทศ รวมถึงการวิจัยและนวัตกรรมเชิงก้าวหน้า โดยการผลิตเบื้องต้นควรสนับสนุนนโยบายเป็นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า จนการผลิตสามารถทดแทนได้เพียงพอจึงเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก

2) ภาคเอกชน เป็นปัจจัยขับเคลื่อนถัดจากภาครัฐหลังจากภาครัฐกำหนดแนวทางการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศ และวางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการยกระดับผลิตแล้ว ภาคเอกชนต้องขับเคลื่อนการยกระดับการผลิตของอุตสาหกรรมยางพาราตามนโยบายเป้าหมาย และแนวทางที่ภาครัฐสนับสนุน เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ยางมูลค่าสูง ด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม บนพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Doner & Abonyi (2013) ศึกษา Upgrading Thailand's Rubber Industry: Opportunities and Challenges โดยอธิบายว่าการอัปเดตหมายถึงการเพิ่มมูลค่าเพิ่มบนพื้นฐานนวัตกรรมและการเชื่อมโยงระหว่างบริษัทท้องถิ่น (ไทย) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยต้องมีการพัฒนาดังต่อไปนี้ การเพิ่มมูลค่าเพิ่ม ประสิทธิภาพ นวัตกรรม การเชื่อมโยง และผลประโยชน์และการมีส่วนร่วม

3) การรวมกลุ่มการผลิต เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการผลิต นอกจากสภาพแวดล้อมที่ต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ของสินค้าที่มีความโดดเด่นในแต่ละพื้นที่แล้ว การรวมกลุ่มการผลิตจะช่วยลดต้นทุนการผลิตที่เกิดจากการ Sharing Economy ผ่านเครื่องมือการผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Buenstorf & Klepper (2010) ศึกษาเรื่อง Why does entry cluster geographically? Evidence from the US tire industry โดยศึกษามรดกทางภูมิศาสตร์และทางปัญญาของผู้เข้ามาในอุตสาหกรรมยางรถยนต์ของสหรัฐอเมริกาในรัฐโอไฮโอ พบว่าปัจจัยของการผลิตมีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไรของการดำเนินงานในท้องถิ่น แต่ยังคงมีการถูกจำกัดด้วยความรู้เฉพาะท้องถิ่นของผู้ผลิต โดยต้องอาศัยการกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อการผลิตอันนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตและสร้างกำไรร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Doner & Abonyi (2013) ศึกษา Upgrading Thailand's Rubber Industry: Opportunities and Challenges โดยอธิบายว่าการอัปเดต หมายถึง การเพิ่มมูลค่าเพิ่ม บนพื้นฐานนวัตกรรมและการเชื่อมโยงระหว่างบริษัทท้องถิ่น (ไทย) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยต้องมีการพัฒนาผลประโยชน์และการมีส่วนร่วม: การรวมกลุ่มการผลิตในท้องถิ่นเพื่อสร้างผลตอบแทนและอัตรากำไรที่สูงขึ้นสำหรับสินค้าโภคภัณฑ์ที่ยังไม่แปรรูป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธี อินทรสกุล, บัญชา สมบูรณ์สุข และปวีวิชัย พิทยาภินันท์ (2560) ศึกษาอุตสาหกรรมยางพาราไทย: สถานภาพและแนวทางการพัฒนาสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยพบปัญหาและอุปสรรคสำคัญของอุตสาหกรรมยางพาราไทย คือ การรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ไม่มีความเข้มแข็ง ต้นทุนการผลิตยางพาราค่อนข้างสูง นอกจากการรวมกลุ่มการผลิตจะช่วยลดต้นทุนการผลิตแล้ว ยังเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการตลาด ประกอบกับจะทำให้มีอุตสาหกรรมสนับสนุนในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน อีกทั้งการขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับจะสามารถดำเนินการได้ตรงตามเป้าหมายการพัฒนาผ่านการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ

ซึ่งการรวมกลุ่มการผลิตไม่จำเป็นต้องเกิดแค่ในระดับอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่การรวมกลุ่มการผลิตผ่านการรวมตัวกันในรูปแบบของสถาบันหรือสหกรณ์ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการขับเคลื่อนการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยสามารถวิเคราะห์และเสนอข้อแนะนำเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1) นโยบายที่ดำเนินการแล้วในอดีต สามารถใช้เป็นบทเรียนในการศึกษาได้ แต่ไม่ควรนำนโยบายในอดีตมายึดติดกับการวิเคราะห์ เนื่องจากบริบททางสังคม เศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ภูมิศาสตร์โลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน ส่งผลให้ Global supply chain ของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงตาม

2) ปัจจุบันนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมได้เป็นประเด็นสำคัญที่สังคมให้ความสำคัญ นโยบายหรือการกำหนดมาตรฐานเริ่มมีออกมาจำนวนมาก หน่วยงานภาครัฐควรติดตามอย่างใกล้ชิดและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก รวมถึงการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อป้องกัน Green Bubble

3) ควรศึกษาเพิ่มเติมในกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องสำหรับการรวมกลุ่มการผลิตว่าควรเป็นเป็นการในรูปแบบใด เพื่อนำมาเปรียบเทียบประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการให้กับทั้งพื้นที่และกลุ่มนักลงทุน ในการสร้างแรงจูงใจในการดึงดูดนักลงทุน

4) การรวมกลุ่มการผลิตในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช ที่มีความโดดเด่นในผลิตภัณฑ์น้ำยางชั้น ผลการศึกษาจึงเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ผลิตจากน้ำยางชั้นเป็นหลัก หากนี่เป็นโมเดลที่ประสบความสำเร็จ ควรศึกษาการกระจายตัวการรวมกลุ่มไปยังพื้นที่อื่น ที่สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ตามความโดดเด่นแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการกระจายการลงทุน และสร้างรายได้ไปยังพื้นที่อื่นๆ ด้วย

6.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์

จากการศึกษางานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) ในกลุ่มผู้กำหนดนโยบายหลักกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในกลุ่มของผู้ประกอบการและนักลงทุน เพื่อที่จะได้รับข้อมูลทั้ง 2 ด้าน ซึ่งจะนำ

ผลการศึกษาไปดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยดังต่อไปนี้

1) เป็นแนวทางในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและการสร้างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมยางพาราไทย

2) เป็นแนวทางในการสร้างการกระตุ้นเศรษฐกิจ ด้วยการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้

3) เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางของประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กรมการจัดหางาน. (2563). *แนวทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว และเมียนมา) ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563*. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์, 2566, จาก https://www.doe.go.th/prd/main/custom/param/site/1/cat/40/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/1593
- กัญญา พันแปรจิตต์, สุวรรณิ โภชากรณ์ และสุภาพร ชุนทอง. (2559). *การวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไม้อย่างพาราแปรรูปในประเทศไทย*. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์, 2566, จาก <https://opac.rmutsv.ac.th/Catalog/BibItem.aspx?BibID=b0010236>
- คุณัญญา ปรีณิจิตร. (2561). *การศึกษารูปแบบอุตสาหกรรมยางที่เหมาะสมกับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยยาง. การยางแห่งประเทศไทย.
- ทัศนนันท์ พิทักษ์เสถียร. (2560). *วิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมถั่วมีอย่างของประเทศไทย* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- นฤมล พึ่งทอง. (2557). *ปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการส่งออกของอุตสาหกรรมยางรถยนต์จากประเทศไทย* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- พิเชษฐู๋ เชื้อเมืองพาน. (2557). *การพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การยางพาราสู่การเป็นผู้นำโลกของประเทศไทย*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ปัญญาภิวัตน์.
- ภาณุวัฒน์ ตรียางกูรศรี. (2560). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพของแรงงานให้ตอบสนองต่อนโยบายอุตสาหกรรม 4.0*. สืบค้น 29 พฤศจิกายน, 2563, จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8478e/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf
- ศรายุ แสงสุวรรณ. (2561). *การศึกษาตัวแบบการจัดการอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้อย่างพาราเพื่อการส่งออกของประเทศไทย* (Unpublished Doctoral dissertation). มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, และ สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์. (2545). *ทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สุกัญญา ขาวะประกาย. (2554). *นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2566). *ตลาดส่งออกสำคัญของไทยรายสินค้า*. สืบค้น 8 กุมภาพันธ์, 2566, จาก <http://tradereport.moc.go.th/Report/Default.aspx?Report=MenucomTopNRecode&Option=3&Lang=Th&ImExType=1>
- สมยศ นาวิการ. (2538). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ Strategic management*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). *ยางพารา: เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่กรี๊ดได้ ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ รวมทั้งประเทศ รายภาค และรายจังหวัด ปี 2563*. สืบค้น 8 กุมภาพันธ์, 2566, จาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/para%20rubber63.pdf>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2563). *สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี 9 มิถุนายน 2563*. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์, 2566, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/32084>
- สุเทพ นิมสาข. (2564). *ศักยภาพทางการค้าและโอกาสทางการตลาดการส่งออกผลิตภัณฑ์หมอนและที่นอนยางพาราไทยในตลาดประเทศญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุธี อินทรสกุล, บัญชา สมบูรณ์สุข, และ ปุรวิษย์ พิทยาภินันท์. (2560). *อุตสาหกรรมยางพาราไทย: สถานภาพและแนวทางการพัฒนาสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 8(1), 80-107.
- Abonyi, G., & Doner, R. F. (2013). Upgrading Thailand's rubber industry: Opportunities and challenges. *Thammasat Economic Journal*, 31(4), 45-66.
- Bright Hub PM Project Management. (2011). *PESTLE analysis history and application*. Retrieved from <http://www.brighthubpm.com/project-planning/100279-pestle-analysis-history-andapplication/>
- Buenstorf, G., & Klepper, S. (2010). Why does entry cluster geographically? Evidence from the U.S. tire industry. *Journal of Urban Economics*, 68(2), 103-114.
- Edler, J., Cunningham, P., & Gök, A. (Eds.). (2016). *Handbook of innovation policy impact*. Cheltenham, United Kingdom: Edward Elgar Publishing.
- Edler, J., & Fagerberg, J. (2017). Innovation policy: What, why, and how. *Oxford Review of Economic Policy*, 33(1), 2-23.
- Fagerberg, J. (2018). Mission (im)possible? The role of innovation (and innovation policy) in tackling grand challenges. *Industrial and Corporate Change*, 27(5), 895-915.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- International Rubber Study Group. (2022). *World rubber industry report*. Singapore: International Rubber Study Group.
- Kondratieff, N., & Stolper, W. (1935). The long waves in economic life. *The Review of Economics and Statistics*, 17(6), 105-115.
- Kawano, M. (2019). *Changing resource-based manufacturing industry: The case of the rubber industry in Malaysia and Thailand*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/329349869_Changing_Resource-Based_Manufacturing_Industry_The_Case_of_the_Rubber_Industry_in_Malaysia_and_Thailand
- Porter, M. E. (1990). *Competitive advantage*. New York, NY: Free Press.
- Punj, S. (2019). Developing natural rubber-based manufacturing microenterprise cluster in the state of Tripura. *International Journal of Applied Research*, 8(3), 257-268.
- Schumpeter, J. (1934). *The theory of economic development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Toppr. (2023). *What is PESTLE analysis? Factors, examples, videos*. Retrieved November 5, 2023, from <https://www.toppr.com/guides/commercial-knowledge/business-environment/pestle-analysis/>
- United Nations Conference on Trade and Development. (2020). *UNCTAD annual report 2020*. Geneva, Switzerland: United Nations Conference on Trade and Development.

แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
 ผู้วิจัย นางสาวคุณัญญา ปริญจิตร
 หลักสูตร ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่มาการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนยุทธศาสตร์ชาติได้วางยุทธศาสตร์ให้พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อกระจายความเจริญและการยกระดับรายได้ของภาคใต้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและการแปรรูปภาคการเกษตรในการเพิ่มมูลค่าจากการใช้ทรัพยากรในพื้นที่เป็นสำคัญ โดยหนึ่งในพื้นที่สำคัญที่มีศักยภาพที่จะนำไปสู่การรวมกลุ่มเพื่อยกระดับการผลิตของพืชเศรษฐกิจสำคัญของภาคใต้อย่างขางพารานั้น คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของการยางแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอช้างกลาง ประมาณ 11,410 ไร่ และภายในอำเภอทุ่งใหญ่ประมาณ 25,610 ไร่ รวมพื้นที่ทั้งหมด 37,020 ไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ในเขต SEC และสามารถเข้าถึงด้วยโครงข่ายและระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ที่สำคัญ ได้แก่ โครงข่ายถนน ท่าอากาศยานนานาชาติ นครศรีธรรมราช และโครงข่ายโลจิสติกส์ทางรางผ่านศูนย์กระจายสินค้าภาคใต้-ทุ่งสง ที่อยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนาเป็นสถานีขนถ่ายสินค้าด้วยระบบรางที่มีการตรวจปล่อยศุลกากรแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (Inland Container Depot: ICD) เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมถึงสถานะปัจจุบันของอุตสาหกรรมยางพาราไทยว่าอยู่ในระดับใด เพื่อวางยุทธศาสตร์ในการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ เอกสาร รายงาน การวิจัยต่างๆ นำมาวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือ SWOT และ TOWS รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานกำกับด้านยางพารา และผู้ประกอบการเพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาของภาครัฐในการสร้างมูลค่าเพิ่มและศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษานโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

จากการศึกษานโยบายผ่านการศึกษาสภาพแวดล้อมและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก สามารถสรุปแนวนโยบายในการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราไทยได้ดังนี้

1) เนื่องจากอุตสาหกรรมยางมีเป้าหมายการเติบโตที่ชัดเจน จึงควรแก้ไขปัญหาโครงสร้างการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีบนพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2) การวิจัยควรเป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงพาณิชย์ที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ หรือการปรับปรุงกระบวนการผลิตตามมาตรฐานโลกเพื่อลดต้นทุนการผลิตและตอบสนองมาตรการทางการค้าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงพันธ์ที่สามารถต้านทานการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

3) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนการผลิตเพื่อใช้ในประเทศ โดยสามารถแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1) การสนับสนุนผู้ประกอบการภายในประเทศ ด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์และแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันตามอุตสาหกรรมเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการเพิ่มทักษะของแรงงานให้ตรงกับความต้องการในการผลิต

3.2) การส่งเสริมการใช้ในประเทศ โดยการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้ประกอบการไทยเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้ ลดการพึ่งพิงการบริโภคจากเศรษฐกิจโลก

4) การรวมกลุ่มอุตสาหกรรมยาง โดยรัฐจัดพื้นที่การยกระดับอุตสาหกรรมยางสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต เพื่อใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน ลดต้นทุน และเพิ่มศักยภาพการผลิต โดยการรวมกลุ่มการผลิตในพื้นที่ที่กำหนด จะช่วยให้รัฐสามารถขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมและการตอบสนองต่อมาตรการทางการค้าโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการจัดการพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิให้คนสามารถอยู่ร่วมกับป่าเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพต่อไป

ประเด็นคำถาม

1) ท่านมีมุมมองด้านการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับนโยบายการยกระดับอุตสาหกรรมยางของประเทศไทยตามผลการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

3) ท่านมีมุมมองอย่างไรกับพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

.....

4) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทยอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

COA. No. RSUERB2023-125

เอกสารรับรองโครงการวิจัย (Certificate of Approval)
โดย คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต

เอกสารรับรองเลขที่ : COA. No. RSUERB2023-125
ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศไทย
กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
The Development of the Rubber Industry in Thailand:
Case Study Nakhon si thammarat
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวคุณัญญา ปรีณจิตร
หน่วยงานที่สังกัด : วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต
วิธีทบทวน : พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนแบบเร่งด่วน (Expedited Review)
เอกสารที่รับรอง : 1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
3. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย
4. แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์
วันที่รับรอง : 1 กันยายน 2566
วันที่หมดอายุ : 1 กันยายน 2568

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต ได้พิจารณาและมีมติรับรองเอกสาร ดังที่ระบุไว้ข้างต้น โดยยึดหลักจริยธรรม Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปานนที กาญจนภูมิ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต

ประกาศมหาวิทยาลัยรังสิต
เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าธรรมเนียมการพิจารณาโครงการวิจัยในคน
ที่เสนอขอรับรองจริยธรรมการวิจัย พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อที่ ๔ เงื่อนไขของการได้รับรองจริยธรรมการวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยรังสิต

๔.๑ นักวิจัยต้องส่งรายงานทั้งรายงานความก้าวหน้าและรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อปิดโครงการ

๔.๒ นักวิจัยต้องดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานเรื่องที่ได้รับการรับรอง ซึ่งสามารถเผยแพร่ได้ทั้งในระดับชาติหรือระดับนานาชาติ โดยมีสัดส่วนผลงานของนักวิจัยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และต้องตีพิมพ์ผลงานหลังจากการวิจัยสิ้นสุดภายใน ๑ ปี หากไม่สามารถเผยแพร่ตามที่กำหนดได้ นักวิจัยจะต้องชำระเงินค่าพิจารณาโครงการย้อนหลังเป็นจำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท/โครงการ

COA. No. RSUERB2023-125

**Certificate of Approval
By
Ethics Review Board of Rangsit University**

COA. No.	COA. No. RSUERB2023-125
Protocol Title	The Development of the Rubber Industry in Thailand: Case Study Nakhon si thammarat
Principle Investigator	Miss Kunanya Parinjit
Affiliation	College of Social Innovation, Rangsit University
How to review	Expedited Review
Approval includes	1. Project proposal 2. Information sheet 3. Informed consent form 4. Data collection form/Program or Activity plan
Date of Approval:	1 September 2023
Date of Expiration:	1 September 2025

The prior mentioned documents have been reviewed and approved by Ethics Review Board of Rangsit University based Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline and International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice or ICH-GCP

Signature..... *Panan Kanchanaplum*

(Associate Professor Dr. Panan Kanchanaplum)

Chairman, Ethics Review Board for Human Research

Ethics Review Board of Rangsit University, 5th floor, Arthit Ourairat Building (Bldg.1) Rangsit University

Tel. 0-2791-5728 Email: rsuethics@rsu.ac.th

ประกาศมหาวิทยาลัยรังสิต
เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าตอบแทนการพิจารณาโครงการวิจัยในคน
ที่เสนอขอรับรองจริยธรรมการวิจัย พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อที่ ๔ เงื่อนไขของการได้ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยรังสิต

๔.๑ นักวิจัยต้องส่งรายงานทั้งรายงานความก้าวหน้าและรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อปิดโครงการ

๔.๒ นักวิจัยต้องดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานเรื่องที่ได้รับการรับรอง ซึ่งสามารถเผยแพร่ได้ทั้งในระดับชาติหรือระดับนานาชาติ โดยมีสัดส่วนผลงานของนักวิจัยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และต้องตีพิมพ์ผลงานหลังจากการวิจัยสิ้นสุดภายใน ๑ ปี หากไม่สามารถเผยแพร่ตามที่กำหนดได้ นักวิจัยจะต้องชำระเงินค่าพิจารณาโครงการย้อนหลังเป็นจำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท/โครงการ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	คุณัญญา ปรินจิตร
วัน เดือน ปีเกิด	17 พฤศจิกายน 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดฉะเชิงเทรา ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต, 2553 สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ จัดการอุตสาหกรรม, 2557 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง, 2567
สถานที่ทำงาน	การยางแห่งประเทศไทย

